

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

УРОКИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО». 5 КЛАС

*Навчально-методичний комплекс для вчителів інтегрованого
курсу «Мистецтво»*

(За новою програмою)

Черкаси – 2023

Рекомендовано до друку Вченою радою КНЗ «ЧОПОПП ЧОР».

Протокол № 3 від 30.08.2023 року

Авторський колектив:

Гловацький Сергій Віталійович, методист предметів мистецької освітньої галузі комунального навчального закладу «Черкаський обласний інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»; **Бабич Марина Олександрівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Золотоніської спеціалізованої школи № 1 Золотоніської міської ради Черкаської області; **Беляєва Світлана Вікторівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Лисянського комунального закладу «Загальноосвітня школи I-III ступенів №2» Лисянської селищної ради Черкаської області; **Борщ Людмила Іванівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі опорного навчального закладу – Городищенського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів № 3 Городищенської міської ради Черкаської області; **Войцях Світлана Анатоліївна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Чернобаївської гімназії Чернобаївської селищної ради Черкаської області; **Зайчук Аліна Олексіївна**, заступник директора з НВР, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів №20 Черкаської міської ради Черкаської області; **Зирянов Олександр Володимирович**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2 Черкаської міської ради Черкаської області; **Маріненко Оксана Юріївна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 24 Черкаської міської ради; **Потравка Лідія Іванівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Погребської загальноосвітньої школи I-III ступенів Драбівської районної ради; **Мехеда Віталіна Миколаївна**, учитель предметів освітньої галузі «Мистецтво» Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів N1 Смілянської міської ради Черкаської області; **Нагорна Світлана Леонідівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Шостаківського навчально-виховного комплексу «ДНЗ – загальноосвітня школа I-II ступенів Катеринопільської районної ради; **Нагорний Віталій Михайлович**, вчитель предметів освітньої галузі «Мистецтво» комунального закладу Катеринопільського навчально-виховного комплексу №1 «Загальноосвітньої школи I-III ступенів – дошкільного навчального закладу» Катеринопільської ОТГ Черкаської області; **Пітенко Олена Федорівна**, учитель предметів освітньої галузі «Мистецтво» Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів №10 Смілянської міської ради; **Позднякова Наталія Вікторівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі комунального закладу «Смілянська спеціалізована мистецька школа-інтернат» Черкаської обласної ради; **Сидоренко Наталя Василівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 32 Черкаської міської ради; **Славінська Таміла Іванівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Паланської загальноосвітньої школи I – III ступенів Паланської сільської ради Уманського району; **Теслюк Ольга Василівна**, вчитель предметів мистецької освітньої галузі Кочубіївської ЗОШ I-III ступенів Паланської сільської ради Уманського району Черкаської області; **Царинна Людмила Геннадіївна**, вчитель предметів освітньої галузі «Мистецтво» Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7 Смілянської міської ради Черкаської області; **Шеремет Лариса Григорівна**, учитель предметів художньо-естетичного циклу Березняківської загальноосвітньої школи I-III ступенів Смілянської районної ради; **Яковенко Лариса Віталіївна**, учитель предметів мистецької освітньої галузі Червонослобідської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 Черкаської районної ради.

Рецензенти:

Ющенко Л.О., доцент кафедри професійного розвитку педагогів, кандидат філологічних наук;

Донець В. О., психолог, консультант КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Степанківської сільської ради Черкаського району Черкаської області;

Колесник А.Ю., директор дитячої музичної школи № 3 Черкаської міської ради.

До посібника додаються:

- фонохрестоматія до уроків (Музичні твори для сприймання (слухання) та виконання (пісні + -);
- слайд-презентації та відео матеріали до уроків.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Гловацький С.В. Вичення мистецьких дисциплін у новому 2022-2023 навчальному році.....	6
Орієнтовне календарно-тематичне планування уроків інтегрованого курсу «Мистецтво», 5 клас.....	10
І семестр. МИСТЕЦЬКА АБЕТКА	
Зиринов О. В. Мистецтво звукв. У колі мистецтв	28
Зиринов О. В. Розмаїта палітра музичного та образотворчого мистецтва.....	30
Яковенко Л. В. Із витоків народного мистецтва.....	32
Яковенко Л. В. Прекрасне у простому.....	35
Борщ Л. І. Осінні образи в музиці та живописі.....	38
Борщ Л. І. М Мистецтво форм.....	41
Зайчук А. О. Мистецький ансамбль.....	44
Зайчук А. О. Мистецтво і сучасність.....	48
Беляєва С.В. Мистецтво для дітей.....	51
Беляєва С.В. Ритми життя. Ритмічні перетворення у мистецтві.....	53
Пітенко О. Ф. Гармонія і композиція у творах мистецтва.....	57
Пітенко О. Ф. Життя вирує ! Динамічні образи у мистецтві.....	58
Позднякова Н. В. Характер театральних образів.....	60
Позднякова Н. В. Неймовірні образи у мультиплікації.....	64
Бабич М. О. Художні образи в дитячому кінофільмі.....	68
Бабич М. О. Секрети майстрів та майстринь.....	70
II семестр. У КОЛІ НАРОДНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ МИТЦІВ І МИСТКИНЬ	
Мехеда В. М. Народні мотиви і обереги	72
Мехеда В. М. Народні обряди та символи.....	76
Маріненко О. Ю. Народні мотиви та обереги	79
Маріненко О. Ю. Народні майстри та майстрині.....	82
Царинна Л. Г. Народні герої в мистецтві.....	85
Царинна Л. Г. Танець у мистецтві.....	90
Шеремет Л. Г. Зв'язок народного та професійного мистецтва	94
Славінська Т. І. Народні мртиви в музиці та скульптурі	99
Славінська Т. І. Весну зустрічаємо.....	103
Сидоренко Н. В. Народні весняні мотиви.....	109
Сидоренко Н. В. Професійне мистецтво.....	111
Нагорна С. Л. Зв'язок музики та графіки з літературою	114
Нагорний В. М. Мелодійні лінії в музиці та графіці.....	117
Войцях С. А. Театральні зустрічі.....	121
Войцях С. А. Зустрічі мистецтв у театрі.....	123
Потравка Л. І. Музика і хореографія	125
Потравка Л. І. Зустрічі мистецтв у кіно.....	128
Теслюк О. В. Анімаційно-ігровий фільм.....	130
Теслюк О. В. Зустріч мистецтв.....	133

ПЕРЕДМОВА

Організація освітньої діяльності з дисциплін освітньої галузі «Мистецтво» у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р - <https://cutt.ly/OyA9z5p>), Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462; Державного стандарту базової середньої освіти затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, наказу Міністерства освіти і науки України 19 лютого 2021 року № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

З урахуванням поетапного переходу закладів освіти на здійснення діяльності за новими Державними стандартами у 2022/2023 навчальному році освітня програма закладу освіти може розроблятися на основі:

для 1-4 класів - Державного стандарту початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273).

У 5-х класах - Державного стандарту базової середньої освіти затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, наказу Міністерства освіти і науки України 19 лютого 2021 року № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти», Модельних освітніх програм, рекомендованих МОН України відповідно наказу МОН від 12.07.2021 № 795 "Про надання грифа "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України" модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти".

У 6-11 класах закладів загальної середньої освіти освітній процес здійснюватиметься відповідно до таких типових освітніх програм: «Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня», затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 405; «Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня», затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 № 1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464).

Згідно положень Закону «Про освіту» та в процесі реалізації концепції Нової української школи в новому навчальному році розпочинається **упровадження нового змісту мистецької освіти в основній школі в 5 класах.**

Кожен заклад освіти обрав модельні навчальні програми відповідно переліку десяти освітніх галузей (наказ МОН від 12.07.2021 № 795 "Про надання грифу "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України" модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти") та відповідно наказу Міністерства освіти і науки України 19 лютого 2021 року № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» створив власну освітню програму закладу загальної середньої освіти, розроблену на основі Типової освітньої програми, відповідно до частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Сергій ГЛОВАЦЬКИЙ,
методист предметів мистецької
освітньої галузі комунального навчального
закладу «Черкаський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних
працівників Черкаської обласної ради»

ВИВЧЕННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН В НОВОМУ 2022-2023 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

У 2022-2023 навчальному році зміст мистецької освітньої галузі може реалізовуватися як через інтегрований курс «Мистецтво» (1-4, 5-9 класи), так і через окремі предмети за видами мистецтва: образотворче мистецтво і музичне мистецтво (в початковій школі 1-4 класи та базовій основній школі 5-9 класи) та інтегрований навчальний курс за вибором «Мистецтво» (в старшій школі 10-11 класи).

Предмети освітньої галузі «Мистецтво» спрямовані на розвиток емоційно - почуттєвої сфери учнів, формування їх художньо-образного, асоціативного, критичного мислення; створення сприятливих умов для продукування креативних ідей, реалізацію власних творчих потреб у художній діяльності та пізнанні. Водночас, через образний зміст творів мистецтва, відкриваються широкі можливості ефективно впливати на виховання патріотизму, моралі та інших цінностей.

Мета викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» реалізується в таких завданнях:

- збагачення духовного світу й виховання цінностей учнів у процесі освоєння мистецьких надбань людства;
- виховання пошани до культурних надбань духовної і матеріальної спадщини;
- розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей, художньо-образного мислення й художніх інтересів;
- сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво;
- поглиблення знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови;
- формування передбачених Державним стандартом базової середньої освіти мистецьких умінь і ставлень;
- розвиток умінь сприймати мистецтво в соціальному та культурному контексті;
- навчитися застосовувати мистецтво для саморефлексій та самопізнання.

Викладання предметів освітньої галузі «Мистецтво» в 5 -6 класах адаптаційного циклу реалізує визначені в Державному стандарті ціннісні орієнтири та ключові компетентності, а саме: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки й технологій; інноваційність; екологічна й інформаційно-комунікаційна компетентності; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; підприємливість і фінансова грамотність, а також пріоритетна для мистецької галузі культурна компетентність.

Всі уроки мистецтва повинні будуватись на основі компетентнісного, інтегративного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та культурологічного підходів, які зумовлюють дидактично доцільне визначення змісту навчання мистецтва і широку палітру методичного інструментарію вчителя.

Упровадження нового змісту мистецької освіти в 5 класах в новому 2022-2023 н.р.

Безумовною новизною навчального року є упровадження нового змісту мистецької освіти в 5 класах.

Звертаємо особливу увагу, що типовою освітньою програмою закладу в новому 2022-2023 н.р. визначено загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі (5-6 класи); створено навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів Типової освітньої програми, що передбачає перерозподіл годин (у визначеному обсязі)

між обов'язковими для вивчення навчальними предметами, та циклі базового предметного навчання (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання; визначено модельні навчальні програми, що будуть використовуватись закладом освіти в освітньому процесі, та/або навчальні програми, затверджені педагогічною радою, що містять опис результатів навчання учнів з навчальних предметів (інтегрованих курсів) в обсязі не меншому, ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами та опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання.

Відповідно переліку рекомендованих програм кожен заклад освіти обрав одну із модельних навчальних програм освітньої галузі «Мистецтво», до яких увійшли:

Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс)

- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Комаровська О. А., Лемешева Н. А.)
- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Кондратова Л. Г.).
- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М., Просіна О. В.).
- Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Івасюк О. М., Комаровська О. А., Кізілова Г. О., Лемешева Н. А., Лобова О. В., Назар Л. Й., Чужина І. Ю, Шулько О. А.).

Музичне мистецтво. 5-6 класи

- Модельна навчальна програма «Музичне мистецтво. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ержейбет Фрінг, Діана Антал, Людвиг Гейдер, Юліанна Кіш, Лілія Корнейчук, Єлизавета Ференц).

Кожна із запропонованих модельних навчальних програм стали основою для розроблення нової навчальної та навчально-методичної літератури для учнів 5 класів для використання в новому 2022-2023 навчальному році.

Відповідно наказу МОН від 30.09.2021 № 1048 “Про проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2021-2022 роках (5 клас)” освітні заклади здійснили вибір підручників освітньої галузі «Мистецтво» до переліку яких увійшли наступні видання, що отримали відповідний гриф МОН України та рекомендовано для використання в освітньому процесі:

«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 5 класів закладів загальної середньої освіти (авт.Гайдамака О.В., Лемешева Н.А.);

«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 5 класів закладів загальної середньої освіти (авт.Кізілова О.Г., Гринишина Л.М.);

«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 5 класів закладів загальної середньої освіти (авт.Аристова Л.С., Чен Н.В.);

«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 5 класів закладів загальної середньої освіти (авт.Масол Л.М.);

«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 5 класів закладів загальної середньої освіти (авт.Кондратова Л.Г., Федун С.І., Чорний О.В.);

«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 5 класів закладів загальної середньої освіти (авт.Рубля Т.Є., Мед І.Л, Наземнова Т.О., Щеглова Т.Л.).

Звертаємо особливу увагу, що відповідно до прийнятих рішень закладів загальної середньої освіти на адаптаційному циклі (5-6 класи) в освітній галузі «Мистецтво» освітній процес може здійснюватися наступним чином: кількість навчальних годин у програмі відповідає «рекомендованому» навчальному часу (2 год. на тиждень), визначеному Типовою освітньою програмою (затвердженою наказом МОН від 19.02.2021 р. № 235). Заклад освіти може змінювати кількість навчальних годин на вивчення інтегрованого курсу або окремих предметів у межах заданого діапазону навчального навантаження: «мінімального – 1 год.» та «максимального – 3 год.». При цьому треба забезпечити умови досягнення результатів

навчання в обсязі не меншому ніж визначено цією програмою.

Варіанти розподілу годин в освітній галузі «Мистецтво» на вивчення мистецтва:

- викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» (2 години на тиждень, 70 год. на рік) здійснюється відповідними фахівцями з музичного та образотворчого мистецтва або одним вчителем відповідно фахової кваліфікації та диплому;
- викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» (1 година на тиждень, 35 год. на рік) здійснюється відповідними фахівцями з музичного та образотворчого мистецтва (1 година через тиждень або 0,5 годин кожен тиждень) або одним вчителем відповідно фахової кваліфікації та диплому;
- викладання окремих курсів «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» як окремі предмети (2 години на тиждень, 70 год. на рік) відповідними фахівцями з музичного та образотворчого мистецтва.

Вибір варіантів викладання мистецтва здійснюється з урахуванням фахової підготовки кадрового складу педагогічних працівників школи та погоджується педагогічною радою. За умови обрання закладом загальної середньої освіти окремого викладання через окремі предмети, в освітній програмі школи зазначаються окремі навчальні предмети автономного викладання: «Мистецтво: образотворче мистецтво», «Мистецтво: музичне мистецтво», - на які відводиться по 1 годині на тиждень.

У 5 класі, коли здійснюється поступовий перехід від початкової до базової освіти, універсальною суперпозицією інтеграції змісту стає поняття «види і мова мистецтв». Цей зміст розкривається на матеріалі музичного, образотворчого мистецтва, хореографії, театрального мистецтва, цирку, кіномистецтва, дизайну, також через їхню взаємодію.

Планування мистецької діяльності для здобувачів освіти в новому навчальному році

Зasadничим нормативним документом для закладів загальної середньої освіти є Типові освітні програми та модельні навчальні програми, які через очікувані результати навчання конкретизують, чого саме мають навчитися здобувачі освіти на певному циклі навчання.

Вчитель мистецьких дисциплін задля досягнення визначених програмами освітніх результатів навчання може самостійно визначати тематику навчання, мистецький контент (художній матеріал), обсяг годин на вивчення окремої теми, поурочний розподіл опанування кожної теми, технології навчання тощо. Мистецькі твори для сприймання та виконання учнями мають відповідати критеріям їх високої художньої якості, цікавості для учнів і відповідності їх віку.

Вчитель самостійно складає календарно-тематичний план (та відповідно за ним поурочні плани для кожного класу) за обраним підручником, відповідно до якого він здійснює навчання здобувачів освіти.

Необхідною умовою реалізації завдань мистецької освітньої галузі є дотримання **інтегративного підходу** у навчанні, який може розглядатися у декількох значеннях: (у вузькому) через узгодження програмового змісту в межах галузі між різними навчальними предметами (за умови автономного викладання «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво»); (у широкому) через узгодження предметів мистецької освітньої галузі із змістом інших освітніх галузей (наприклад, сприймання музичного твору, мультфільму тощо на заняттях з вивчення мови), за умови дидактичної доцільності і коректності використання того чи іншого матеріалу.

Для якісної реалізації інтегрованого підходу у навчанні мистецтву на допомогу вчителю можуть бути підручники. Кожен із підручників, відповідаючи типовим освітнім програмам, представляє авторську модель інтегрованої мистецької освіти (тематизм, твори для сприймання і творення, система завдань тощо). Втім, підручник - це навчальне видання для учня, інструмент для оптимізації його (її) навчання. Педагогу він може слугувати орієнтиром для конструювання уроків у частині визначення тематизму, добору мистецького матеріалу та методичного інструментарію.

Для реалізації педагогічних завдань на кожному уроці вчитель має право додатково використовувати різний мистецький контент та методичний інструментарій, який не охоплено змістом підручника.

Слід пам'ятати, що основним нормативним документом, що визначає зміст та вимоги освіти в закладі освіти є типова освітня програма, а підручник - один із педагогічних засобів, що допомагає розв'язувати освітні завдання, визначені програмою.

Оцінювання мистецької діяльності учнів

Оцінювання навчальних досягнень учнів в новому навчальному році здійснюється відповідно до [Закону України «Про повну загальну середню освіту»](#), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року [№ 898](#).

Оцінювання результатів навчання учнів 5 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, будуть здійснюватися на основі методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (*наказ МОН № 289 від 01.04.2022 року*).

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне. За вибором закладу оцінювання може здійснюватися за системою оцінювання, визначеною законодавством, або за власною шкалою.

Відповідно рекомендацій класний керівник класу заповнює графу «Характеристика навчальної діяльності», відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, за результатами спостережень, проведених спільно з вчителями-предметниками, в тому числі і вчителів мистецтва.

Кожен учень отримує свідоцтво досягнень, що відображає результати навчальних досягнень учня/учениці 5-6 класу з переліку предметів та інтегрованих курсів, визначених освітньою програмою закладу освіти.

Рекомендовано у класних журналах і в Свідоцтві перед виставленням підсумкової оцінки у відповідних графах результатів навчання зазначати першу літеру («В», «Д», «С», «П»), що відповідає назві рівня досягнень орієнтовних критеріїв оцінювання результатів навчання з предметів (Високий, Достатній, Середній, Початковий) або за допомогою виставлення відповідних балів. Тематичне оцінювання пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання. Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів відображених у Свідоцтві досягнень. Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри.

Звертаємо увагу, що система оцінювання результатів навчання в *освітній галузі «Мистецтво»* здійснюється на позитивному ставленні до кожного учня, і враховувати не рівень недоліків та прорахунків а рівень особистих досягнень. Визначення досягнень учнів у рівнях (Високий, Достатній, Середній, Початковий) з мистецтва нададуть змогу вчителю об'єктивно, але водночас, не пригнічуючи особистість, оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх чи фізичних здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю. За рішенням педагогічної ради заклад освіти може відмовитись від оцінювання навчальних досягнень учнів з предметів освітньої галузі «Мистецтво».

Особливу увагу акцентовано на тому, що заклади освіти мають право на свободу вибору форм, змісту та способів оцінювання за рішенням педагогічної ради.

Сергій ГЛОВАЦЬКИЙ,
методист предметів
мистецької освітньої галузі
комунального навчального закладу
« Черкаський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»

**ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ
МИСТЕЦТВА В 5 КЛАСІ за модельною програмою
«Мистецтво» Кондратової Л.Г. до підручника «Мистецтво. 5 клас»
(автори: Кондратова Л., Федун С., Чорний О.)
70 годин на рік (2 години на тиждень)**

І семестр. МИСТЕЦЬКА АБЕТКА		
32 години		
№ Тема уроку	Основні поняття для ознайомлення	Твори для сприймання та виконання Практична робота
Уроки 1-2 У колі мистецтв	Види мистецтва, загальна класифікація. Музика як вид мистецтва. Музичне мистецтво в колі мистецтв. Значення музики в житті людей (в побуті, медіапросторі). Поняття композитор або композиторка, виконавець чи виконавиця, слухач або слухачка. Карта мистецької мандрівки.	Відеоролик «Музика в житті людей». Калейдоскоп сучасних ритмів. Сприймання: Естрадна композиція «Пісня ельфа» у виконанні Ф. Шеррі (скрипка), Р. Ловланда (фортепіано). М. Лисенко. Баркарола «Пливе човен» для фортепіано. Розучування пісні: «Сонце! Літо!» (слова Т. Лучанка, Н. Лучанко; музика Ш. Акіюлі, А. Дігса).
	Образотворче мистецтво у колі мистецтв. Зв'язок образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтв. Значення образотворчого мистецтва в житті людей (в побуті, медіапросторі). Митець або мисткиня, глядач або глядачка. Інсталяція. Особливості мистецької подорожі у 5 класі.	Відеоролик «Образотворче мистецтво в житті людей». Світлини, репродукції творів мистецтв, які мають тісний зв'язок з образотворчим мистецтвом. Образотворче мистецтво у колі мистецтв. Робота зі схемою. Репродукції картин, світлини із зображеннями творів образотворчого мистецтва, що передають настрій літа. Відеоролик «Спогади про літо» (на основі відомих творів образотворчого мистецтва). Практична асоціативна робота «Літній настрій».
Уроки 3-4 Розмаїта	Різновиди музичного мистецтва: народне і професійне музичне	Сприймання: Й.С. Бах. Арія із оркестрової сюїти № 3.

палітра музичного та образотворчого мистецтва	мистецтво. Вокальна та інструментальна музика. Звуки музики (шумові, музичні), діапазон, регістр.	С. Людкевич. Вокаліз для хору. Музична вікторина. Розпізнай шумові звуки. Перегляд відеоролика «Музичні та шумові звуки». Музична вікторина «Розпізнай регістр музики». Виконання пісні: «Сонце! Літо!» (слова Т. Лучанка, Н. Лучанко; музика Ш. Акіолі, А. Дігса). Гра «Ритмічний ланцюжок».
	Види образотворчого мистецтва: графіка, живопис, скульптура, архітектура, дизайн, декоративно-прикладне (ужиткове) мистецтво, фотомистецтво. Форма. Природа як джерело натхнення митця.	Репродукції картин, світлини із зображеннями творів образотворчого мистецтва, що яскраво репрезентують його видовий поділ. Відеоролик «Шедеври образотворчого мистецтва». Практична асоціативна творча робота «Листяні фантазії» (перетворення контурів листя дерев у різні асоціативні образи).
Уроки 5-6 Із витоків народного мистецтва	Вокальна музика. Народна пісня. Сольний спів. Поняття а капела, соло, дует, ансамбль. Народні витoki мистецтва, будова народної пісні. Декоративно-прикладне (ужиткове) мистецтво. Видовий поділ. Композиція, символ, стилізація як засоби виразності в ДПМ. В гостях у Ліани Лістунової — майстрині-килимарки.	Сприймання: Українські народні пісні «Ой попід гай зелененький» (вокальний дует), «Ой у лузі при лужечку» у виконанні Н. Матвієнко. Слова М. Воньо і П. Карася, музика М. Балеми. «Козацькому роду нема переводу» (у виконанні академічного ансамблю «Козаки Поділля»; фрагмент). Розучування пісні: «Розкажу про Україну!» (сл. О. Вратарьова, муз. О. Злотника). Світлини із зображеннями творів ДПМ, що яскраво репрезентують його різновиди. Аплікаційна робота з кольорового паперу «Килим».
Уроки 7-8 Прекрасне у простому	Вокальна музика. Камерно-вокальна музика та хорова музика. Народна, естрадна, академічна манера співу. Сольний, ансамблевий спів. Пісня. Романс. Музичний супровід.	Сприймання: Слова А. Малишка, музика П. Майбороди. «Пісня про рушник» (у виконанні О. Пономарьова; фрагмент). Слова Т. Шевченка, музика М. Лисенка. Романс «Минають дні» (у виконанні С. Дробіта;

		фрагмент). П. Саймон. «Звук тиші» (у виконанні групи «Пентатонікс» а капела; фрагмент). О. Шевченко. «Старенький трамвай» (у виконанні ансамблю «Пікардійська терція» а капела; фрагмент). Виконання пісні: «Розкажу про Україну» (муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова). Гра «Загадаю пісню». Гра «Учитель/учителька співу».
	Графіка. Види графіки (оригінальна, друкowana, комп'ютерна). Види графіки за призначенням (станкова, книжкова, художньо-виробнича, плакатна, архітектурна). Образ у графіці. Засоби художньої виразності графіки: <i>крапка, лінія, штрих, пляма</i> . Лінійний рисунок та силуетне зображення.	Репродукції графічних творів мистецтва та світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у графіці залежно від їхнього призначення. Практична робота «Об'ємний малюнок власної руки».
Уроки 9-10 Осінні образи в музиці та живописі	Вокальна музика. Хорова музика. Види хорових колективів. Хор, види хорів (академічні та народні, за складом виконавців: однорідні (чоловічі, жіночі, дитячі) та мішані хори, за кількістю виконавців: малі, середні, великі та зведені. Співацькі голоси (чоловічі, жіночі, дитячі).	Сприймання: Українська народна пісня «Іди, іди, дощику» в обробці Є. Ляшка (у виконанні дитячого хору). Українська народна пісня «Дощик накрапає» (у виконанні народного хору). М. Лисенко. Уривок із хорової кантати «Радуйся, ниво неполитая» (у виконанні академічного хору). Розучування пісні: «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).
	Живопис. Види живопису: станковий, монументальний, декоративний, театральнo-декораційний, мініатюра, іконопис. Колір як засіб виразності у живописі. Колорит, композиція, перспектива, світлотінь.	Репродукції живописних творів мистецтва та світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у живописі. В гостях у польського художника Гжегожа Врубеля. Аналіз твору: Г. Врубель. Гірський пейзаж. Практична пейзажна робота «Барви осені» за зразком або власним задумом.
Уроки 11-12 Мистецтво форм	Інструментальна музика. Камерно-інструментальна та симфонічна музика. Музична форма. Куплетна форма. Одночастинна, дво-тричастинна форми. Форма варіацій. Музична фраза, мотив. Фортепіанна музика. Музичні інструменти:	Сприймання: Р. Шуман. П'єса «Мрії» з циклу «Дитячі сцени» (фортепіано). Ф. Шопен. Мазурка: опус 33, № 2, ре мажор (фортепіано), В.А. Моцарт. Соната для фортепіано № 11 ля мажор. 1-ша частина.

	<p>клавікорд, клавесин, піаніно, рояль.</p>	<p>Аудіозапис звучання класичного та цифрового піаніно. Гра «Ганцювальний ланцюжок». Виконання пісні: «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка). Гра «Ритмічні варіації».</p>
	<p>Скульптура. Види скульптур. Об'єм як засіб виразності в скульптурі. Об'ємна геометрична форма як основна складова скульптурного зображення. Кругла скульптура. Рельєф і види рельєфу: барельєф і горельєф, контррельєф.</p>	<p>Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у скульптурі. Знайомство з творчістю відомого італійця епохи Відродження Мікеланджело Буонарроті. Аналіз твору мистецтва: П'єта (Оплакування Христа). Рим, Ватикан. Зображення в об'ємі. Створення об'ємної композиції «Овочі та фрукти» із пластиліну.</p>
<p>Уроки 13-14 Мистецький ансамбль</p>	<p>Інструментальна музика. Камерно-інструментальна музика. Дует, тріо, квартет. Ансамблева музика. Ансамбль і види ансамблів. Ансамблі народних інструментів, естрадні ансамблі, камерні ансамблі.</p>	<p>Сприймання: В.А. Моцарт. Струнний квартет № 3 соль мажор (фрагмент). В.А. Моцарт. Квартет для флейти і струнних № 1 ре мажор (фрагмент). Уривок із мультфільму, в якому звучить музика В.А. Моцарта. Розучування пісні: «Планета дитинства» (сл. і муз. Д. Пташинської). Гра «Театральна хвилинка».</p>
	<p>Архітектура. Види архітектури. Засоби виразності архітектури. Архітектурний ансамбль. Метод загородження як засіб відтворення глибини простору.</p>	<p>Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ в архітектурі. Передавання ілюзії глибини простору в багатоплановій аплікаційній роботі з готового шаблону «Погляд на місто з вікна автомобіля» з використанням методу загородження.</p>
<p>Уроки 15-16 Мистецтво і сучасність</p>	<p>Вокально-інструментальна музика. Вокально-інструментальні ансамблі, капели. Комп'ютерна музика, електронна музика.</p>	<p>Сприймання: Українська народна пісня «Місяць на небі» (у виконанні Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г.І. Майбороди). Слова і музика В. Івасюка. «Водограй» (у виконанні вокально-інструментального ансамблю «Смерічка»; фрагмент). Слова і музика А. Фещенка.</p>

		<p>«Співає Соломія» (у виконанні вокально-інструментального ансамблю «SoloMia»; фрагмент).</p> <p>Комп'ютерна музика, електронна музика (на вибір вчителя). Уривки з комп'ютерної та електронної композицій.</p> <p>Виконання пісні: «Планета дитинства» (сл. і муз. Д. Пташинської).</p> <p>Гра «Актори та співаки».</p>
	<p>Використання новітніх технологій у сучасному мистецтві. Дизайн і його види. Три основні види дизайну: промисловий, графічний і дизайн середовища. Арт-дизайн, комп'ютерний дизайн.</p> <p>Фотомистецтво як вид сучасного мистецтва. Художня фотографія.</p> <p>Колаж в образотворчому мистецтві.</p>	<p>Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у дизайні, фотомистецтво як вид візуального мистецтва.</p> <p>Коллективна колажна композиція «Моя мистецька Україна».</p>
<p>Уроки 17-18</p> <p>Мистецтво для дітей</p>	<p>Твори для дітей. Фортепіанні цикли. Фортепіанна та оркестрова музика для дітей. Програмна музика для дітей. Засоби виразності: мелодія, лад.</p>	<p>Сприймання: В. Косенко «Мелодія». Р. Шуман. Фортепіанні п'єси: «Перша втрата» (зі збірки «Альбом для юнацтва»); «Цікава історія» (зі збірки «Дитячі сцени»). Гра «Мажор-мінор».</p> <p>Розучування пісні: «Шкільна пора» (сл. і муз. І. Танчака).</p>
<p>Уроки 19-20</p> <p>Ритми життя.</p> <p>Ритмічні перетворення у мистецтві</p>	<p>Ритм і темп у музичному творі. Види ритмів. Різновиди темпів музики.</p>	<p>Сприймання: Й.С. Бах. Ларго з концерту № 5 для фортепіано та струнного оркестру фа мінор (фрагмент). Дж. Россіні. «Тарантела» (у виконанні симфонічного оркестру; фрагмент). Гра «У різних темпах». Відеозапис танцю «Тарантела» під однойменну музику Дж. Россіні (у сучасній обробці). Гра «Танцювальний марафон». Є. Адамцевич. «Запорозький марш» (у виконанні оркестру українських народних інструментів; фрагмент). Урок ритмічних вправ онлайн. Ритмічна гра в двох групах.</p> <p>Виконання пісні: «Шкільна пора» (сл. і муз. І. Танчака).</p>
	<p>Ритм як один із основних</p>	<p>Репродукції графічних творів</p>

	композиційних засобів у графіці. Силует. Секрети художника: використання ритму для передавання настрою (спокійний, грайливий, радісний, бурхливий тощо).	мистецтва та світлини, що яскраво відображають ритмічні перетворення у графіці. Знайомство з творчістю Анрі Матісса. Практична робота: відтворення ритму та настрою музичного твору у графічній композиції «У ритмі тарантели». Вирізування із кольорового паперу силуету, який відтворює твій танцювальний рух. Нанесення кольорової «підмалювки».
Уроки 21-22 Гармонія і композиція у творах мистецтва	Гармонія і композиція в музичному творі.	Сприймання: М. Лисенко. Вальс «Розлука» (у виконанні оркестру). Ф. Шопен. Фантазія-експромт до-дієз мінор, опус 66 (фортепіано). Розучування пісні: «Пісня про чарівника (сл. і муз. Н. Май). Гра «Імпровізація».
	Композиція. Композиційний центр. Гармонія кольорів у живописі. Колірний контраст, нюанс. Секрети художника: гармонійні поєднання кольорів у живописі як засіб створення цілісної композиції.	Репродукції картин, що яскраво відображають гармонійні поєднання кольорів у живописних композиціях. В гостях у американського художника Леві Веллса Прентіса. Практична робота «Вітамінний натюрморт» із двох предметів на вибір учителя та учнів.
Уроки 23-24 Життя вирує! Динамічні образи у мистецтві	Динаміка в музичному творі. Різновиди динамічних відтінків.	Сприймання: Ф. Шопен. Прелюдія № 20 до мінор (фортепіано). Гра «Музична вікторина». Гра «Веселий ланцюжок». Виконання пісні: «Пісня про чарівника» (сл. і муз. Н. Май).
	Статика та динаміка як засіб виразності у композиції. Секрети художника: відтворення руху об'єктів зображення (композиційні та зображувальні засоби).	Репродукції графічних творів мистецтва та світлини, що яскраво відображають рух об'єктів зображення. В гостях у українського художника Миколи Самокиша. Аналіз картин художника. Практична графічна робота «Вітер-кінь».
Уроки 25-26 Характер театральних образів	Музика в театрі. Дитячий балет. Художній образ в балеті.	Дитячий балет. Аналіз музики. Визначення характеру та інтонацій в музиці, емоції. Сприймання: Ю. Шевченко. Балет «Буратіно» (уринок з I дії

		балету). Перегляд відеофрагментів з балету Ю. Шевченка «Буратіно»: «У таверні — лисиця Аліса та кіт Базиліо» (II дія). Гра «Музичні інструменти», гра «Балетний спектакль». Розучування пісні: «Перерва» (сл. Т. Демчук, муз. І. Тарнавської).
	Театр. Театральна маска. Театральні персонажі. Секрети художника: відповідність форми, поєднання кольорів, графічна виразність.	Світлини, що яскраво репрезентують театральні маски та маски Венеційського карнавалу. В гостях у майстра венеційської маски Гверріно Ловато. Аналіз масок майстра. Практична робота «Ескіз карнавальної маски за мотивами Венеційського карнавалу».
Уроки 27-28 Неймовірні образи у мультиплікації	Музика в мультфільмах. Значення музики в мультфільмах. Поняття про професії, пов'язані з мультиплікацією: продюсер, сценарист, режисер-мультиплікатор, художники-мультиплікатори, оператор, звукорежисер, композитор та актори, які озвучують персонажів.	Послідовність створення анімаційного мультфільму. В гостях у майстрів-лялькарів. Уривок із відеофільму «Історія розвитку української анімації». Уривок із анімаційного фільму-фентезі «Клара та чарівний дракон» (реж. О. Клименко, 2019). Уривок із мультфільму «Микита Кожум'яка» (реж. М. Депен, 2016). Гра-вікторина «Музика з мультфільмів». Гра «Співаємо в парі». Виконання пісні: «Перерва» (сл. Т. Демчук, муз. І. Тарнавської).
	Поняття мультиплікація, анімація. Види анімації: мальована, об'ємна, комп'ютерна. Різновиди анімації. Художньо-технічні засоби мультиплікації. Особливості створення ліплених мультиплікаційних персонажів. Секрети художника: відповідність форми, пластичної деталізації характеру персонажа.	Світлини, що яскраво репрезентують особливості та технологічні засоби створення мультфільмів. Кадри із мультфільмів. В гостях у режисера-аніматора Степана Ковалю. Перегляд кадру із мультфільму «Моя країна — Україна». Практична робота: ліплення персонажів відомого мультфільму «Смурфики» (за власним вибором).
Уроки 29-30 Художні образи в дитячому кінофільмі	Дитяче або сімейне кіно. Уривки з дитячого фільму. Види дитячого кіно: художнє, мультиплікаційне, документальне, науково-популярне. Музика в дитячому кінофільмі.	Тапер. Дитячий фільм. Особливості дитячого або сімейного кіно. Гра «Музична вікторина». Саундтрек до фільму «Пекельна

		<p>Хоругва, або Різдво Козацьке» (реж. М. Костров, композитори А. Пономарьов, Я. Певно, 2019). Уривок із дитячого фільму-фентезі «Тільки диво» (реж. О. Каретник, 2019). Саундтрек до фільму «Тільки диво» (реж. О. Каретник, композитор Д. Коновалов). Розучування пісні: «Хай щастить» (сл. і муз. І.Тарнавської). Пластична імпровізація під пісню Назара Савка та групи «Джерело» — «Миколай, танцюй давай».</p>
	<p>Кіномистецтво. Особливості конструктивної будови тіла людини. Секрети художника: особливості зображення тіла людини в русі.</p>	<p>Кадри з дитячих кінофільмів, які яскраво репрезентують різноманітність рухів і поз кіногероїв із дитячого кіно. В гостях у режисера Юрія Ковальова, автора дитячого фільму за мотивами твору Володимира Рутківського «Сторожова застава». Кадри із фільму. Розгляд схематичного малюнка та визначення відмінності у пропорційній будові тіл чоловіка та жінки. Створення зображення улюбленого кіногероя чи улюбленої кіногероїні за власною уявою (на основі рухомої моделі, створеної вдома разом із батьками, за поданими шаблонами).</p>
<p>Уроки 31-32 Секрети майстрів</p>	<p>Урок узагальнення знань. Поняття мюзикл.</p>	<p>Музична вікторина (фрагменти музичних творів). Знавці музики: відповіді на запитання, квітка таланту із засобами виразності. Співоча студія. Виконання пісні: «Хай щастить» (сл. і муз. І. Тарнавської). Театральні хвилинки. Уривки з мюзиклу Н. Май «Новорічні приключки та Карабасові штучки». Танцювальний майдан.</p>
	<p>Урок узагальнення знань.</p>	<p>Галерея образів. Аналіз робіт зимової тематики. Знавці</p>

		мистецтва. Засоби виразності видів мистецтва. Виставка робіт учнів. Повторення матеріалу. Виготовлення новорічних натюрмортів.
II семестр. У КОЛІ НАРОДНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ МИТЦІВ І МИСТКИНЬ. (38 годин)		
Уроки 33-34 Народні мотиви і обереги	Народне музичне мистецтво. Народна інструментальна та вокальна музика. Українські народні обряди. Новорічно-різдвяна обрядовість українців. Родинні, сімейні, календарні обряди й традиції. Основа новорічно-різдвяної обрядовості українців — три свята: Різдво, Святого Василя («старий» Новий рік) та Святе Водохреща. Колядки, щедрівки, віншівки.	Родинні, сімейні, календарні обряди й традиції. Колядки, щедрівки, віншівки. Сприймання: М. Леонтович. «Щедрик» (у виконанні дитячого хору а капела; фрагмент). М. Леонтович. «Щедрик» (у виконанні мішаного хору та оркестру; фрагмент). М. Леонтович. «Щедрик» (у виконанні О. Скрипки та гурту «ВВ»). В. Барвінський. «Щедрівка» із фортепіанного циклу «Колядки і щедрівки». Гра з колядкою «Добрий вечір тобі, пане господарю». Розучування пісні: «Це Різдво!» (сл. і муз. Н. Савка).
	Витоки українського ужиткового мистецтва. Народні обереги. Оберегова символіка. Поняття берегиня. Лялька-мотанка.	Світлини, що репрезентують оберегову символіку в різних видах українського ужиткового мистецтва. В гостях у майстрині ляльок-мотанок Тетяни Білокрилець. Практична робота «Лялька-мотанка — народний оберіг» (виготовлення ляльки-мотанки із кольорових столових серветок).
Уроки 35-36 Народні обряди та символи	Народні обряди. Види фольклору: інструментальний, пісенний, ігровий, танцювальний. Пісенний фольклор. Народна манера співу. Інструментальний фольклор. Танцювальний фольклор. Ігровий фольклор. Народний український театр-вертеп.	Сприймання: Українська народна щедрівка «Щедрий вечір» (у виконанні фольклорного ансамблю; фрагмент). Українська народна пісня «Світить місяць над горою» (у виконанні аматорського фольклорного колективу «Берегиня»; фрагмент). Українська народна полька (у виконанні аматорського ансамблю народних інструментів; фрагмент). Відеофрагмент українського народного танцю «Ой-ра» (у виконанні танцювальної групи

		<p>Державного академічного Волинського народного хору). Народна гра «Коза».</p> <p>Відеофрагмент із вистави народного театру «Вертеп».</p> <p>Виконання пісні: «Це Різдво!» (сл. і муз. Н. Савка). Супровід співу танцем-імпровізацією.</p>
	<p>Українська народна вишивка. Народні обряди та символи у ткацтві та вишивці. Орнамент та його види. Ритм в орнаменті. Декоративна ланка. Рушник в українських обрядах та звичаях.</p>	<p>Світлини, що репрезентують види орнаментів у вишивці та ткацтві в українському ужитковому мистецтві.</p> <p>Розгляд орнаментів: геометричні, рослинні, зооморфні (основу яких становлять стилізовані зображення тварин) та антропоморфні (в основі яких — стилізоване зображення людини). В гостях у народної майстрині Юряк Параски Танасіївни. Гра «Дешифратор».</p> <p>Практична робота: створення ескізу вишивки для зимових рукавичок.</p>
<p>Уроки 37-38 Дитячий фольклор та іграшки</p>	<p>Народні дитячі пісні. Дитячий фольклор. Дитячі забави. Колискові або колісанки, ігрові, лічилки, заклички, небилиці, забавлянки, дражнилки, дитячі народні пісні. Календарні дитячі пісні.</p>	<p>Дитячий фольклор: лічилки, дражнилки, забавлянки (у виконанні дитячого хору).</p> <p>Сприймання: Українська колискова пісня «Гойда-гойда» (у виконанні Н. Матвієнко та дитячого хору). Українські народні пісні «Пісня про зайчика», «Женчичок-бренчичок» в обробці М. Леонтовича (у виконанні дитячого хору; фрагменти).</p> <p>Розучування пісні: «Під небом синім» (сл. і муз. Д. Пташинської).</p> <p>Гра «Зимонька-зима».</p>
	<p>Народна іграшка — дитячий оберіг. Декорування.</p>	<p>Світлини із зображеннями народних дитячих іграшок.</p> <p>Матеріали для створення іграшок. В гостях у народного майстра-гончаря з Вінниці Михайла Діде.</p> <p>Практична робота: створення об'ємної пластичної фігурки диво-тварини — баранця або коника (за вибором).</p>
<p>Уроки 39-40</p>	<p>Мандрівка Україною (регіонами).</p>	<p>Сприймання: Л. Колодуб.</p>

Народні майстри та майстрині	Народна інструментальна музика. Народні інструменти: струнні, духові, ударні. Троїсті музики. Самозвучні інструменти (ідіофони).	«Старосвітські гуцульські награвання» (соло на сопілці). Віночок українських народних мелодій (відеофрагмент виступу ансамблю «Троїсті музики» Національного академічного оркестру народних інструментів). Гра «Упізнай інструмент». Ритмічна гра. Виконання пісні: «Під небом синім» (сл. і муз. Д. Пташинської).
	Мотиви українського фольклору в картинах. Стилізація форми. Тотем.	Світлини із зображеннями творів М. Примаченко. Знайомство з творчістю М. Примаченко. Практична робота «Фантастичні образи М. Примаченко на декоративному тарелі» (створення стилізованого фантастичного образу тварини з подальшим декоруванням на поданому контурному зображенні тарелі, що орнаментованій по колу).
Уроки 41-42 Народні герої в мистецтві	Народна вокальна музика. Дума. Будова думи. Кобзар. Історичні пісні. Інтродукція. Опера, інтродукція.	Сприймання: Уривок зі старовинної української «Думи про Марусю Богуславку», 17-те ст. (у виконанні кобзаря). Уривок із мультфільму «Маруся Богуславка» (реж. Н. Василенко, 1966). Українська народна пісня «Засвіт встали козаченьки» (у виконанні чоловічої хорової капели). М. Лисенко. Інтродукція з опери «Тарас Бульба»: українська народна пісня «Засвіт встали козаченьки» (у виконанні симфонічного оркестру). А. Бойко. Варіації на тему української народної пісні «Взяв би я бандуру» (у виконанні Р. Гриньківа). Розучування пісні: «Ми — козаки» (сл. і муз. М. Назарця).
	Народна картина. Образи героїв у картинах народних художників. Пропорційні співвідношення.	Репродукції картин народних майстрів із зображеннями козака Мамаю. Знайомство з творчістю Віктора Наконечного. Практична робота «Козак Мамай» (створення тематичної композиції з елементами декорування).

Уроки 43-44 Танець у мистецтві	Український народний танець: гопак, козачок, метелиця, аркан. Фольклор.	Відеозапис «Гопак» (у виконанні Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені Павла Вірського). Уривок із мультфільму «Це — наше, і це — твоє. Всесвітньовідомий танок гопак — наш!» (телеканал ПЛЮСПЛЮС). Гра «Урок танців». Українські народні танці гопак, козачок, метелиця (у виконанні оркестру народних інструментів; фрагменти). Український народний танець аркан (відеофрагмент виступу хореографічного колективу). Виконання пісні: «Ми — козаки» (сл. і муз. М. Назарця).
	Витинанка та її різновиди. Ритм у стрічковій витинанці.	Світлини із зображеннями витинанок. Знайомство з творчістю сучасної народної художниці Наталії Гуляєвої-Смагло. Створення ритмічної композиції «Хоровод» у техніці витинанки за зразком або власним задумом.
Уроки 45-46 Зв'язок народного та професійного мистецтва	Народні пісні в професійній музиці. Побутові пісні. Зв'язок народної та професійної музики. Козацькі пісні, ліричні пісні, жартівливі пісні, танцювальні пісні, кріпацькі пісні.	Сприймання: Українська народна пісня «Їхав козак за Дунай» (у виконанні хорової капели та народного оркестру; фрагмент). Л. ван Бетховен. Варіації на тему «Їхав козак за Дунай» (обробка пісні для голосу в супроводі фортепіано, скрипки та віолончелі; обробка пісні для флейти і фортепіано; фрагменти). Українські народні пісні «Гей, соколи!», «Взяв би я бандуру» в обробці О. Токар (у виконанні театру пісні «Джерела»; фрагменти). Розучування української народної пісні «Їхав козак за Дунай».
	Народні мотиви в професійному живописі. Стилзація. Декоративний натюрморт.	Репродукції картин, які яскраво репрезентують декоративний натюрморт. Знайомство з творчістю Мартироса Сар'яна, декоративні натюрморти автора. Практична робота «Маковейчик — магічний букет-

		оберіг» (стилізовані зображення квітів у декоративному натюрморті).
Уроки 47-48 Народні мотиви в музиці та скульптурі	Народні мотиви в інструментальній та професійній музиці. Зв'язок народної та професійної музики. Оркестр, види оркестрів: симфонічний, струнний, духовий, камерний, естрадний, джазовий, народних інструментів. Симфонічний оркестр, камерний оркестр, оркестр народних інструментів. Склад оркестрів.	Сприймання: М. Березовський. Уривок із симфонії № 1 до мажор (у виконанні академічного камерного оркестру «Віртуози Львова»). Л. Ревуцький. Уривок із симфонічної п'єси «Козачок» (у виконанні Національного оркестру народних інструментів України). Л. Ревуцький. «Козачок»: відеофрагмент виступу Національного оркестру народних інструментів України. Ю. Шевчук. «Шумка-гопак» (у виконанні оркестру «Київ-класік»; фрагмент). Гра «Я — композитор/композиторка». Виконання української народної пісні «Їхав козак за Дунай».
	Народні мотиви у скульптурі. Основні пропорційні особливості будови тіла людини. Об'єм як засіб виразності в скульптурі. Відтворення руху в скульптурі.	Світлини зі скульптурними зображеннями людей, людей в русі. Схема пропорційної будови людини. Знайомство з творчістю Володимира Лупійчука. Створення об'ємної двофігурної композиції «Гопак» за зразком або власним задумом.
Уроки 49-50 Весну зустрічаємо	Календарні пісні. Веснянки.	Відеофрагмент із проекту фольклорного гурту «Древо» «Веснянки. Частина перша» (за участі фольклорних гуртів «Володар», «Орелі» та «Рожаниця»). Українська народна веснянка (у виконанні гурту «Древо»). Українська народна пісня «Вербовая дощечка» (в сучасній авторській обробці та виконанні співачки Навки). Гра-веснянка «Вербовая дощечка». Розучування пісні: «Українонько моя!» (сл. і муз. Н. Май).
	Акварельний живопис. Особливості технік «по-вологому» та «по-сухому».	Репродукції картин із зображеннями квітів у природі, виконаних у акварельних техніках. Знайомство з творчістю Катерини Білокур. Аналіз картин художниці.

		Практична робота: створення композиції «Нарцис — квітка сонячної весни».
Уроки 51-52 Народні весняні мотиви	Узагальнення. Народна пісня, танець, інструментальна музика в професійній музиці. Весняна тематика.	Музична вікторина. Знавці музики, відповіді на запитання. Пояснення значення слів. Співоча студія. Ігрова хвилинка: Л. Ревуцький. Вокальний цикл «Сонечко», твір «Подоляночка» (№ 8). Танцювальний майдан. Презентація колективного проєкту «Народна музика». Виконання пісні: «Українонько моя» (сл. і муз. Н. Май).
	Узагальнення. Застосування методу загородження задля створення ілюзії глибини простору в живописі.	Галерея образів. Характеристика образів, що зображено на світлинах. Знавці мистецтва. В гостях у майстра Михайла Романишина. Аналіз картини М. Романишина «Яблуні в цвіту». Створення пейзажної роботи «Весняні мотиви» (пейзаж за уявою). Виставка робіт учнів.
Уроки 53-54 Професійне мистецтво	У колі професійних музикантів. Професійне музичне мистецтво: інструментальна музика (камерно-інструментальна та симфонічна музика), камерно-вокальна, хорова музика. Професії, пов'язані з професійним музичним мистецтвом: композитори, виконавці, аранжувальники, звукорежисери. Шедевр. Академічний спів.	Сприймання: Й.С. Бах. Прелюдія та fuga до мажор із циклу «Добре темперований клавір» (фортепіано). Й.С. Бах. Прелюдія до мажор із циклу «Добре темперований клавір» (у сучасній обробці). Ф. Шуберт. «Ave Maria» («Радуйся, Маріє») (у виконанні Хосе Каррераса, Пласідо Домінго, Лучано Паваротті та Віденського симфонічного оркестру). Уривок з арії Дездемони «Ave Maria» з опери Дж. Верді «Отелло» (у виконанні Монсеррат Кабальє). Дж. де Куртіс та Е. де Куртіс. Неаполітанська пісня «Torna a Surriento» («Повернись у Сорренто») (у виконанні Андреа Бочелі). Розучування пісні: «Україна тополина» (сл. і муз. А. Сердюка).
	У колі професійних майстрів. Манера. Художній образ як основна мета художньої творчості. Почерк митця (скульптора, живописця, графіка, тощо).	Світлини, що яскраво репрезентують розмаїття творчої манери професійних митців живописців, графіків, скульпторів тощо. Знайомство з

		<p>творчою манерою великих художників: М. Пимоненка, К. Чюрльоніса.</p> <p>Гра для експертів-мистецтвознавців «Знайди пару».</p> <p>Передавання враження та настрою від музичного твору гітариста, музиканта, автора пісень Гері Мура у творчій фантазійній роботі «Малюємо музику».</p>
<p>Уроки 55-56 Зв'язок музики та графіки з літературою</p>	<p>Професійна вокальна музика. Література і музика: пісня, ода, поема, гімн, романс. Зв'язок музики з літературою. Особливості жанру романсу. Ансамбль вокальний, хор. Види дитячих хорів: хор хлопчиків, мішаний дитячий хор, хор хлопчиків та юнаків. Дискант</p>	<p>Сприймання: К. Стеценко. Романс «Стояла я і слухала весну» на вірші Лесі Українки (у виконанні Тетяни Гавриленко). Українська народна пісня «Ой не світи, місяченьку» (у виконанні Людмили Монастирської і оркестру народної та популярної музики НРКУ).</p> <p>Р. Прірман. Композиція «Voca me» (у виконанні хору хлопчиків «Libera», Великобританія). Гра «Звучить хор».</p> <p>Виконання пісні: «Україна тополина» (сл. і муз. А. Сердюка).</p>
	<p>Професійна вокальна музика. Література і музика: пісня, ода, поема, гімн, романс. Зв'язок музики з літературою. Особливості жанру романсу. Ансамбль вокальний, хор. Види дитячих хорів: хор хлопчиків, мішаний дитячий хор, хор хлопчиків та юнаків. Дискант</p>	<p>Ілюстрації, що яскраво репрезентують розмаїття творчості художників-ілюстраторів.</p> <p>Знайомство з творчістю сучасного художника-ілюстратора Владислава Єрка.</p> <p>Практична робота «Мій улюблений літературний герой».</p> <p>Створення контурного зображення портрета улюбленого літературного персонажа. Граємо разом.</p>
<p>Уроки 57-58 Мелодійні лінії в музиці та графіці</p>	<p>Професійна інструментальна музика. Мелодійні лінії. Соло. Сольна музика. Ансамблева інструментальна музика. Імпровізація.</p>	<p>Сприймання: Н. Паганіні. Каприз № 1 мі мажор. Ф. Ліст. Великий хроматичний галоп (у виконанні фортепіанного квартету для 8 рук. Гра «Я — композитор/композиторка».</p> <p>Розучування пісні: «Подаруй свою усмішку» (сл. і муз. Н. Май).</p>
	<p>Образотворче мистецтво та література. Виразність лінії та</p>	<p>Ілюстрації, що яскраво репрезентують розмаїття</p>

	кольору у графіці. Професія художника-ілюстратора.	творчості художників-ілюстраторів. Аналіз ілюстрацій В. Єрка до казки Г.Х. Андерсена «Кресало». Практична робота «Мій улюблений літературний герой» (компонування та контурне вирішення ілюстративної композиції).
Уроки 59-60 Театральні зустрічі	Театр. Музика в театрі. Опера. Лібрето. Симфонічний оркестр у театрі.	Знайомство з творчістю українського композитора Івана Небесного. Відеофрагмент із першої дії опери І. Небесного «Лис Микита». Гра «Імпровізація». Виконання пісні: «Подаруй свою усмішку» (сл. і муз. Н. Май).
	Поняття театр, декорація. Образотворче мистецтво та театр. Театральні декорації.	Зображення, що яскраво репрезентують різноманітні театральні декорації. Знайомство з творчістю Тадея Риндзака — українського театального художника, народного художника України. Аналіз світлин з балету «Дон Кіхот» Л. Мінкуса та театральних декорацій. Граємо разом. Практична робота: ескіз театральної декорації до уявної вистави «Пригоди в чарівному лісі».
Уроки 61-62 Зустрічі мистецтв у театрі	Зустрічі мистецтв у театрі. Взаємозв'язки видів мистецтв у театрі. Знайомство з театральними жанрами. Балет. Номери балету. Художні образи балету. Адажіо. Саундтрек.	Знайомство з творчістю М. Скорульського. Сприймання: М. Скорульський. Адажіо з балету «Лісова пісня», 3-тя дія (у супроводі оркестру Національної опери України). Саундтрек до мультфільму «Мавка. Лісова пісня» (режисери О. Рубан, О. Маламуж, 2021). Розучування пісні: «Українці, ми єдина сім'я» (сл. І. Зінковської, муз. та аранж. В. Будейчука).
	Образотворче мистецтво та театр. Театральний костюм. Відповідність дизайну театального костюма особливостям сценічного образу. Особливості пропорційної будови чоловіка, жінки та дитини.	Зображення, що яскраво репрезентують розмаїття театральних костюмів. Знайомство з майстром лінії художника А.Александровича-Дочевського та його творчістю. Створення ескізу театального костюма для героя/героїні улюбленої казки.

		Практична робота «Костюм казкового персонажа театральної вистави» (зображення в кольорі з доопрацюванням графічними матеріалами).
Уроки 63-64 Циркові образи в мистецтві	Музика і хореографія. Музична увертюра. Естрадно-духовий оркестр. Циркова музика. Поєднання в цирковому мистецтві театру, музики, дресури, акробатики, кінної їзди, гімнастики, мистецтво ілюзії та фокусів. Реприза. Галоп.	Сприймання: Ж. Оффенбах. Галоп із оперети «Паризький балет». Перегляд циркової репризи Київського цирку під супровід мелодії галопа. Гра «Артисти цирку». Гра «Оркестр». Виконання пісні: «Українці, ми єдина сім'я» (сл. І. Зінковської, муз. та аранж. В. Будейчука).
	Образотворче мистецтво та цирк. Плакат. Циркова афіша. Шрифт. Взаємозв'язок тексту і зображення.	Зображення, що яскраво репрезентують розмаїття циркових афіш. Практична робота «Афіша до вистави у цирку» (зображення в кольорі з використанням графічних матеріалів).
Уроки 65-66 Зустрічі мистецтв у кіно	Зустріч мистецтва в кіномистецтві. Поєднання в кіномистецтві театру, літератури, образотворчих мистецтв та музики. Мультфільм. Звукорежисер та композитор у кіномистецтві. Флешмоб.	Музична вікторина «Саундтреки до дитячих кінофільмів». Уривок із кінофільму «Дронині Мандрони» (реж. К. Балабай, 2020). Уривок із фільму «Полі» (спільне виробництво Франції та Бельгії, 2020; гран-прі фестивалю «Чілдрен Кінофест»). Розучування пісні: «Літо, давай!» (сл. і муз. Н. Май).
	Кіномистецтво. Образотворче мистецтво та кіно. Поєднання в кіномистецтві естетичних властивостей театру, літератури, образотворчого мистецтва та музики. Фотографічна природа кінозображення та монтаж. Кадр із кінофільму як картина, що оживає. Жанрова композиція. Графічний начерк.	Знайомство з творчістю Сергія Якутовича — народного художника України. Зображення, що яскраво репрезентують кадри з кінофільмів, у яких виразно подано передній, другий та дальній плани (портретне зображення, рух і тло як місце, де відбуваються події). Практична робота: побудова тематичної композиції «Кадр із улюбленого кінофільму». Виконання контурного ескізу розкадрування на основі придуманого продовження подій або за поданим зразком.
	Поняття анімаційно-ігровий фільм. Використання технології live action — кадрів з натуральним рухом. Спецефекти. Зустріч мистецтва в	Уривок з анімаційно-ігрового фільму «Фокстер і Макс» (реж. А. Матешко, 2019). Музична вікторина «Саундтреки до

	анімаційно-ігровому кіно.	дитячих анімаційних фільмів». Виконання пісні: «Літо, давай!» (сл. і муз. Н. Май).
Уроки 67-68 Анімаційно-ігровий фільм	Образотворче мистецтво та кіно. Колір у кіно. Кадр із кінофільму як картина, що оживає. Роль кольору в жанровій композиції.	Зображення, що яскраво репрезентують кадри з кінофільмів, у яких яскраво та виразно подано передній, другий та дальній плани (портретне зображення, рух і тло як місце, де відбуваються події). Практична робота: завершення в кольорі тематичної композиції «Кадр із улюбленого кінофільму».
	Підсумковий урок. Узагальнення вивченого.	Пісня «Літо, давай!» (сл. і муз. Н. Май). Музична вікторина. Знавці музики. Співоча студія. Зупинка концертна. Концерт.
Уроки 69-70 Зустріч мистецтв	Підсумковий урок. Узагальнення вивченого.	Вікторина «Галерея професійних і народних митців». Знавці мистецтва. Виставка найкращих робіт «Моя найкраща робота для художньої «галереї» класу».
	Професійна інструментальна музика. Мелодійні лінії. Соло. Сольна музика. Ансамблева інструментальна музика. Імпровізація.	Сприймання: Н. Паганіні. Каприз № 1 мі мажор. Ф. Ліст. Великий хроматичний галоп (у виконанні фортепіанного квартету для 8 рук. Гра «Я — композитор/композиторка». Розучування пісні: «Подаруй свою усмішку» (сл. і муз. Н. Май).

Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво»: музична складова

I семестр. МИСТЕЦЬКА АБЕТКА

Урок – 1

Зирянов Олександр Володимирович,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2

Черкаської міської ради Черкаської області

Тема. Мистецтво звуків. У колі мистецтв.

Мета. Ознайомити з особливостями музичного мистецтва, розглянути поняття «музика», «музичне мистецтво», дати знання про специфіку музичного мистецтва та шлях музичного твору від композитора до виконавця і слухача, розглянути зв'язки музики з іншими видами мистецтва (образотворчими мистецтвами, театральним та кіномистецтвом, цирком, хореографією).

Розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати вміння знаходити спільні риси між видами мистецтва.

Прищеплювати інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка.

Основні поняття для засвоєння: «музика», «музичне мистецтво», музика як вид мистецтва, зв'язок музики з іншими видами мистецтва.

ХІД УРОКУ

1. Вхід під пісню про школу. Організаційний момент. Мотивація до навчання.

Поміркуйте, яке значення має музика в житті людини. Яку роль вона відіграє у твоєму житті?

Щодня музика запрошує нас у дивовижний світ чарівних звуків. Звуки сплітаються в мотиви, утворюють мелодії, а ми, слухачі, уявляємо картини та художні образи, які музика «намалювала» за допомогою звуків.

Відеоролик «Музика в житті людей»

Розкажіть, яку музику ти слухаєш на дозвіллі, які пісні наспівуєш найчастіше. Назвіть свій улюблений музичний гурт. Ким зі співаків/співачок ти захоплюєшся найбільше?

Аудіо: Калейдоскоп сучасних ритмів

2. Новий матеріал для засвоєння. Бесіда з учнями про Країну музичного мистецтва.

Слово «музика» походить від грецького слова, що означає «мистецтво муз». У міфах Стародавньої Греції розповідається про дев'ять муз, кожна з яких представляла своє мистецтво або науку. Так із глибини віків, за грецькими міфами, мистецтво муз дало початок музичному мистецтву, яке супроводжує людину все життя. Щодня музика запрошує нас у дивовижний світ чарівних звуків, який «говорить» з нами неповторною мовою. Звуки сплітаються в мотиви, утворюють мелодії, а ми, слухачі, — уявляємо картини та образи, які музика «намалювала» за допомогою звуків.

3. Слухання: Пісня ельфа. У виконанні Ф.Шеррі (скрипка), Р.Ловланд (фортепіано). (Повторення правил слухання музики).

Опишіть музичний образ, який виникає в вашому уявленні?

Що виникає в уяві людини, яка її слухає?

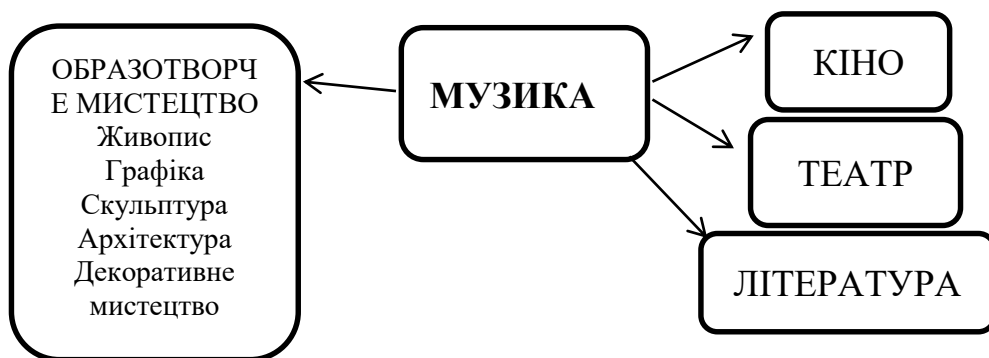
Музика своїм звуковим потоком, пульсацією ритму, мелодією звертається до людей і викликає в них почуття й емоції. Так слухачі уявляють музичні образи, створені композиторами. Серед розмаїття музичних творів є інструментальні, які виконуються на музичних інструментах, та вокальні твори, які виконуються голосом.

Музичний словничок

Музичне мистецтво — це вид мистецтва, в якому зміст передається за допомогою впорядкованих музичних звуків.

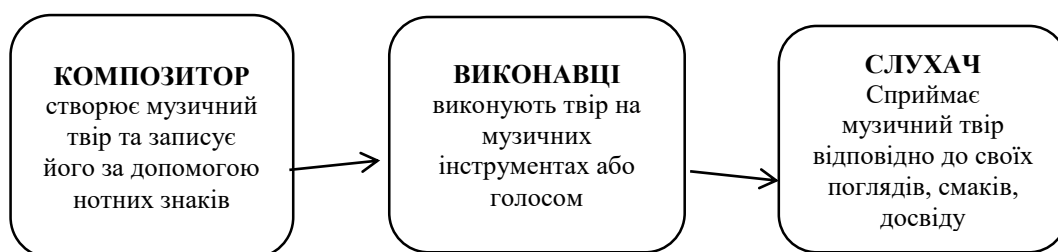
Музика міцно пов'язана з іншими видами мистецтва, які оточують наше життя.

ЗВ'ЯЗОК МУЗИКИ З ІНШИМИ ВИДАМИ МИСТЕЦТВА.

Музика пов'язана із: *словом* (в пісні, опері); сценічною дією (в театрі, кіно, цирку); танцем і жестом (в балеті); візуальними образами, які мають свою «застиглу музику» (в образотворчому мистецтві).

Шлях музики від творця до слухача — **робота зі схемою.**

4. Слухання: М. Лисенко «Баркарола» (Пливе човен)

Корифей української класики – ціла епоха в українській музичній культурі. Блискучий диригент, обдарований піаніст, вдумливий педагог, засновник професійної композиторської школи, основоположник української професійної класичної музики.

Усе своє життя композитор присвятив чарівному світові української музики. Це людина, яка своїм талантом, своїм покликанням поклала на вітвар служіння українській нації все своє життя.

Аналіз музичного твору

- Чи сподобалась вам прослухана мелодія? Чим саме?
- Про що розповідала музика?
- До якого жанру належить цей твір? У чому його особливість?
- Якими музичними засобами композитор зобразив рух човна?
- Добери потрібні слова й опиши темп і характер музики.
- З яким видом мистецтва можна пов'язати цю мелодію?

Баркарола (від італ. *barca* — човен) — пісня венеційських човнярів, іноді імпровізована. Баркаролою також називають вокальний або інструментальний музичний твір мрійливо-ліричного характеру зі спокійною, плавною мелодією на фоні розміреного супроводу, що нагадує ритм руху весел та сплески хвиль.

5. Фізкультхвилинка «Фізкультура/руханка. Монатік. Всеукраїнська школа онлайн».

6. Повторення правил співу. Розспівування. Поспівка. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу (за вибором вчителя).

7. Розучування пісні.

Знайомство з піснею та її змістом, розучування мелодії першого куплету та приспіву. Виконання першого куплету, приспіву під акомпанемент інструмента.

8. Виконання творчого завдання з музикування.

Для виконання завдання треба обрати улюблений ударний інструмент і створити музичний супровід до пісні. Перший крок – прослухати уважно мелодію та відбити ритмічний малюнок мелодії пісні. Другий крок – заспівати і заграти одночасно. Визначення найкращих виконавців.

9. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Які види мистецтва ви знаєте? Чим вони споріднені між собою?
- Що поєднує музику з іншими видами мистецтва? Розкажіть.
- Дайте визначення музичному мистецтву.
- Твір якого композитора ви слухали? Які його твори ви пам'ятаєте?
- Розкажіть, як музика, створена композитором, доходить до слухачів. Хто бере участь у цьому процесі?

10. Домашнє завдання.

- Знайди в інтернет-джерелах сучасні пісні про літо. Створи на своєму гаджеті папку «Улюблена музика» і завантаж у неї пісню, яка найбільше тобі сподобалася.
- Послухайте музику та знайдіть її зв'язки з іншими видами мистецтва, які ви знаєте.
- Розкажіть своїм рідним і друзям про вашу улюблену пісню, заспівайте її.

11. Вихід з класу.

Урок – 3

Зирянов Олександр Володимирович,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2

Черкаської міської ради Черкаської області

Тема. Розмаїта палітра музичного мистецтва.

Мета. Ознайомити учнів з історією музичного мистецтва та його специфікою, розглянути поняття «народна» та «професійна» музика, а також відмінності між ними; ознайомити з особливостями професійної музики на прикладі музичного твору К. Глюка, розглянути поняття «мелодія» як засіб виразності музики.

Розвивати вміння надавати характеристику мелодії музичного твору як засобу виразності музики, розповідати про уявленій музичний образ музичного твору, розвивати вміння виконувати пісню під супровід фонограми, розвивати навички вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження.

Виховувати інтерес до класичної музики та ціннісне ставлення до мистецтва.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація.

Основні поняття для засвоєння: «народна» та «професійна» музика, регістр, діапазон.

ХІД УРОКУ

Вхід під музику С. Людкевич «Вокаліз». Організаційний момент.

Мотивація до навчання.

Актуалізація опорних знань: фронтальне опитування класу:

- Пригадайте назву музичного твору, який ми слухали на попередньому уроці.
- Хто його автор?
- Розкажіть про шлях музики від творця до слухача.
- Що ми називаємо музикою? Що таке музичне мистецтво? З якими видами мистецтва воно пов'язане?
- Яке значення музики в житті людини?

- Яке значення має музика в твоєму житті?
- Які сучасні мелодії ти слухаєш у вільний час?
- Чи цікавить тебе класична музика?

Бесіда з учнями про історію музичного мистецтва.

Історія музичного мистецтва дуже давня. Чимало досліджень доводять, що музика виникла з інтонацій збудженого мовлення, співу птахів та голосових звуків тварин. За іншою версією, її джерелом є ритми роботи первісних людей, їхні звукові сигнали або магичні заклинання. На думку ще однієї частини наукової спільноти, музика зародилася на основі танцю, що спирається на ритм.

У міфах багатьох народів музика — могутня сила, яка здатна керувати природою, приборкувати тварин та цілювати людей. Ще Піфагор застосовував музику для лікування хворих, а Платон та Аристотель побудували цілу систему музичного виховання. Від прадавніх віків і до наших днів музичне мистецтво пододало значний історичний шлях свого розвитку.

У сучасному світі людина не уявляє себе без музики. Музика лунає з телеекранів, у радіоефірі, в мережі Інтернет, у мобільних телефонах, концертних залах, на стадіонах та площах. Вона зрозуміла нам, тому що близька до людської мови й розповідає про те, що нас хвилює: почуття, емоції, взаємини з іншими людьми, красу довкілля. У кожній людині свої музичні смаки та уподобання, і вони можуть змінюватися із плином часу.

Музику поділяють на народну та професійну.

Народна музика — це традиційна музика різних народів та регіонів; часто передається з покоління в покоління усно. До народної музики належать народні пісні, інструментальні твори та музика до танців.

Професійна музика — це музика, створена композиторами; вона написана в певному жанрі, музичній формі, має свої засоби виразності та відображає музичний образ, який створив її автор.

Розглянь схему. Які види музики тобі відомі? Що характерне для кожного з них? Кожному музичному твору притаманні певні засоби музичної виразності: **мелодія, гармонія, лад, ритм, темп, тембр, діапазон, регістр, динаміка, інтонація**, з якими ми будемо ознайомлюватися протягом семестру.

Музика розповідає про те, що хвилює кожного: почуття, емоції, взаємини з іншими людьми, красу навколишнього світу тощо. Проте не всі музичні твори довговічні. Наприклад, більшість сучасних пісень мають коротке «життя», їхня популярність швидко минає, і тільки справжні музичні шедеври продовжують звучати впродовж сторіч. Довершені музичні твори спонукають замислитися, відчуті і зрозуміти те, що прагнув донести до нас композитор. Арію Й.С. Баха із сюїти для оркестру № 3 теж вважають шедевром музичного мистецтва.

Шедевр (у перекладі з французької означає «головний твір») — це довершений у своєму жанрі твір, що отримав захоплені відгуки критики за надзвичайну майстерність. Шедевром музики називають найкращий витвір музичного мистецтва.

Музичне сприймання. Й. С. Бах Арія з оркестрової сюїти № 3

Аналіз музичного твору.

Яка музика прозвучала: інструментальна чи вокальна? Який настрій викликав у тебе цей твір? Добери потрібні слова для характеристики темпу, ладу, тембру та мелодії прослуханого твору.

Арія (у перекладі з італійської означає «повітря») — невелика інструментальна п'єса наспівного характеру.

Твори славетного німецького композитора **Й. С. Баха**, зокрема інструментальні, популярні в усьому світі, хоча протягом життя він був більше відомий як майстерний органіст, викладач і автор органної музики. Мелодія його знаменитої «Арії» вирізняється чарівністю, лірикою та прозорим ніжним звучанням струнних інструментів.

Музичне сприймання. С. Людкевич «Вокаліз»

Український композитор, музикознавець, фольклорист, педагог, публіцист, упорядник і редактор музичних видань. Музичну освіту отримав у Львівській консерваторії, де слухав лекції з музично-теоретичних дисциплін.

Яка музика прозвучала: інструментальна чи вокальна? Який настрій викликали у вас ці твори? Доберіть потрібні слова для характеристики темпу, ладу, тембру та мелодії обох творів.

Музичний словничок:

Музичний звук — основний елемент музичного мистецтва, який має висоту, тембр, гучність і тривалість.

Гра «Розпізнай звуки».

Послухай аудіозапис. Серед різноманітних звуків спробуй розпізнати музичні та виділити їх, плескаючи в долоні.

Діапазоном називають сукупність звуків різної висоти (від найнижчого до найвищого), що їх може відтворювати голос або музичний інструмент.

Регістр — це частина звукового діапазону, що має однаковий тембр. Розрізняють високий, середній і низький регістри.

Визнач діапазон свого голосу, заспівавши найвищу та найнижчу ноти.

Музичне сприймання. К. Хачатурян. Галоп із балету «Чиполіно» (у виконанні оркестру; фрагмент). Які музичні інструменти тобі вдалося розпізнати? Спробуй визначити, у якому регістрі звучав кожен із них.

7. Фізкультхвилинка «А ти лети».

8. Поспівка. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу (за вибором вчителя).

9. Виконання пісні. «Сонце! Літо!» (слова Т. Лучанка, Н. Лучанко; музика Ш. Акіолі, А. Дігса).

Розучування другого куплету пісні. Виконання окремих складних елементів мелодії пісні з ритмічним супроводом. Відпрацювання засобів виразності пісні: нюансів, відтінків, характеру тощо. Виконання пісні під акомпанемент та фонограмний супровід.

Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Що ви знаєте про історію виникнення музики?
- Чим давня музика відрізняється від сучасної?
- На які види поділяється музика?
- Які звуки називають музичними? Що для них характерне?

Що таке діапазон і регістр?

- Яка музика на уроці вам запам'яталася найбільше? Розкажіть про неї.

Д

- Відшукай серед шедеврів світової класики твори, схожі на «Арію» Й. С. Баха.

Занотуйте у записник їхні назви.

- Послухайте музику, яка вам подобається.

ш
н
є

Урок – 5

Яковенко Лариса Віталіївна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Червонослобідської загальноосвітньої

школи І-ІІІ ступенів № 1 Черкаської районної ради

з

а

в

д

Тема: Із витоків народного мистецтва СЛ.1

Мета уроку: формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва.

Навчальна: ознайомити учнів з витоками народного мистецтва; розширювати уявлення

про емоційний зміст музики; активізувати образне мислення учнів, формувати вміння сприймати та виконувати музику.

Розвивальна: розвивати вокальні, виконавські навички, творчу уяву, фантазію учнів.

Виховна: виховувати в учнів любов до музичної спадщини рідної країни

Наочні посібники: підручник Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 5 кл. закладів загальн. середн. освіти / Л. Г. Кондратова, С. І. Федун, О. В. Чорний. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2022. — 240 с. : іл.

Музичний матеріал: «Ой попід гай зелененький», «Ой у лузі при лужечку» (у виконанні Н. Матвієнко); Слова М. Воньо і П. Карася, музика М. Балеми. «Козацькому роду нема переводу» (у виконанні академічного ансамблю «Козаки Поділля»; фрагмент); «Розкажу про Україну» (слова О. Вратарьова, музика О. Злотника).

Відеоматеріал (використаний із сайту):

- Українська народна пісня «Ой у лузі при лужечку» (у виконанні Н. Матвієнко) <https://www.youtube.com/watch?v=hQ5Ur2jkhxk>

- «Козацькому роду нема переводу» <https://www.youtube.com/watch?v=5YuIKvIcMAA>

- «Розкажу про Україну» (слова О. Вратарьова, музика О. Злотника).

<https://www.youtube.com/watch?v=PG2qDLM2zoA>

ТЗН: мультимедійна дошка, комп'ютер

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Вид уроку: інтегрований.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент. Перевірка готовності класу до уроку.

Створення емоційного фону уроку. Побажання гарного настрою, позитивного спілкування, творчої роботи.

II. Мотивація навчальної діяльності. СЛ.2

*Народна творчість – це той ґрунт,
на якому виростають і література,
і театр, і музика, і образотворче мистецтво –
і без якого вони б засохли. /Максим Рильський/*

Українська музична культура має багатовікову історію. Національну спадщину складають пісенні традиції та обряди, неповторні мелодії народних танців, шедеври інструментальної музики. Що ж є найбільшим нашим скарбом? Відповідь на це запитання ви дізнаєтесь, коли відгадаєте зашифроване слово. (Відповідь: *Найбільшим скарбом є пісня, що за своїм значенням у житті народу, тематикою, сюжетом і музичними особливостями поділяється на багато різноманітних жанрів*). **СЛ.3**

Робота з підручником на ст. 18 - «Музичний словничок». СЛ.4

Народна пісня — музично-поетичний жанр фольклору, що відображає характер кожного народу, звичаї, історичні події. Народну пісню часто поєднували з працею, грою, танцем, інструментальною музикою.

Актуалізація опорних знань. СЛ.5

Діти, давайте пригадаємо особливості народних пісень.

✚ Вираження почуттів, переживань, настроїв, роздумів.

✚ Стисле повідомлення про обставини, які їх викликали, елементи описів.

✚ Висока поетичність мови.

✚ Відповідність мелодії словесному тексту.

✚ Віршована форма, малий обсяг, виконання співом, одночасне виникнення слів і мелодії.

✚ Усне поширення та зберігання.

✚ Варіантність тексту та мелодії.

IV. Основна частина. Повідомлення теми, завдань уроку. СЛ.6

Діти, сьогодні ми й послухаємо нашу неповторну українську народну пісню. А заспіває

нам на уроці українська співачка та акторка, народна артистка України з 1985 року, лавреатка Державної премії УРСР ім. Шевченка (1988), Герой України. Член Спілки кінематографістів України – Ніна Матвієнко. Талановиту українську співачку Ніну Матвієнко ми впізнаємо за неповторним тембром голосу та манерою виконання. Основу її репертуару складають народні пісні, серед яких обрядові, ліричні, жартівливі, пісні-балади, колискові та багато інших.

V. Слухання музики. Уривки з українських народних пісень «Ой по-під гай зелененький», «Ой у лузі при лужечку» (у виконанні Н. Матвієнко).

Слухання - «Ой у лузі при лужечку»

Відеоперегляд - «Ой по під гай зелененький» **СЛ.7**

Аналіз твору:

• Який настрій створюють ці пісні?

Охарактеризуйте засоби музичної виразності та мелодію кожної з них.

• В чому, на вашу думку, краса української пісні?

Молодці. Дійсно, і до сьогодні пісня хвилює і зачаровує нас, адже пісня – це душа народу. Також пісня - це найулюбленіший вид музики багатьох людей. Головна ознака пісень – це наспівність та мелодійність. Існує навіть легенда про те, що Бог, роздаючи різним народам таланти, українців обдарував піснею. Коли слухаєш українську пісню, то стає весело на душі та легко. Це один із символів української творчості нашого народу.

А ще - народна пісня дала початок розвитку вокальної музики.

Робота з підручником на ст. 18 - «Музичний словничок». СЛ.9

Вокальна музика — різновид музичного мистецтва, твори якого виконують голосом. Людей, які займаються співом, називають співаками, або вокалістами.

Діти, пісню може виконувати один співак/одна співачка (соло), двоє співаків/співачок (дует), троє (тріо), четверо (квартет), група (ансамбль) або великий колектив (хор). **СЛ.10**

За будовою українські пісні поділяють на строфічні (з повтором останньої строфи) та куплетні (мають заспіві приспів). **СЛ.11**

Чимало українських народних пісень оспівують козацтво, його звитягу, завзяття, сміливість. Близькою за духом до них є сучасна авторська пісня «Козацькому роду нема переводу». Тож пропоную вам послухати цю пісню у виконанні академічного ансамблю «Козаки Поділля». **СЛ.12**

Поміркуйте: Який настрій створює ця пісня? Чим відрізняється ансамблевий спів від сольного або дуетного?

VI. Вокально-хорова робота: Розспівка (на власний розсуд вчителя).

1. Розучуємо пісню «Розкажу про Україну» (слова О. Вратарьова, музика О. Злотника).

2. Знайомство з піснею (вступна бесіда, демонстрація пісні): **СЛ.13**

- Про що розповідається в цій пісні?

- Який характер музичного твору?

3. Розучування пісні (робота з текстом, розучування по фразах). **СЛ.14**

4. Виконання пісні. **СЛ.14**

VII. Художньо-творча діяльність. Гра «Інтерв'ю». СЛ.15

Об'єднайтесь у пари. Домовтесь, хто з вас буде виконувати роль журналіста/журналістки, а хто — відповідати на питання на тему «Музична спадщина України».

Запитання:

✓ Як називається музичний жанр, у якому поєднується поезія та музика?

✓ Які пісні ми називаємо народними?

✓ Яку музику називають вокальною?

✓ Назвіть українські народні пісні.

✓ Назвіть музичний символ України. Хто є його авторами.

VIII. Рефлексія. Підсумок уроку. Вербальне схвалення відповідей учнів. СЛ.16

Учитель. Дякую вам, любі діти. Ви показали себе сьогодні справжніми поціновувачами нашої

української пісні, уважними слухачами та глядачами.

- ◆ Що вам найбільше сподобалось сьогодні на уроці?
- ◆ Які кольори виникали в уяві протягом уроку?

Молодці! Д/З - Співати вдома українські народні пісні і отримувати від цього величезне задоволення. На наступному уроці заспівати один-два куплети улюбленої української народної пісні. До побачення!

Урок – 7

Яковенко Лариса Віталіївна,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
Червонослобідської загальноосвітньої
школи I-III ступенів № 1
Черкаської районної ради.

Тема: Прекрасне у простому СЛ.1

Мета уроку: формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва.

Навчальна: ознайомити учнів із співом як одним із найдавніших видів мистецтва; розширювати уявлення про емоційний зміст музики; активізувати образне мислення учнів, формувати вміння сприймати та виконувати музику.

Розвивальна: розвивати вокальні, виконавські, слухацькі навички, творчу уяву, фантазію учнів.

Виховна: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв

Наочні посібники: підручник Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 5 кл. закладів загальн. середн. освіти / Л. Г. Кондратова, С. І. Федун, О. В. Чорний. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2022. — 240 с. : іл.

Музичний матеріал: «Пісня про рушник» - Слова А. Малишка, музика П. Майбороди(у виконанні О. Пономарьова; фрагмент); романс «Минають дні» - Слова Т. Шевченка, музика М. Лисенка (вик. Артем Пивоваров х Ярмак); П. Саймон. «Звук тиші» (у виконанні групи «Пентатонікс» а капела; фрагмент); О. Шевченко. «Старенький трамвай» (у виконанні ансамблю «Пікардійська терція» а капела; фрагмент); «Розкажу про Україну» (слова О. Вратарьова, музика О. Злотника).

Відеоматеріал (використаний із сайту):

- романс «Минають дні» - Слова Т. Шевченка, музика М. Лисенка

<https://www.youtube.com/watch?v=Y7XpwYJGwVc>

- «Розкажу про Україну» (слова О. Вратарьова, музика О. Злотника).

<https://www.youtube.com/watch?v=PG2qDLM2zoA>

ТЗН: мультимедійна дошка, комп'ютер

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Вид уроку: інтегрований.

ХІД УРОКУ

III. Організаційний момент. Перевірка готовності класу до уроку.

Створення емоційного фону уроку. Побажання гарного настрою, позитивного спілкування, творчої роботи.

IV. Мотивація навчальної діяльності. СЛ.2

Поміркуйте, чому голос іноді називають найпростішим музичним інструментом, що доступний людині (*міркування учнів*).

Діти, голос – це найперший музичний інструмент, який дістався людині при народженні. Саме за допомогою голосу людина наслідувала звуки природи, звуки тварин,

передавала інформацію. Поступово ці звуки перетворювалися в мотиви, які згодом стали втілюватися у різноманітних мелодіях. Вже потім така музика стала називатися вокальною, від слова вокал, що означає голос.

Актуалізація опорних знань. СЛ.3

Ми вже говорили про вокальну музику, тож пропоную вам вправу «Закінчи речення». Увага на екран.

1. Вокальна музика – це...музика, в якій голос відіграє чільну або рівноправну з музичними інструментами роль.
2. Найбільшим скарбом у музиці українського народу єпісня.
3. Народну пісню найчастіше поєднували з...працею, рухами, танцем...
4. Ніна Матвієнко – це... талановита українська співачка.
5. Людей, які займаються співом називають...співаками або вокалістами.
6. За будовою українські пісні поділяють на... на строфічні (з повтором останньої строфи) та куплетні (мають заспіві приспів).

IV. Основна частина. Повідомлення теми, завдань уроку. СЛ.4

Діти, сьогодні ми продовжимо говорити про вокальну музику і поведемо розмову про спів — один із найдавніших видів музичного мистецтва. Як ми вже з вами з'ясували, співати людина починала з самого народження за допомогою такого інструменту як голос. А от хто скаже, що дає людині спів, і що потрібно для того, щоб співати красиво? (думки дітей).

Діти, мені сподобалися ваші міркування. Лишається лише додати, що дійсно в основі виразного співу, формування слуху і голосу лежать вокально-хорові навички, тобто - вміння, створені вправами, звичками. І погоджуюся, що співати можуть всі, але професійними вокалістами стають лише обдаровані від природи люди. Однак і вони повинні навчатися у спеціальних закладах чи брати уроки вокалу, якщо прагнуть досягти успіху й визнання. Ось на даній світлині ви бачите фото Л. Монастирської, яка виконує партію Аїди в однойменній опері Дж. Верді. Щоб співати в опері – потрібно вчитися не один, і не два роки. **СЛ.5**

Думаю, що ви помічали, що вокальні твори співаки виконують по-різному. **СЛ.6.** От, наприклад, народні пісні співають у народній манері — розлого і звучно під супровід народних інструментів або без супроводу (а капела).

Сучасна популярна пісня зазвичай лунає під фонограму. Це — естрадна манера виконання, основними рисами якої є легкість і доступність сприйняття слухачами.

У музичному театрі, концертному залі та філармонії звучить академічна музика, якій притаманна академічна манера співу.

Щоб краще розібратися чим же відрізняється одна манера від іншої, пропоную переглянути **відео «Манера виконання».** **СЛ.6.**

Крім манери виконання існують також різні види вокальної музики. Зверніть увагу на світлинку, де подано відповідну схему. **СЛ.7**

Робота з підручником на ст. 25 - «Музичний словничок». СЛ.6

Деякі види ми вже знаємо. А от що ж таке камерно-вокальна музика. Звернемося до музичного словничка.

Камерно-вокальна музика призначена для виконання голосом у невеликих приміщеннях обмеженою кількістю співаків. **СЛ.8**

До найпопулярніших камерно-вокальних творів належать пісня та романс. За формою вони подібні, але мають певні відмінності. У романсі можливі відступи від основної мелодії, приспів переважно відсутній. Пісня за арактером може бути різною, а романс — тільки ліричний. Пісню можна виконувати будь-яким складом співаків а капела чи з акомпанементом, а романс призначений для сольного співу з інструментальним супроводом. В Україні романс поширився у 19-му столітті.

V. Слухання музики. СЛ.9

Пропоную послухати пісню та романс, щоб мати уявлення про особливості кожного жанру.

Слухання - «Пісня про рушник» (у виконанні О. Пономарьова; фрагмент).

Відеоперегляд - романс «Минають дні» - Слова Т. Шевченка, музика М. Лисенка (вик. Артем Пивоваров x Ярмак)

Аналіз твору:

- Які почуття пробуджують ці твори?
- Які особливості камерно-вокальної музики в них простежуються?
- Що ти можеш сказати про інструментальний супровід кожного твору?
- Доберіть відповідні слова для характеристики мелодії пісні або романсу.

Молодці. Мені сподобалося, як ви уважно слухали і вірно охарактеризували музичні твори. До речі, хочу вам нагадати, що чимало сучасних пісень можна виконувати і без акомпанементу. Хто скаже, як називається такий спів? (відповіді дітей). Правильно – а капелла. Тож пропоную насолодитися чудовою акапельною музикою.

Слухання: СЛ.10

1. П. Саймон. «Звук тиші» (у виконанні групи «Пентатонікс»).

2. О. Шевченко. «Старенький трамвай» (у виконанні ансамблю «Пікардійська терція»).

Розкажіть про свої враження від прослуханих творів. У якій манері вони були виконані: народній, академічній чи естрадній? Поясніть, чому ви так вважаєте.

VI. Вокально-хорова робота: СЛ.11

1. Розспівка

2. Виконання пісні «Розкажу про Україну» (слова О. Вратарьова, музика О. Злотника).

СЛ.12

VII. Художньо-творча діяльність. Гра «Загадай пісню». СЛ.13

Спробуйте виконати відому українську народну пісню без інструментального супроводу і без слів. Відтворіть мелодію, виспівуючи склади «пам-пам», «пам-пам» та ритмічно клацаючи пальцями. Чи зможуть друзі розпізнати твою пісню? (вчитель демонструє як потрібно робити, потім, по бажанню, хтось із дітей пробує самостійно виконати, а всі інші – відгадують що за пісня звучить).

VIII. Рефлексія. Підсумок уроку. Вербальне схвалення відповідей учнів. СЛ.14

- ✓ Яку музику називають вокальною?
- ✓ Назвіть які є манери виконання вокальних творів.
- ✓ Які види вокальної музики ви знаєте?
- ✓ Який із прослуханих на уроці музичних творів найбільше запам'ятався і чому?

Дякую вам, любі діти. Ви, як завжди, були великими розумничками: старанними, уважними, творчими. Я вами пишаюся. Молодці! Заспівайте вдома батькам улюблену пісню а капелла, і нехай вони відгадають виконану вами пісню. Також, діти, коли будете слухати пісні – вслуховуйтеся і аналізуйте, в якій саме манері вони виконані. До побачення!

Урок – 9

Борщ Людмила Іванівна,
вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Городищенської загальноосвітньої школи І-ІІІ
ступенів № 3 Городищенської районної ради

Тема уроку: Осінні образи в музиці

Мета уроку:

- дати уявлення про види хорових колективів, поглибити знання про поняття вокальна музика, хорова музика, ознайомити з видами хорів та складом виконавців, ознайомити з творчістю М.Лисенка;

- розвивати уміння уважно слухати музику, уміти висловлювати свої враження від прослуханого твору, уміти аналізувати музичний твір, зацікавленість до творів класичної музики;

- виховувати любов до хорової музики, інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до уроку, мультимедійна презентація, портрет композитора М.Лисенка.

Основні поняття для засвоєння: Вокальна музика. Хорова музика. Види хорових колективів. Хор, види хорів (академічні та народні, за складом виконавців: однорідні (чоловічі, жіночі, дитячі) та мішані хори, за кількістю виконавців: малі, середні, великі та зведені. Співацькі голоси (чоловічі, жіночі, дитячі).

Твори, що вивчаються на уроці:

Українська народна пісня «Іди, іди дощику» в обробці Є.Ляшка (у виконанні дитячого хору);

Українська народна пісня «Дощик накрапає» (у виконанні народного хору); М.Лисенко. Уривок з хорової кантати «Радуйся, ниво неполитая» (у виконанні академічного хору);

«Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент.

- Вхід у клас.

- Музичне привітання.

2. Повідомлення теми, мети, завдань уроку, мотивація учіння школярів.

Музика завжди веде нас у світ чарівних музичних звуків. Ми з вами продовжуємо подорожувати світом вокальної музики і сьогодні відвідаємо фестиваль хорового співу який буде проходити в осінньому парку.

3. Перевірка, оцінка і корекція засвоєних раніше знань, навичок, умінь.

- Пригадайте, що таке хор.

- Чи доводилося вам співати у хорі?

4. Бесіда по темі та слухання музики.

Послухайте два твори у виконанні хорових колективів:

Українська народна пісня «Іди, іди, дощику» в обробці Є. Ляшка (у виконанні дитячого хору)

<https://www.youtube.com/watch?v=I5lieo0pBqw&t=2s>

Українська народна пісня «Дощик накрапає» (у виконанні народного хору)

https://www.youtube.com/watch?v=lrH_Pg2w19c

- Чим відрізняється звучання народного та дитячого хорів?
- Які музичні образи створюють прослухані пісні?
- Звучало одноголосся чи багатоголосся?
- Доберіть слова та охарактеризуйте музику твору, який більше вам сподобався.

У центрі парку розташований концертний майданчик, на якому виступає академічний хоровий колектив у супроводі оркестру. Послухайте у його виконанні уривок із хорової кантати українського композитора М.Лисенка на вірші Т.Шевченка «Радуйся ниво неполитая». Микола Віталійович Лисенко - український композитор, піаніст, диригент, педагог, збирач пісенного фольклору, громадський діяч. До найвідоміших творів Лисенка належать музика гімнів «Молитва за Україну» та «Вічний революціонер», котрі зокрема виконував хор Кирила Стеценка під час Свята Злуки, опери «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка» та інші. Лисенко створив численні аранжування народної музики для голосу й фортепіано, для хору та мішаного складу, а також написав значну кількість творів на слова Тараса Шевченка.

М. Лисенко. Уривок із хорової кантати «Радуйся, ниво неполитая» (у виконанні академічного хору)

<https://www.youtube.com/watch?v=o3FvDn9QT0o>

- Чим особливе звучання цього хору?
- Що вам відомо про академічну манеру співу?
- Пригадайте, де можна почути академічну музику.

Кантата — концертний твір урочистого або лірико-епічного характеру, який виконують солісти і хор у супроводі оркестру.

Кантату «Радуйся, ниво неполитая», як і дві інші свої кантати, М. Лисенко написав на вірші Т. Шевченка. Обидва митці мріяли про звільнення народу від поневолення — фізичного та духовного. Тому 1883 року композитор створив першу в історії української музики класичну кантату, що складається із п'яти частин.

В осінньому парку нас очікує **хорознавець** — митець, який розповість нам більше про хорову музику.

Хор — великий колектив співаків, створений для спільного виконання зазвичай багатоголосних вокальних творів з інструментальним супроводом або без нього. Дуже важливою для хорового звучання є гармонія – «співзвуччя» усіх голосів.

Хормейстер (хоровий майстер) – керівник хору, його диригент.

Залежно від манери виконання хорові колективи поділяють на академічні та народні.

За складом виконавців розрізняють однорідні (чоловічі, жіночі, дитячі) та мішані хори.

Також існує поділ хорових колективів за кількістю виконавців: малі, середні, великі та зведені хори.

За висотою співацькі голоси розподіляють на високі, середні та низькі. Висота, сила, забарвлення голосу мають важливе значення для створення музичних образів.

- Чи всі голоси у хоровому співі звучать однаково?
- Розгляньте схему і пригадайте, на які типи поділяють співацькі голоси за висотою.
- Визначте, який тип голосу у вас.

5. Руханка.

Осінь важко уявити без дощу. Пропоную на нашому уроці намалювати осінній дощик чарівним уявним пензликом. (Діти встають).

Зранку дощик накрапає,
(Діти постукують пучками пальців по твердій поверхні.)

Та мене він не лякає.

(Роблять вказівним пальцем заперечний рух.)

Парасольку славну маю,

Що від дощику ховає.

(Піднімають напівзігнуті в ліктях руки над головою, зводячи кінчики випрямлених кистей до купи.)

Маю пензлика такого —

Чарівного-чарівного!

(Діти підстрибують на місці, плескаючи в долоні.)

Та й малюю досхочу:

Мокрий сад після дощу,

(Стріпують розслабленими кистями.)

Білі хмарки у погоду,

(Легко похитують прямими руками над головою.)

Дівчинку, що йде по воду,

(Крокують на місці.)

Хату, браму, ще й квітки —

Все малюю залюбки.

(Розводять руки в сторони і повільно повертаються вправо – вліво.)

6. Розучування пісні.

Щойно ми намалювали дощовий пейзаж. А чому осінь часто називають похмурою та плаксивою? (Відповіді дітей). Так, саме тому, що осінню часто іде дощ, а небо затягнуте темними хмарами. А чи буває восени радісно? Так, адже люди зібрали добрий урожай і незабаром настане зима, а за нею і Новий рік з подарунками та розвагами. А я пропоную послухати пісню Д.Суботенка на вірші А.Качана «Дощова осінь».

«Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка)

- Який настрій передає та створює пісня?
- За допомогою чого?
- Чи сподобалася вона вам?
- Чи вплинула ця пісня на ваш настрій?
- Доберіть слова для її характеристики: сумна, весела, спокійна, похмура, енергійна,

бадьора...

Тож розучимо її сьогодні. (Розучування першого куплету фразами: вивчення слів, мелодії). Заспівайте перший куплет пісні разом із друзями хором.

1. Водить осінь хороводи

То із листя, то з дощів.

На прогулянку виходять

Парасолі і плащі.

7. Підведення підсумків.

- Розкажіть про осінні образи, втілені композиторами у прослуханих на уроці творах.

- Які види хорових колективів існують?

- На які типи поділяють співацькі голоси за висотою? Які з них є найвищими, а які — найнижчими?

8. **Домашнє завдання:** Дізнайся з додаткових джерел, які ще кантати написав М. Лисенко на вірші Т. Шевченка.

Урок – 11

Борц Людмила Іванівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Городищенської загальноосвітньої школи І-ІІІ
ступенів № 3 Городищенської районної ради

Тема уроку: Мистецтво форм

Мета уроку:

- ознайомити учнів з поняттями інструментальна, камерно-інструментальна та симфонічна музика, розглянути особливості форм: одночастинна, двочастинна та тричастинна форми, ознайомити з музичними інструментами: фортепіано, рояль, клавесин, клавикорд; познайомити з творчістю Ф.Шопена, Р.Шумана, В.А.Моцарта;

- розвивати в учнів вміння визначати форму музичного твору, розрізняти на слух форми музичного твору та звучання клавішних інструментів; вміння сприймати та аналізувати, висловлювати власні враження від прослуханого твору;

- виховувати інтерес до інструментальної музики, творчості зарубіжних композиторів.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: музичний інструмент, програваач, мультимедійна дошка, ілюстрації до уроку, мультимедійна презентація, інструменти шумового оркестру, портрети композиторів Ф.Шопена, Р.Шумана, В.А.Моцарта.

Основні поняття для засвоєння: Інструментальна музика. Камерно-інструментальна та симфонічна музика. Музична форма. Куплетна форма. Одночастинна, дво-тричастинна форми. Форма варіацій. Музична фраза, мотив.

Фортепіанна музика. Музичні інструменти: клавикорд, клавесин, піаніно, рояль.

Твори, що вивчаються на уроці:

- Р.Шуман. П'єса «Мрії» з циклу «Дитячі сцени» (фортепіано);
- Ф. Шопен. Мазурка: опус 33, № 2, ре мажор (фортепіано);
- В.А. Моцарт. Соната для фортепіано № 11 ля мажор. 1-ша частина;
- Аудіозапис звучання класичного та цифрового піаніно;
- «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).

ХІД УРОКУ

9. Організаційний момент.

- Вхід у клас.

- Музичне привітання.

10. Повідомлення теми, мети, завдань уроку, мотивація учіння школярів.

Сьогодні на уроці ми здійснимо подорож Європою, де будемо слухати інструментальну музику видатних зарубіжних композиторів. Більше дізнаватися про її різновиди та особливості

виконання.

11. Перевірка, оцінка і корекція засвоєних раніше знань, навичок, умінь.

- Пригадайте, яку музику називають інструментальною. Що вам відомо про неї?

12. Бесіда по темі та слухання музики.

Інструментальну музику, як і вокальну, поділяють на два види: камерно-інструментальну, яку виконує обмежена кількість музикантів у невеликому приміщенні, та симфонічну, яку виконує симфонічний оркестр.

Ви вже знаєте, що кожен інструментальний або вокальний твір має певну форму. Музичну форму неможливо побачити, але її можна розпізнати на слух. Дізнаємось більше про особливості музичних форм у знавця теорії музики.

Музична форма — це побудова музичного твору, співвідношення його частин. Основними елементами музичної форми є мотив, фраза.

У вокальній музиці популярні куплетні та строфічні форми.

У багатьох піснях є інструментальний вступ та інструментальний програш.

Ви вже знаєте, що в інструментальних творах найпоширенішими є одночастинна, двочастинна і тричастинна форми.

Одночастинна форма: А

Двочастинна форма: АВ

Тричастинна форма: АВА

Пропоную послухати музичні твори відомих зарубіжних композиторів. Роберт Шуман - видатний німецький композитор-романтик, диригент, музичний критик та громадський діяч. Один з яскравих представників романтичного мистецтва 19 століття. Будучи далеко від своєї коханої, сумуючи за нею та згадуючи її слова, що він деколи поводить себе як дитина у Роберта Шумана з'являється цікава ідея і у 1838 пише цикл п'єс під назвою «Дитячі сцени». Пізніше він розповідав, що ці музичні мініатюри були створені не для дітей, а для дорослих щоб нагадати їм про щасливе безтурботне дитинство. «Мрії» - п'єса, яка в циклі «Дитячі сцени» розташована під номером сім, є одним з найвідоміших творів Шумана.

Р. Шуман. П'єса «Мрії» з циклу «Дитячі сцени» (фортепіано)

<https://www.youtube.com/watch?v=RBZ7EZfSrqE>

Фридерик Франсуа Шопен - видатний польський композитор і піаніст. Є національним героєм Польщі. Шопен вражає своїми оригінальними мазурками - жанром, в якому знайшли віддзеркалення слов'янські танцювальні ритми і гармонічна мова, типова для польського фольклору. Ці чарівні барвисті п'єси вперше принесли в західноєвропейську музику слов'янський елемент, що поступово, але невідворотно змінило ті гармонічні, ритмічні і мелодичні схеми, які великі класики XVIII століття залишили своїм послідовникам. Шопен склав 57 мазурок.

Ф. Шопен. Мазурка: опус 33 № 2, ре мажор (фортепіано)

<https://www.youtube.com/watch?v=LND84BQdGzo>

- Про що розповіли вам прослухані твори?
- Який настрій передали кожен з цих творів?
- Спробуйте визначити музичну форму кожного з них.

Пригадайте, що таке варіації. Як можна зобразити варіаційну форму схематично.

Варіації - музичний твір, у якому основна тема зазнає різноманітних змін (у мелодії, ритмі, темпі тощо).

Послухайте музику відомого австрійського композитора 18 століття В.А.Моцарта, яка написана у варіаційній формі.

В. А. Моцарт. Соната для фортепіано № 11 ля мажор. 1-ша частина

- Скільки варіацій у цьому творі?
- Доберіть відповідні слова й охарактеризуйте мелодію основної теми.

Простежте, як вона змінюється.

Гра «Ритмічні варіації».

Запропонуй друзям виконати ритмічні варіації на улюблених шумових інструментах.

Домовтеся, хто з вас буде грати остинато — багаторазово повторювати той самий ритмічний малюнок в одному темпі: П І П І П І П І. Всі інші на фоні остинато виконують власні ритмічні імпровізації в заданому темпі таким чином, щоб вийшли варіації основного ритму.

Зверніть увагу, що всі прослухані на уроці музичні твори належать до фортепіанної музики. Однак фортепіано — це не інструмент, а збірна назва класу струнних ударно-клавішних музичних інструментів - роялів і піаніно. Звук на таких інструментах утворюється від ударів дерев'яних молоточків по струнах.

Фортепіанна музика — твори, написані для виконання на піаніно, роялі.

Історія фортепіано налічує понад три століття. Його попередниками і найближчими родичами були клавесин та клавикорд. Винахідником фортепіано вважають італійського майстра Бартоломео Крістофорі.

Цікаво, що в сучасному роялі струни розташовані горизонтально, а в піаніно - вертикально.

Зараз дедалі частіше зустрічається електронне, або цифрове піаніно. Воно має

оцифрований звук, що утворюється завдяки електроструму, і палітру додаткових тембрів. Послухайте звучання класичного та цифрового піаніно:

- Чим відрізняється звучання звичайного та цифрового піаніно?
- Яка музика вам більше сподобалася? Поясніть, чому.

13. Виконання пісні.

Сьогодні ми продовжуємо розучувати пісню Д.Суботенка на вірші А.Качана «Дощова осінь». «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка)

(Розучування другого і третього куплетів: вивчення слів, пригадування мелодії).

Пропоную заспівати пісню хором.

1. Водить осінь хороводи

То із листя, то з дощів.

На прогулянку виходять

Парасолі і плащі.

14. Ігровий майданчик.

Гра «Танцювальний ланцюжок». Створіть короткий таночок-імпровізацію з уявною парасолькою в руці у ритмі пісні. Передайте естафету сусідові/сусідці, аби танцювальний ланцюжок не переривався.

15. Підведення підсумків.

- Що таке музична форма? Які музичні форми мають пісні?
- Що ви знаєте про музичні форми в інструментальних творах?
- Які твори називають фортепіанними?

16. Домашнє завдання: Дізнайся з додаткових джерел історію винайдення цифрового піаніно. Заспівай пісню про осінь своїм рідним і друзям.

Урок – 13

Зайчук Аліна Олексіївна,
заступник директора з НВР, вчитель
предметів мистецької освітньої галузі
Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів №20
Черкаської міської ради Черкаської області

Тема уроку: Мистецький ансамбль.

Мета уроку:

- формувати ключові компетентності: володіння державною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційну компетентність, навчання впродовж життя, культурну компетентність;

- формувати предметні компетентності: мистецькі знання, уміння, ставлення;

- формувати емоційний інтелект.

Очікувані результати: Учень/учениця:

- розрізняє види ансамблів, інтерпретує виражальні засоби при аналізі музичних творів;
- розучує пісню, виконує у відповідному характері;

- бере активну участь в обговоренні творів музичного мистецтва, пояснює свою позицію;
- самостійно використовує цифрове середовище;
- активно співпрацює в групі, в колективі;
- висловлюється щодо емоцій, які викликають різні твори мистецтва.

Тип уроку: формування компетентностей.

Оснащення уроку: комп'ютер, телевізор, гаджети для кожного учня, фортепіано, шумові інструменти, роздатковий матеріал.

Методи і прийоми: коментар вчителя, бесіда, інтерактивні вправи, робота в групах, демонстрація відеоматеріалів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: урок з використанням ігрових та інтерактивних методів навчання.

Терміни і поняття: ансамбль, струнний квартет, струнно-духовий квартет, фортепіанний квартет.

Музичний ряд: Струнний квартет № 3 соль мажор, Квартет для флейти і струнних № 1 ре мажор В.А. Моцарта., пісня Д. Пташинської «Планета дитинства»

Відеоряд: приклади різних видів ансамблів, караоке пісні Д. Пташинської «Планета дитинства»

Міжпредметні зв'язки: образотворче мистецтво, географія, історія, мультиплікація, література.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Музичне вітання

II. Мотивація навчальної діяльності.

Створення емоційно-сприятливого середовища.

Пропоную виконати ритмічні варіації на шумових інструментах.

Хто з вас буде грати остинато? Отже, ви повторюєте той самий ритмічний малюнок в одному темпі: П І П І П І П І.

Всі інші на фоні остинато виконують власні ритмічні імпрровізації в заданому темпі таким чином, щоб вийшли варіації основного ритму! (слайд 02).

III. Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями.

Чудово діти! У нас зараз склався певний ритмічний ансамбль, у якому ми грали разом. А скажіть, що на вашу думку означає це слово – «ансамбль».

Прийом «Штормінг»

IV. Повідомлення теми, мети, завдання уроку.

Добре, молодці, я думаю, що ви здогадалися про що ми будемо сьогодні говорити на уроці. Хто запропонує ідею теми уроку?

Тема уроку **МИСТЕЦЬКИЙ АНСАМБЛЬ** (слайд 03).

V. Основна частина.

Тепер розгорніть підручник на сторінці 45 і самостійно прочитайте визначення ансамблю (слайд 04). Хто може пояснити прочитане? Так, правильно! Але мистецьким ансамблем можуть називати не тільки спільне виконання твору декількома музикантами. Ансамблем навіть можуть називати будівлі і споруди! Якщо вони побудовані за планом, ідеєю архітектора, що упорядковує певний простір тощо, то такий мистецький ансамбль називається архітектурним. Але набагато більше інформації пор це у вас буде на образотворчому мистецтві.

Давайте повернемося до стор.45 підручника. Розберіть самостійно схему про назви ансамблів. Хто готовий пояснити? Всі пам'ятають ці назви, ви вже чули їх раніше? (слайд 05).

Пропоную пригадати їх у формі гри.

Гра «Об'єднайтеся в ансамбль» (на вільному від парт просторі) (слайд 06).

Ви всі зараз будете рухатися під музику, як музика зупиняється, я оголошую назву ансамблю, а ви об'єднуєтеся в такі ансамблі, дотримуючись кількості виконавців.

Добре, молодці, порухалися, а тепер давайте послухаємо музичні ансамблі і спробуємо визначити їхні види.

♪ *Слухання ансамблю народних інструментів*(слайд 07).

Питання: (слайд 08).

Які ви почули інструменти?

Яка це музика: народна, класична, сучасна?

Як ви вважаєте, який це ансамбль?

Додаткові питання для визначення ансамблю народних інструментів.

♪ *Слухання естрадного ансамблю*(слайд 09).

Питання: (слайд 10).

Які ви почули інструменти?

Яка це музика: народна, класична, сучасна?

Як ви вважаєте, який це ансамбль?

Додаткові питання для визначення естрадного ансамблю.

♪ *Слухання камерного ансамблю*(слайд 11).

Питання: (слайд 12).

Які ви почули інструменти?

Яка це музика: народна, класична, сучасна?

Як ви вважаєте, який це ансамбль?

Додаткові питання для визначення камерного ансамблю.

За всю історію музичного мистецтва було написано багато шедеврів для камерних ансамблів. Авторами цих творів є славетні зарубіжні (Й. Гайдн, Л. ван Бетховен, В. А. Моцарт, Р. Шуман) та українські (Д. Бортнянський, В. Барвінський) композитори.

Зараз ми уявно перенесемося у Відень. Хто знає столицю якої країни є Відень? Не знаєте, так знайдіть в мережі Інтернет(слайд 13).

Пошукова робота в інтернет-джерелах.

Так, столиця Австрії. Нумо ж зазирнемо до геніального австрійця Вольфганга Амадея Моцарта. Хто знає щось про цю людину? Давайте знов повернемося до Інтернет-джерел. Знайдіть інформацію про В.А. Моцарта, щоби поділитися нею з однокласниками (**короткі відповіді учнів**) (слайд 14).

Так, В. А. Моцарт австрійський композитор, який творив понад 200 років тому. Композитор написав багато творів для камерних ансамблів. Пропоную послухати фрагмент Струнного квартету № 3 соль мажор Моцарта.

♪ *Слухання Струнного квартету № 3 соль мажор В.А. Моцарта*(слайд 15).

Який настрій створює музика? Я інструменти тобі вдалося розпізнати?

Інструментальна музика Моцарта вражає своєю багатогранністю та неповторністю. Вона пронизана любов'ю до життя, людей, невичерпною вірою в світлі ідеали. А ще він був музикантом-віртуозом, володів феноменальним музичним слухом, пам'яттю і здатністю до імпровізації.

♪ *Слухання Квартету для флейти і струнних № 1 ре мажор В.А. Моцарта*(слайд 16).

Опиши свої враження від музики. Які художні образи ти уявляєш?

Ми з вами тільки що послухали два склади квартетів: струнний і струно-духовий. До складу **струнного квартету** входять чотири струнно-смічкові інструменти: дві скрипки, альт і віолончель(слайд 17).

До **струнно-духового** скрипка, альт, віолончель і флейта або гобой (слайд 18).

Ще досить популярним є **фортепіанний квартет** – скрипка, альт, віолончель і фортепіано (слайд 19).

Зараз ми об'єднаємося в групи і складемо три квартети з картинок, на яких зображені різні музиканти. На роботу у вас 3 хвилини.

Робота в групах «Склади квартет» (слайд 20).

1 варіант. Надруковані назви квартетів і три комплекти картинок із зображенням

музикантів. Діти працюють з роздатковим матеріалом(Додаток 1)

2 варіант. Створити дошку Jamboard, надати кожній команді копію для редагування, діти пересувають картинки, складаючи таким чином квартети.

Для прикладу налається посилання на дошку, але без можливості для редагування:

https://jamboard.google.com/d/1IwM6C1pEneXimSKuLankD_iRbWM_wvo17v8hYrUiWW4/edit?usp=sharing.

Кожна команда отримує посилання на свою копію дошки.

Перевірка і самооцінювання в групах за **чек-листом**.

♪ Руханка під Турецьке рондо В.А. Моцарта (слайд 21)..

VI. Вокально-хорова робота.

Розспівування. Вправи на дихання. Практики mindfulness.

Розучування пісні Д. Пташинської «Планета дитинства».

Виконання пісні під супровід музичного інструмента разом із друзями: заспів – соло, приспів – усі гуртом(слайд 22-28).

Молодці, діти, ви добре попрацювали над піснею, а тепер давайте під неї поімпровізуємо. Оголошується театральна хвилинка!

Спробуйте з друзями, хто з вас зможе краще передати зміст пісні рухами рук і тіла.

♪ **Театральна хвилинка** (слайд 29).

VI. Підсумок уроку, рефлексія (слайд 29).

Які види музичних ансамблів тобі відомі?

Із творчістю якого композитора ти ознайомився/ознайомилася сьогодні?

Розкажи про свої враження від музики В. А. Моцарта і власні досягнення на уроці.

Підводимо підсумки.

VII. Домашнє завдання. Переглянути мультфільм за QR кодом на стор. 46 підручника. Поділитися своїми враженнями від перегляду з батьками. Поміркувати про роль музики в цьому мультфільмі? Подумати, звучання яких музичних інструментів тобі вдалося розпізнати? (слайд 30).

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Google картинки [Електронний ресурс] / google – Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/R9vWqg2>.
2. Что такое осознанность? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mindspot.center/mindfulness>.
3. W.A. Mozart. Quartet for flute, violin, viola and cello No. 1 in D-dur K.285 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=IUDNvZAY6F0>.
4. Вольфганг Амадей Моцарт - Струнный квартет Соль-мажор KV156 (134b) "Миланский" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vpJV37T7uLs>.
5. Кондратова Л. Мистецтво. Підручник інтегрованого курсу для 5 класу ЗЗСО / Л. Кондратова, С. Федун, О. Чорний. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2022. – 240 с.
6. Дивосвіт дитинства (караоке) - Д. Пташинська [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=jcrn8ck78rs>.

Урок – 15

Зайчук Аліна Олексіївна,
заступник директора з НВР, вчитель
предметів мистецької освітньої галузі
Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів №20
Черкаської міської ради Черкаської області

Тема уроку: Мистецтво і сучасність

Мета уроку:

- формувати ключові компетентності: володіння державною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя, культурна компетентність;

- формувати предметні компетентності: мистецькі знання, уміння, ставлення;

- формувати емоційний інтелект.

Очікувані результати: Учень/учениця:

- розрізняє види ансамблів, інтерпретує виражальні засоби при аналізі музичних творів;

- виконує пісню у відповідному характері з інсценізацією;

- бере активну участь в обговоренні творів музичного мистецтва, пояснює свою позицію;

- самостійно використовує цифрове середовище;

-активно співпрацює в групі, в колективі;

- висловлюється щодо емоцій, які викликають різні твори мистецтва.

Тип уроку: формування компетентностей.

Оснащення уроку: комп'ютер, телевізор, гаджети для кожного учня, музичний інструмент, шумові інструменти.

Методи і прийоми: коментар вчителя, бесіда, інтерактивні вправи, робота в групах, демонстрація відеоматеріалів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: урок з використанням ігрових та інтерактивних методів навчання.

Терміни і поняття: вокально-інструментальна музика, вокально-інструментальні ансамблі, капели, комп'ютерна музика, електронна музика.

Музичний ряд: Українська народна пісня «Місяць на небі» у виконанні Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г. І. Майбороди., слова і музика В. Івасюка. «Водограй» (у виконанні вокально-інструментального ансамблю «Смерічка», слова і музика А. Фещенко. «Співає Соломія» у виконанні вокально-інструментального ансамблю «SoloMia», фонограма пісні Д. Пташинської «Планета дитинства»

Відеоряд: приклади різних видів вокально-інструментальних ансамблів, караоке пісні А. Фещенко. «Співає Соломія» у виконанні вокально-інструментального ансамблю «SoloMia».

Міжпредметні зв'язки: образотворче мистецтво, історія, література.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Музичне вітання

II. Мотивація навчальної діяльності.

Створення емоційно-сприятливого середовища.

Пропоную сьогодні розпочати урок зі слухання чудової музики. Але у мене для вас є завдання. Під час слухання поміркуйте, які інструменти ви чуєте і як називається цей ансамбль за складом інструментів. Хто пригадає які ансамблі ми склали на минулому уроці?

Так, це були квартети: струнний, фортепіанний, струнно-духовий. Отже, слухаємо уважно і визначаємо. (слайд 02).

♪ **Музична вікторина. Слухання і визначення ансамблів. Останніми слухаємо квартети В.А. Моцарта.**

Діти, а ви впізнали останні два твори, які ми слухали? Так це квартети В.А. Моцарта. Що

ви пам'ятаєте з минулого уроку? Чого дізналися нового про цього геніального композитора?

III. Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями.

Ми знайомилися з інструментальними ансамблями, тобто з колективами музикантів, в яких грають тільки інструменти. А якщо до таких ансамблів ми додаємо вокалістів, то який колектив в результаті утвориться? (слайд 04).

Приєм «Штормінг»

IV. Повідомлення теми, мети, завдання уроку.

Добре, молодці, ми будемо знайомитися сьогодні із вокально-інструментальними ансамблями, а тема уроку звучить МИСТЕЦТВО І СУЧАСНІСТЬ. (слайд 04).

V. Основна частина.

Тепер розгорніть підручник на сторінці 54 і самостійно прочитайте абзац про вокально-інструментальні ансамблі. (слайд 05). Хто може пояснити які бувають ансамблі? Що таке капела? (слайд 06). Так, правильно! Роздивіться фотографії у підручнику. Що ви побачили на них?

Ми бачимо великий колектив – капелу бандуристів. (слайд 07). Цей колектив існує вже більше 100 років, звичайно не в такому складі, як на сьогодні, але його творчий шлях має довгу історію. В наші дні Національна заслужена капела бандуристів України ім. Г. І. Майбороди (слайд 08) майстерно доносить до суспільства традиції українського народу, виконуючі українські народні пісні в оригінальному аранжуванні та з театралізацією.

♪ **Слухання української народної пісні «Місяць на небі» у виконанні Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г. І. Майбороди.**

Опиши свої враження від виступу капели. Чим він особливий? Зверни увагу на поєднання музики та співу. Вибери слова, якими можна охарактеризувати мелодію пісні на стор.54(слайд 09).

Діти, прошу подивитися на ці букви: ВІА. (слайд 10). Хто знає, що вони означають? Прочитай зараз об'єднавшись у групи і проведи дослідження, тобто знайти інформацію про ВІА, підготувати коротеньку розповідь, обрати спікера, який презентує ваше дослідження однокласникам.

Робота в групах. Виступ спікерів, обговорення результатів дослідження. Самооцінювання активності в групі кожного учасника у чек-листочку (Додаток 1).

Приклад чек-листка(слайд 11).

1. Я знайшов/знайшла цікаву інформацію.
2. Я брав/брала участь у підготовці інформації.
3. Я знайшов/знайшла цікаву ідею для презентації.
4. Я був/була секретарем команди.
5. Я був/була спікером команди
6. Я не проявляв/не проявляла активності у роботі групи.
7. Я спостерігав/спостерігала за роботою інших.

Отже, ВІА – це естрадні вокально-інструментальні ансамблі. Інструменти ВІА - електрогітари, ударні установки, різні варіанти електронних клавішних (зокрема електроорган і синтезатори), апаратура звукопідсилення. Обов'язково до складу ВІА входили солісти. Наприклад, до складу популярного в ті часи ВІА «Смерічка» входили відомі співаки Василь Зінкевич і Назарій Яремчук(слайд 12).

♪ **Слухання фрагменту пісні В. Івасюка. «Водограй» у виконанні вокально-інструментального ансамблю «Смерічка» (слайд 13).**

Які почуття викликає ця пісня? Чи доводилось тобі чути її раніше? Охарактеризуй ритм, темп і мелодію пісні. А тепер давайте пограємо на шумових інструментах і порухаємося під цю чудову українську пісню!

♪ **Руханка під пісню «Водограй» з шумовими інструментами.**

Вокально-інструментальні ансамблі не втратили популярності й досі. Такі колективи створюють і в сучасній Україні.

♪ **Слухання фрагменту пісні А. Феценко. «Співає Соломія» у виконанні вокально-**

інструментального ансамблю «SoloMia» (слайд 14).

Діти, вам сподобалася пісня? Пропоную спробувати заспівати її, наче ми у караоке-клубі.

♪ *Караоке пісні А. Фещенко. «Співає Соломія» з рухами(слайд 15).*

Із розвитком цифрових технологій почала з'являтися комп'ютерна та електронна музика. Поміркуйте, чи складно створювати музику за допомогою комп'ютера. Обґрунтуйте свою думку.

Розгорніть підручник на сторінці 56, прочитайте визначення електронної і комп'ютерної музики. Хто може пояснити в чому полягає різниця між ними? (слайд 16).

♪ *Слухання уривків з комп'ютерної та електронної композицій(слайд 17).*

Спробуй розпізнати комп'ютерну та електронну музику. Яка композиція тобі сподобалася більше? Порівняй прослухану музику з академічною та народною і назви спільні й відмінні риси.

VI. Вокально-хорова робота.

Розспівування. Вправи на дихання. Практики mindfulness.

Виконання пісні Д. Пташинської «Планета дитинства». Виконання пісні під фонограму(слайди 18-25).

Молодці, діти, ви добре попрацювали над піснею. Тепер прошу заспівати її групами по черзі, але чергу буду встановлювати я. Слідкуйте уважно за моїми руками, співати починає та група, якій я показую вступ.

♪ *Виконання пісні групами, взаємооцінювання виконання.*

VI. Підсумок уроку, рефлексія (слайд 26).

Про які види вокально-інструментальних ансамблів ти дізнався/дізналася?

Що таке комп'ютерна та електронна музика?

Розкажи про свої враження від музики, яка прозвучала у виконанні ВІА.

Підводимо підсумки.

VII. Домашнє завдання. Дізнайся з додаткових джерел, яке обладнання потрібне для створення електронної музики. (слайд 27).

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

7. Google. картинки [Електронний ресурс] / google – Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/R9vWqg2>.

8. Schiller / Ein schöner Tag [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=vxSehW9M9_Q.

9. Что такое осознанность? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mindspot.center/mindfulness>.

10. Місяць на небі - Сусанна Чахоян та Сергій Борисенко, Національна капела бандуристів України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=RwBfHeKp94E>.

11. Кондратова Л. Мистецтво. Підручник інтегрованого курсу для 5 класу ЗЗСО / Л. Кондратова, С. Федун, О. Чорний. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2022. – 240 с.

12. Дивосвіт дитинства (караоке) - Д. Пташинська [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=jcrn8ck78rs>.

13. Виступає ансамбль “Смерічка” Левка Дутковського [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=l3zvGk4Z52I>.

14. Ансамбль "SoloMia" - "Співає Соломія" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=yE11QOEBJ3g>.

Урок – 17

Беляєва Світлана Вікторівна,
вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Лисянського комунального закладу
«Загальноосвітня школи I-III ступенів №2»
Лисянської селищної ради Черкаської області;

Тема уроку: Мистецтво для дітей. (2 слайд)

Мета уроку: (3 слайд)

формування ключових компетентностей:

- **загальнокультурна компетентність:** виховувати естетичний смак до фортепіанної та оркестрової музики для дітей;

- **міжпредметна естетична компетентність:** образотворче мистецтво;

- **предметні компетентності:**

- **ознайомити** з фортепіанною та оркестровою музикою для дітей, програмною музикою для дітей; ознайомити із поняттям мелодія, лад; розглянути творчість композиторів В. Косенка та Р. Шумана;

- **розвивати** вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханих творів;

- **виховувати** інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, портрети композиторів В.Косенка та Р. Шумана.

Основні поняття для засвоєння: засоби виразності «мелодія», «лад».

Твори, що вивчаються на уроці: В. Косенко. «Мелодія», Р. Шуман. Фортепіанні п'єси: «Перша втрата» (зі збірки «Альбом для юнацтва»); «Цікава історія» (зі збірки «Дитячі сцени»); «Шкільна пора» І. Танчака.

План уроку:

1. Вхід учнів до класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».

Організаційний момент. Музичне привітання. Мотивація до навчання.

2. Мистецька грамотність. Новий матеріал.

3. Знайомство з композитором. В. Косенко.

4. Музичне сприймання. В. Косенко. «Мелодія» (зі збірки «24 дитячі п'єси»).

5. Аналіз прослуханого твору.

6. Знайомство з композитором. Роберт Шуман.

7. Музичне сприймання. Р. Шуман. Фортепіанні п'єси: «Перша втрата» (зі збірки «Альбом для юнацтва»); «Цікава історія» (зі збірки «Дитячі сцени»).

8. Аналіз прослуханих творів.

9. Фізкультхвилинка. «Голова, плечі».

10. Гра «Мажор-мінор».

11. Вокальна діяльність.

а) Розспівка.

б) Розучування пісні. І. Танчак «Шкільна пора».

12. Узагальнення вивченого матеріалу.

13. Домашнє завдання.

14. Вихід учнів з класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».

ХІД УРОКУ

1. Вхід учнів до класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».

Організаційний момент. Музичне привітання. Мотивація до навчання.

Які дитячі музичні твори ти знаєш? Що для них характерне? (4 слайд)

2. Мистецька грамотність. Новий матеріал.

У скарбницях багатьох композиторів є твори, присвячені дітям. Зокрема, це дитячі пісні, п'єси для фортепіано та інших інструментів, оркестрові й хорові твори, дитячі опери, балети, мюзикли тощо. Їх пишуть простою, зрозумілою дітям «мовою музики», змальовуючи різні настрої, дитячі ігри та пустощі. (5 слайд)

Чільне місце серед дитячих творів посідають збірки фортепіанних п'єс. Вони призначені не лише для слухання, але й для виконання маленькими музикантами. Засновниками української дитячої фортепіанної музики стали В. Косенко (збірка «24 дитячі п'єси») та В. Барвінський (чотири збірки на основі фольклору). Відомі також збірки п'єс для дітей М. Скорика, «Дитячий альбом» М. Вілінського, «Три дитячі п'єси» Л. Ревуцького. Надзвичайну популярність у всьому світі здобули збірки зарубіжних композиторів, зокрема «Дитячі сцени» Р. Шумана. (6 слайд)

В усіх музичних творах найголовнішу роль відіграє мелодія.

Музичний словничок. (7 слайд)

Мелодія — це одноголосне вираження музичної думки; засіб музичної виразності, що допомагає створити музичний образ, а також музична п'єса ліричного характеру.

3. Знайомство з композитором. В. Косенко. (8 слайд)

Видатний український композитор, піаніст-віртуоз, педагог Віктор Степанович Косенко – яскравий представник вітчизняної романтичної музики першої половини ХХ століття, засновник провідних жанрів української фортепіанної та камерної музики. Його дитинство пройшло у Варшаві. Він був справді вундеркіндом: ще у віці шести років, не знаючи нот, на слух грав «Патетичну сонату» Бетховена. Унікальні здібності хлопчика розвивали професори Варшавської консерваторії.

Більшу частину життя Віктор Степанович прожив у Житомирі. На життя молодий Косенко заробляв, ілюструючи музикою німі фільми. Сучасники розповідають, що глядачі бігали за ним від кінотеатру до кінотеатру, щоб послухати дивовижну гру музиканта: Косенко був феноменальним піаністом. Працюючи професором Київської консерваторії, створив симфонічну «Молдавську поему», яку так і не зміг почути. Вона прозвучала лише в наші дні.

Віктор Косенко залишив після себе десятки творів, які увійшли до золотого фонду української фортепіанної музики. Серед них «Альбом дитячих п'єс», на якому зростало багато поколінь юних піаністів.

4. Музичне сприймання. В. Косенко. «Мелодія» (зі збірки «24 дитячі п'єси»). (9 слайд)

5. Аналіз прослуханого твору. (10 слайд)

- Які емоції викликало в тебе звучання п'єси?
- Що саме тебе приваблює?
- Яку чарівну історію розповіла тобі мелодія цього твору?

Який настрій створює ця музика? Доберіть слова, якими можна охарактеризувати мелодію прослуханої п'єси. (11 слайд)

Більшість фортепіанних творів для дітей належать до програмної музики. Пригадай, яку музику називають програмною.

Музичний словничок. (12 слайд)

Програмною називають інструментальну музику, написану за певним сюжетом, що відображається у спеціальній програмі або назві твору.

У творах для дітей найчастіше програму визначають саме їхні назви.

Ти вже знаєш, що характер мелодії твору залежить від ладу, в якому упорядковані музичні звуки. Лади є різні, та найголовніші з них — мажорний (веселий) і мінорний (сумний).

Музичний словничок. (13 слайд)

Лад — взаємозв'язок музичних звуків та їхня злагодженість між собою.

6. Знайомство з композитором. (14 слайд)

Роберт Шуман (1810-1856) — видатний німецький композитор-романтик, диригент, музичний критик та громадський діяч.

7. Музичне сприймання. (15 слайд) Р. Шуман. Фортепіанні п'єси: «Перша втрата» (зі збірки «Альбом для юнацтва»); «Цікава історія» (зі збірки «Дитячі сцени»).

8. Аналіз прослуханих творів. (16 слайд)

- Які картини постають у твоїй уяві під цю музику?
- Який лад використав композитор для першої п'єси, а який — для другої?
- Охарактеризуй музичні образи обох п'єс.

9. Фізкультхвилинка. «Голова, плечі». (17 слайд)

10. Гра «Мажор-мінор». (18 слайд)

Об'єднайтесь у дві групи: «Мажор» та «Мінор». Послухайте уривки з музичних творів для дітей і визначте лад кожної мелодії. Якщо звучить весела музика, група «Мажор» зображує рухами тіла та мімікою усміхнене сонечко; якщо сумна — група «Мінор» зображує дощову хмаринку. Яка група краще впорається із завданням?

У багатьох піснях для дітей «живуть» дитячі ігри, веселі спогади про дитинство, шкільні роки.

11. Вокальна діяльність.

а) Розспівка.

б) Розучування пісні. І. Танчак «Шкільна пора». (19 слайд)

Заспівай пісню під акомпанемент музичного інструмента. Спробуй тактувати під музику пісні (її музичний розмір — 3/4).

Запроси на танець друга/подругу і закружляйте у ритмі вальсу. (20 слайд)

12. Узагальнення вивченого матеріалу. (21 слайд)

- Яку музику називають дитячою?
- Хто з відомих композиторів писав твори для дітей?
- Що таке мелодія і яку роль вона відіграє в музичному творі?
- Яку музику називають програмною?
- Що таке лад у музиці? Які музичні лади тобі відомі?
- Розкажи про свої враження від фортепіанних творів для дітей.

13. Домашнє завдання. Дізнайся із додаткових джерел, кому була присвячена збірка «Дитячі сцени» Р. Шумана. (22 слайд)

14. Вихід учнів з класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».

Список використаних джерел: (24 слайд)

1. https://drive.google.com/file/d/1LTLzMRsICBrWNwO0PQ9k8Og6o_0AqEPD/view
2. https://edodatok.com/books/6755-3_myst5/
3. https://denysbereznyi.com.ua/berezhnaya/1class/kosenko_bio.htm
4. <https://youtu.be/UQLh0MoFH04>

Урок – 19

Беляєва Світлана Вікторівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі

Лисянського комунального закладу

«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №2»

Лисянської селищної ради Черкаської області;

Тема уроку: Ритми життя. Ритмічні перетворення у мистецтві. (2 слайд)

Мета уроку: (3 слайд)

формування ключових компетентностей:

- *загальнокультурна компетентність:* виховувати естетичний смак до музичного мистецтва;

- *міжпредметна естетична компетентність:* образотворче мистецтво;

- *предметні компетентності:*

- *ознайомити* із поняттям темп, ритм; розглянути творчість композиторів Й.С. Баха та

Дж. Россіні;

- **розвивати** вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханих творів; виконувати ритмічні завдання;

- **виховувати** інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, портрети композиторів Й.С. Баха та Дж. Россіні.

Основні поняття для засвоєння: засоби виразності «темп», «ритм»; «тарантела», «метроном».

Твори, що вивчаються на уроці: Й. С. Бах. Ларго з концерту № 5 для фортепіано та струнного оркестру фа мінор (фрагмент); Дж. Россіні. «Тарантела»; Є. Адамцевич. «Запорізький марш»;

І. Танчак. «Шкільна пора».

План уроку:

1. **Вхід учнів до класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».**
Організаційний момент. Музичне привітання. Мотивація до навчання.
2. **Мистецька грамотність. Новий матеріал.**
3. **Музичне сприймання.** Й. С. Бах. Ларго з концерту № 5 для фортепіано та струнного оркестру фа мінор (фрагмент).
4. **Аналіз прослуханого твору.**
5. **Знайомство з композитором. Й. С. Бах.**
6. **Гра «У різних темпах».**
7. **Знайомство з композитором. Джоаккіно Антоніо Россіні.**
8. **Музичне сприймання.** Дж. Россіні. «Тарантела».
9. **Аналіз прослуханого твору.**
10. **Виконання творчого завдання. «Утворіть ритм».**
11. **Музичне сприймання.** Є. Адамцевич. «Запорізький марш».
12. **Аналіз прослуханого твору.**
13. **Творче завдання.**
14. **Ритмічна гра.**
15. **Вокальна діяльність.**
 - а) **Розспівка.**
 - б) **Розучування пісні.** І. Танчак. «Шкільна пора».
16. **Творче завдання.**
17. **Узагальнення вивченого матеріалу.**
18. **Домашнє завдання.**
19. **Вихід учнів з класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».**

ХІД УРОКУ

1. **Вхід учнів до класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».**
Організаційний момент. Музичне привітання. Мотивація до навчання.

Спостерігаючи за природою, ми відчуваємо її ритми: зміну пір року, дня і ночі. Ритми пронизують і мистецтво. Ви вже знаєте, що без ритму немає музики. (4 слайд)

2. **Мистецька грамотність. Новий матеріал.**

Життя — це рух. І музика теж завжди перебуває в русі. Прислухайся: вона має певну швидкість звучання. (5 слайд)

- Музичний словничок. (6 слайд)**

Темп — це швидкість, із якою виконують музичний твір. Темпи поділяють на повільні, помірні, швидкі.

Об'єднайтесь у групи. Пригадайте знайомі вам пісні, що звучать у різних темпах. Заспівайте по одному куплету з кожної пісні.

3. Музичне сприймання. Й. С. Бах. Ларго з концерту № 5 для фортепіано та струнного оркестру фа мінор (фрагмент). (7 слайд)

4. Аналіз прослуханого твору. (8 слайд)

- Який настрій викликала в тебе прослухана музика?
- Які інструменти виконували основну мелодію?
- Добери слова, якими можна охарактеризувати швидкість мелодії цього твору.

5. Знайомство з композитором. Й. С. Бах. (9 слайд)

Йоганн Себастьян Бах (1685 – 1750) — [німецький композитор](#), органіст і скрипаль, представник стилю [бароко](#), один із творців світової музичної класики, вважається одним із найвизначніших композиторів світу. Його роботи давали натхнення майже кожному композитору Європейської традиції, від Моцарта до [Шенберга](#). Він узагальнив досягнення музичного мистецтва перехідного періоду від [бароко](#) до [класицизму](#), а в майстерності [поліфонії](#) і [контрапункту](#) не мав собі рівних серед сучасників.

Концерти Й. С. Баха для одного, двох, трьох і чотирьох клавесинів (зараз їх виконують на фортепіано) та струнного оркестру були створені приблизно в середині 18-го століття. У той час композитор очолював Музичне студентське товариство при Лейпцизькому університеті й брав участь у концертах як диригент і соліст. Саме для цих виступів він написав чудові концерти, які не втратили популярності й досі. (10 слайд)

Музика може звучати у різних темпах. Із початку 18-го століття запроваджено п'ять основних позначень темпу: **largo** – ларго (дуже повільно), **adagio** – адажіо (повільно), **andante** – анданте (спокійно, плавно, не поспішаючи), **allegro** – алєгро (швидко), **presto** – престо (надто швидко). У сучасному музичному мистецтві їх значно більше. (11 слайд)

6. Гра «У різних темпах». (12 слайд)

Об'єднайтесь у дві групи. Одна група крокує під звуки різних музичних фрагментів у відповідних темпах, а інша визначає назви цих темпів. Потім поміняйтесь ролями.

7. Знайомство з композитором. Джоаккіно Антоніо Россіні. (13 слайд)

Джоаккіно Антоніо Россіні (1792 — 1868) – італійський композитор ХІХ століття, віолончеліст, автор духовної та камерної музики, 39 опер. Серед них були різні види опери – комічна «серйозна». Ім'я Россіні носить консерваторія в його рідному місті Пезаро, створена згідно з його заповітом.

7. Музичне сприймання. (14 слайд)

8. Дж. Россіні. «Тарантела».

9. Аналіз прослуханого твору. (15 слайд)

- Що ти уявляєш під мелодію прослуханого твору?
- В якому темпі вона звучить?

Музичний словничок. (16 слайд)

Тарантела – один із найвідоміших італійських танців; поширений на півдні країни. Виконують його в парах, швидко й бадьоро.

Цікава історія виникнення назви танцю. За легендою, у 15–16-му століттях в Італії його вважали єдиним засобом порятунку від укусу отруйного павука тарантула. Танцювали швидко, підстрибуючи, виконуючи активні рухи. (17 слайд)

10. Виконання творчого завдання. «Утворіть ритм». (18 слайд)

Розгляньте уважно графічне зображення ритмічного рисунка. Відтворіть його, плескаючи в долоні: спочатку повільно, тоді — помірно і нарешті — швидко та дуже швидко.

І П П П П П П

А тепер візьміть ударний інструмент (бубон, маракаси або барабан) і заграйте на ньому під мелодію тарантели. (19 слайд)

Музичний словничок. (20 слайд)

На мелодію твору завжди впливає ще один засіб музичної виразності — **ритм**.

Ритм – це рівномірне чергування акцентованих та не акцентованих звуків, яке визначає характер музики

Метрономом (гр. *метрон* – міра, номос – закон) називається пристрій, який здатен з

великою точністю вимірювати задану кількість ударів на хвилину. (21 слайд)

Пригадайте музичні твори, які ви слухали в початковій школі. Ритмічний рисунок міг бути чітким та гострим, чеканим та маршовим, вальсовим та плавним.

11. Музичне сприймання. Є. Адамцевич «Запорізький марш». (22 слайд)

12. Аналіз прослуханого твору. (23 слайд)

- Що ти уявляєш під звуки прослуханого маршу?
- Які образи козаків створив композитор?
- Які музичні інструменти задають маршовий ритм? Спробуй відтворити цей ритм на барабані.

13. Творче завдання. (24 слайд)

Розгляньте малюнки. На них зображено рух води, який можна порівняти з темпом музики. Як ви гадаєте, до якого малюнка слід підібрати музику в швидкому темпі, до якого — в повільному, а до якого — в помірному?

14. Ритмічна гра. (25 слайд)

Напевно, тобі відомо, що зараз інтернет-мережею шириться новий вид групових ритмічних вправ, коли за допомогою рук і ніг усі разом створюють чіткий ритм у синхронному режимі.

Спробуйте повторити рухи, які ви побачили. А тепер оберіть ведучого/ведучу. Він/вона буде вгадувати й показувати рухи, а всі їх повторюватимуть. Протягом гри можна обирати інших ведучих. (26 слайд)

15. Вокальна діяльність.

а) Розспівка.

б) Виконання пісні. І. Танчака «Шкільна пора». (27 слайд)

16. Творче завдання. (28 слайд)

Об'єднайтесь у дві групи і створіть на шумових інструментах музичний супровід до пісні за поданими ритмічними малюнками.

Придумай мелодію до цих поетичних рядків і заспівай свою пісню-вальс друзям. (29 слайд)

Осінь фарби готувала,
У відерця наливала.
Змішувала, чаклувала,
Потім все розфарбувала.
Придивіться: все довкола
Стало різнокольоровим! Н. Замрія

17. Узагальнення вивченого матеріалу. (30 слайд)

- Що називається темпом?
- Які темпи музики тобі відомі?
- Назви ті, що запам'яталися.
- Яку роль у музиці виконує ритм?
- Яким він буває?
- Придумай ритмічний малюнок до репу або рок-н-ролу (за вибором). Відтвори його плесканням у долоні.

18. Домашнє завдання. (31 слайд)

Знайди в інтернет-джерелах зображення, які, на твою думку, ілюструють «Запорізький марш» Є. Адамцевича, або виконай власний малюнок до цього твору.

19. Вихід учнів з класу під пісню І. Танчака «Шкільна пора».

Список використаних джерел: (33 слайд)

5. https://drive.google.com/file/d/1LTLzMRSICBrWNwO0PQ9k8Og6o_0AqEPD/view
6. https://edodatok.com/books/6755-3_myst5/
7. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%>
8. <https://www.google.com/search?q=>

Урок – 21

Пітенко Олена Федорівна,
вчитель предметів освітньої галузі «Мистецтво»
Смілянської загальноосвітньої
школи I-III ступенів №10 Смілянської міської ради

Тема: Гармонія і композиція в музичному творі

Мета: - виховання в учнів емоційно – ціннісного ставлення до мистецтва, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб;

- формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо – творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;
- розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціальному житті

Музичний матеріал: М. Лисенко Вальс «Розлука»; Ф. Шопен фантазія – експромт до# мінор; Н Май «Пісня про чарівника»

Обладнання: Комп'ютер, екран.

ХІД УРОКУ

Організаційний момент:

Музичне привітання

Мотивація навчальної діяльності:

До нас в гості завітала чарівна осінь... під ногами шурхотить опале листя, дерева вражають буйством золотих відтінків, а сонячні промінчики зазирають до нас крізь напівголі дерева...

Світ навколо нас кожного дня дивує нас красою і різноманітністю. Спочатку може здатися, що в природі панує хаос, але придивіться уважніше – всі процеси і явища природи прагнуть до рівноваги та гармонії.

Музику можна порівняти з художньою композицією: один окремих колір нічого не означає, але в поєднанні з іншими створює певний образ, композицію. Так і звук – лише послідовність злагоджених звуків створює мелодію

? Якби ви були художниками, які і фарби ви використали, щоб намалювати осінній пейзаж?

? Якби ви були композиторами, яку б ви створили мелодію, щоб передати красу осінньої природи?

Осінь пора дивує гамонійним поєднанням настрою і кольорів, адже в природі все підпорядковано законам краси і гармонії.

Гармонія в музиці – одночасне звучання декількох звуків, співзвуччя. Композитор об'єднує звуки в гармонію, яка супроводжує мелодію і робить музику приємною на слух, милозвучною. До одного звука приєднуються інші й утворюють цілі **акорди** (кілька звуків, що лунають водночас)

Слухання музики: М. Лисенко Вальс «Розлука»

Аналіз твору:

? Які образи виникли в твоїй уяві під звуки цього вальсу?

? Чи вдалося тобі почути гармонію, яка супроводжує мелодію?

? Добери слова, що відповідають характеру прослуханого твору.

Розповідь:

Микола Віталійович Лисенко вважається засновником української класичної музики. Він був піаністом, диригентом, педагогом і добре володів секретами композиторської майстерності.

Композиція – (складання, створення) термін, що означає процес творчості, завершений музичний твір та особливості побудови музичного твору (музична форма)

Дуже емоційно розкрив образ осені у музиці Фредерік Шопен.

Слухання музики

Ф. Шопен фантазія – експромт до# мінор

Аналіз твору:

? Який настрій створює ця музика?

? Які особливості композиції твору тобі вдалося розпізнати на слух?

? Чи відрізняються за настроєм і темпом частини твору?

Добери слова, якими можна описати прослухану мелодію:

Душевна, сувора, пустотлива, лірична, жвава, радісна, невиразна, жартівлива, ласкава.

Експромт – музичний твір, створений без попередньої підготовки, в результаті імпровізації

Розповідь:

Фредерік Шопен почав займатися музикою з раннього дитинства. У 8 років він вже виступав з концертами і здобув широку популярність у Варшаві як піаніст. Можливо саме тому у творчості Шопена переважає музика для фортепіано

Розучування пісні Н. Май «Пісня про чарівника»

Гуляючи осіннім парком, ми іноді сумуємо за літом, але щирі друзі та весела пісня допоможе тобі поліпшити настрій.

(Слухання, аналіз тексту та розучування пісні)

Закріплення вивченого

? Яким одним словом ми можемо сказати: гармонійне звучання декількох звуків одночасно?

? З творами яких композиторів ми сьогодні познайомилися?

? Що ви дізналися нового про цих композиторів?

Творче завдання:

Спробуйте створити власну пісню – експромт на осінню тему.

Урок – 23

Пітенко Олена Федорівна,

вчитель предметів освітньої галузі «Мистецтво»

Смілянської загальноосвітньої

школи І-ІІІ ступенів №10 Смілянської міської ради

Тема: Життя вирує. Динамічні образи в мистецтві

Мета: - виховання в учнів емоційно – ціннісного ставлення до мистецтва, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб;

- формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо – творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;
- розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціальному житті

Музичний матеріал: Ф. Шопен Прелюдія до мінор

Обладнання: комп'ютер, екран

ХІД УРОКУ

Організаційний момент:

музичне привітання

Мотивація навчальної діяльності:

Наше життя наповнює музика, вона завжди поряд з нами.

? Яка музика вам подобається?

Засоби музичної виразності допомагають створити різноманітну за стилем і настроєм музику.

? Які засоби музичної виразності ви знаєте?

У музиці є ще один засіб виразності, який допомагає композитору передати настрій і характер свого твору. Якщо той самий твір зіграти спочатку тихо, а потім гучно, то зміниться характер музики. Автор музичного твору завжди відчуває, де і коли слід змінити силу звучання.

Ти вже знаєш, що в музиці є ще один засіб виразності, який допомагає композиторові передати настрій і характер свого твору. Це — динаміка.

Динаміка – це зміна сили звучання мелодії, голосу.

Давайте пригадаємо, які існують динамічні відтінки (перегляд відео, хорове виконання пісні)

Слухання музики:

Ф. Шопен Прелюдія до мінор

Аналіз прослуханого твору:

? Яку історію розповів тобі інструмент?

• Чи вдалося тобі відчути зміну темпу,

? Чи вдалося тобі відчути зміни настрою твору?

? Скільки, на твою думку, в ньому частин?

Прелюдія – це невеличка музична п'єса, яка може передувати іншому музичному твору.

Цикл із двадцяти чотирьох прелюдій Фридеріка Шопена належить до шедеврів фортепіанної музики. Ці п'єси різні за характером. Зокрема, прелюдія No 20 побудована на контрастному зіставленні суворого маршового

ритму з мелодією невимовної туги. Цей твір розкриває силу волі й духу людини, яка бореться за своє щастя.

Гучність звуку завжди залежить від сили звучання, і її можна змінити за допомогою техніки гри.

Творча робота:

Музика, як і живопис, має свої відтінки. Спробуйте передати настрій і характер прослуханого твору за допомогою пензлика і фарб. Добери колір, з яким у тебе асоціюється прелюдія, а динамічні відтінки зобрази різними відтінками цього кольору

Виконання пісні: Н. Май «Пісня про чарівника»

Продовжуємо роботу над піснею

Гра «Веселий ланцюжок»

Заспівайте з друзями перший куплет пісні ланцюжком: кожен по черзі виконує тільки один склад, а з цих складів має утворитися мелодія куплету. Приспів виконуйте разом. Хто пропустить склад – увесь куплет танцює власну імпровізацію.

Закріплення вивченого

- Що означає термін Динаміка?

- Які існують динамічні відтінки?

- Що спільного у музики і живопису?

- Який твір називають Прелюдією?

Творче завдання:

Створіть власну п'єсу і заграйте її на улюбленому музичному інструменті своїм рідним або друзям у різних динамічних відтінках.

Мелодія може лунати тихо, тобто *піано (p)*, або гучно, тобто *форте (f)*. Це основні позначення динаміки. Існують і проміжні позначення: *mf (мецо-форте)* — помірно гучно, *mp (мецо-піано)* — помірно тихо, *ff (фортісімо)* — дуже гучно, *pp (піанісімо)* — Мелодія може лунати тихо, тобто *піано (p)*, або гучно, тобто *форте (f)*. Це основні позначення динаміки. Існують і проміжні позначення: *mf (мецо-форте)* — помірно гучно, *mp (мецо-піано)* — помірно тихо, *ff (фортісімо)* — дуже гучно, *pp (піанісімо)*

Урок – 25

Позднякова Наталія Вікторівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Смілянської спеціалізованої школи I-III ступенів № 12
Смілянської міської ради Черкаської області

Тема уроку. Характер театральних образів.

Мета уроку:

формувати компетентності:

ключові: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність, підприємливість і фінансова грамотність

предметні:

- ознайомити учнів з особливостями театрального мистецтва, місцем музики у театрі, жанром дитячого балету; на прикладах дитячого балету розглянути особливості розкриття театральних образів; визначити роль музичних інструментів у створенні художнього образу; вчити створювати художній образ пісні;
- розвивати вміння учнів давати характеристику художнім образам, добираючи слова-характеристики; вміння уважно та емоційно слухати музичні твори, визначати їх настрій, висловлювати власні враження від прослуханого;
- виховувати інтерес до творів балетного жанру, мистецтва в цілому; інтерес до виконання пісень сучасних українських авторів.

Наскрізні вміння: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Тип уроку: комбінований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Ключові поняття: музика в театрі, дитячий балет, художній образ у балеті, тембр.

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, історія, хореографія, музичне мистецтво.

Музичний матеріал: балет «Буратіно і Чарівна скрипка» Ю.Шевченка (фрагменти), пісня «Перерва» (слова Т. Демчук, музика І. Тарнавської).

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми та мети уроку.

Як погода за вікном, як наш настрій, так і уроки бувають різними: нудними, цікавими, важкими, легкими, веселими та не дуже. Погоду змінити ми не можемо, але можемо вдягтися по погоді і таким чином відчувати себе комфортніше. Настрій залежить від багатьох чинників, і покращити його може гарно виконана робота, результат якої принесе задоволення. Те, що стосується уроків, залежить від нас, адже це наша спільна справа. Пропоную сьогодні

порацювати натхненно, весело, дружно, цікаво та пізнавально.

Слайд 1

Ключове слово нашого уроку зашифровано, але ви його швидко розшифруєте, якщо пригадаєте українську абетку та порядок слів у ній. (слово *театр*)

Слайд 2

Отже, сьогодні ми поговоримо про театр, його історію, особливості та дізнаємося більше про роль музики у театрі. Тема уроку: Характер театральних образів.

III. Мистецька грамотність. Виклад нового матеріалу.

Пригадайте, що вам відомо про театральне мистецтво. (відповіді дітей)

Слайд 3

Історія театру розпочалась більше, як 2000 років тому. Театральне мистецтво виникло у Стародавній Греції з містерій — ритуальних святкувань на честь бога Діоніса, покровителя землеробства. Ці дійства, під час яких виконували пісні з елементами театралізації, називалися Діонісії.

Слайд 4

Проте самі обрядові дійства ще не можна вважати театром. На думку мистецтвознавців, театр починається там, де з'являються глядачі, тому що саме в безпосередній взаємодії, співпереживанні акторів і глядачів криється сила театрального мистецтва. «Театр» у перекладі з давньогрецької — видовище. Актори показують якусь історію (п'єсу), а глядачі спостерігають за їхньою грою. П'єса — актор — глядач, об'єднані грою: ось формула театру.

Слайд 5

Театр - вид сценічного мистецтва, що відображає життя в сценічній дії, яку виконують актори перед глядачами.

Слайд 6

Як і кожне мистецтво, театр спирається на художній образ, образне перетворення світу своїми специфічними засобами. Специфічність театральної мови полягає передусім у тому, що вона синтетична, тобто театр — це синтез різних мистецтв (літератури, музики, хореографії, образотворчого мистецтва). У синтез мистецтв, об'єднаних театром, входять також дизайн, моделювання одягу, перукарська майстерність, макіяж, спорт (акробатика, фехтування, гімнастика тощо), народно-декоративні промисли.

Слайд 7

- Які види театру ви знаєте? На сцені якого театру ставлять опери, оперети, балет?

За домінантами художніх засобів сценічної мови театр розгалужується на різні види: опера, балет, оперета, драматичний, музично-драматичний, ляльковий театр і пантоміма (нетанцювальний, але виразно-промовистий рух тіла). Існують також театри, що різняться за адресами свого призначення, тобто за складом своєї аудиторії: театри дитячі, де грають і дивляться вистави діти; юного глядача, де дорослі грають для дітей; театри молодіжні, міміки й жесту (для глухонімих); самодіяльні, де грають аматори, та ін.

Театри розрізняються й за своїм тематичним або жанровим спрямуванням, залежно від того, що переважає в їх творчості. Це театри естради, моди, пісні, історичного портрета, детективу, комедії, драми і комедії, мелодрами, хореографічних, естрадних мініатюр, поезії, камерний, фольклорний, комічної опери, масок.

Слайд 8

Ми поспішаємо до музичного театру, де незабаром розпочнеться балетна вистава.

Слайд 9

- Що вам відомо про балет? Які особливості притаманні цьому виду мистецтва? Із балетами яких композиторів ви вже знайомі? За сюжетами яких казок вони створені?

Слайд 10

Балет — синтетичний вид сценічного мистецтва, музично-хореографічна вистава, зміст якої розкривається засобами музики, танцю і пантоміми.

Слайд 11

Головний засіб сценічної виразності в балеті — власне танець: класичний, народний,

характерний, акробатичний та інші. Балетмейстер продумує систему рухів, аби передати в танці почуття, думки й характер персонажа, а артисти балету втілюють цей задум.

Слайд 12

Створити яскравий художній образ допомагають також костюми, декорації, грим і, звичайно, музика.

VI. Сприймання та інтерпретація творів мистецтва.

Слайд 13

- Пригадайте назву казки, автора та назвіть її героїв. (*«Пригоди Піноккіо. Історія дерев'яної ляльки» італійського письменника Карло Коллоді – Піноккіо, майстер Антоніо, Джеппетто, цвіркун-балакун, Жеривогонь, Кіт, Лисиця, Дівчинка з блакитним волоссям, Гнотик. «Золотий ключик або Пригоди Буратіно» повість-казка Олексія Миколайовича Толстого, що являє собою літературну обробку казки Карло Коллоді. Буратіно, тато Карло, Джузеппе, Карабас-Барабас, Артемон, П'єро, Мальвіна, Арлекін, Аліса і Базиліо, Дуремар, черепаха Тортіла.*)

За казкою Олексія Толстого українськими митцями було створено балет «Буратіно і Чарівна скрипка», музику до якого написав український композитор, наш сучасник, Юрій Шевченко.

Сюжет балету

Дія перша

Вистава у театрі Карабаса-Барабаса. Динамічний танець акторів-маріонеток, серед яких лисиця Аліса й кіт Базиліо, красуня Мальвіна й пудель Артемон. Карабас підганяє акторів. Мальвіна не витримує і падає. Виставу зірвано. Тато Карло ремонтує ляльки у своїй майстерні. Лунає вальс, майстер милується ляльками й уявляє, як вони виступають на сцені театру Мрії. Поліно в руках майстра стогне, покрикує і перетворюється на хлопчика. Буратіно оживає під звуки Чарівної Скрипки. Хлопчик робить перші кроки. Щасливий тато вчить його рухатися. Лисиця Аліса і кіт Базиліо приносять до майстерні зламану Мальвіну. Тато Карло ремонтує механізм ляльки. Буратіно допомагає Мальвіні заново навчитися ходити. Кроки Мальвіни стають впевненіші, вона набуває колишньої грації. Пара вальсує. Тато Карло грає на Чарівній скрипці. Лисиця Аліса й кіт Базиліо повертаються до майстерні. Вони хочуть забрати Мальвіну до театру Карабаса-Барабаса. Закохані втікають. Урок хореографії у балетній школі Карабаса-Барабаса. З'являється новий учень – Буратіно. Він кривляється, жартує і веселить ляльковий народ. Дебют Буратіно в театрі Карабаса. Стрімким галопом біжать і кружляють ляльки-актори. У центрі – Буратіно – улюбленець публіки. Лисиця Аліса і кіт Базиліо готують різні капості лялькам. Та щоразу Буратіно руйнує їхні плани. Врешті підбиває друзів втікати з театру. Карабас-Барабас зі своїми прибічниками шукає втікачів.

Слайд 14

Послухайте фрагмент з першої дії балету «Буратіно і Чарівна скрипка» українського композитора Юрія Шевченка у виконанні симфонічного оркестру та поміркуйте:

- ✓ Які почуття викликала у тебе прослухана музика?
- ✓ Звучання яких музичних інструментів вдалося розпізнати?
- ✓ Спробуйте уявити, які танцювальні рухи виконують артисти балету під цю музику.
- ✓ Охарактеризуйте створений композитором образ головного героя.

Слайд 15

Давайте переглянемо цей фрагмент та поміркуємо, чи справдилися наші передбачення.

Перегляд фрагмента з першої дії балету «Буратіно і Чарівна скрипка» Юрія Шевченка

Слайд 16

У творчій спадщині сучасного українського композитора Юрія Шевченка чільне місце посідає музика для театру: музичне оформлення драматичних і лялькових вистав, опери й балети.

Балет «Буратіно» митець написав 2007 року. Прем'єра балету відбулася на сцені Національної опери України.

За допомогою тегів учні сканують QR-коди та дізнаються інформацію про

Слайд 17

Перегляньте відеофрагмент із балету «У таверні — Лисиця Аліса та Кіт Базиліо».

- ✓ Розкажіть про свої враження від перегляду.
- ✓ Які особливості танцю Аліси й Базиліо ви можете виділити?
- ✓ Охарактеризуйте художні образи, створені засобами музики й танцю.

Слайд 19

Дія друга

Карабас-Барабас та його вірнопіддані ось-ось наздоженуть втікачів. Та Буратіно із друзями виявляються спритнішими. Придорожня таверна. Господиня таверни танцює з розбійниками. До таверни вбігають Буратіно із друзями й ховаються під широчезною спідницею Господині таверни... Ще мить і вбігає Карабас зі своїми приборниками. Розлючений Карабас-Барабас прикипів поглядом до Господині таверни. Господиня з симпатією поглядає на Карабаса. Буратіно дає стусанів Карабасу-Барабасу, але той не реагує на його витівки. Компанія в мирі та злагоді крокує до театру тата Карло – театру Мрії. З'являється Скрипаль – тато Карло. Всіма заволодіває мелодія Чарівної Скрипки. Під звуки вальсу театр Мрії вітає героїв. Під одним дахом зібралися усі колишні актори Карабаса: витівник Буратіно, красуня Мальвіна, лисиця Аліса й кіт Базиліо, Карабас-Барабас із Господинею таверни.

Перегляд фіналу балету «Буратіно і Чарівна скрипка» Ю.Шевченка

Слайд 20

Пригадайте, що таке тембр у музиці?

Тембр — характерне забарвлення звуку; одна з його ознак поряд із висотою, силою та тривалістю. Завдяки тембру звучання одного музичного інструмента або голосу відрізняють від іншого.

Слайд 21

Об'єднайтесь у три групи. Розгляньте зображення музичних інструментів, які виконують мелодії танців у балеті «Буратіно та Чарівна скрипка» і допомагають створити виразні художні образи завдяки різним тембрам. Обговоріть, які тембри мають струнні інструменти (перша група), духові інструменти (друга група), ударний інструмент (третья група).

V. Мистецька діяльність

Слайд 22

1. Гра «Балетний спектакль»

Об'єднайтесь у дві групи. Вигадайте сюжет балетного спектаклю за мотивами улюбленої казки. Визначте, який епізод ви будете ставити, виберіть музику і продумайте рухи. Позмагайтесь, якій групі вдасться краще передати настрій і характер головних персонажів.

Слайди 23-29

2. Вокальна діяльність.

Які емоції викликають у тебе слова «шкільна перерва»? Що ти найчастіше робиш під час перерв?

Виконання поспівки.

Розучування пісні «Перерва» (слова Т. Демчук, музика І. Тарнавської).

3. Музикування. Відтворення ритму пісні на шумових інструментах.

VI. Мистецька комунікація.

Оцінювання творчої діяльності та музикування.

Визначення власних емоцій від творчої діяльності.

VII. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

Слайд 30

- ✓ Що таке театр?

- ✓ Чому театральне мистецтво є синтетичним за своєю природою?
- ✓ Який вид сценічного мистецтва називають балетом?
- ✓ Поділися своїми враженнями від музики з балету Ю. Шевченка «Буратіно та Чарівна скрипка».
- ✓ Що таке тембр? Які різновиди музичних інструментів тобі вдається розпізнавати на слух?

VIII. Домашнє завдання.

Слайд 31

На вибір:

- Скласти пазли.
- Переглянути балет Ю.Шевченка «Буратіно і Чарівна скрипка».
- Намалювати ілюстрацію до балету «Буратіно і Чарівна скрипка».
-

Використані джерела:

1. <https://cutt.ly/E2Qcb3r>
2. <https://cutt.ly/s2QcgCv>
3. <https://cutt.ly/T2QJOrO>
4. <https://cutt.ly/U2QFaZD>
5. https://edodatok.com/6755-3_myst5/
6. <https://opera.com.ua/>
7. <https://svet-mus.blogspot.com/>
8. <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3a7f6c148e70>
9. <https://www.klipartz.com/>
10. <https://www.youtube.com/watch?v=9sM3f1JUUU0>
11. <https://www.youtube.com/watch?v=dD7BDBhTAw8>
12. <https://www.youtube.com/watch?v=dQuooB7oRD4>
13. <https://www.youtube.com/watch?v=h5TKJLmbpJ0>
14. <https://www.youtube.com/watch?v=NBsYnMSuELc>
15. <https://www.youtube.com/watch?v=QDQPH67-mVI>
16. <https://www.youtube.com/watch?v=-u0xU8ldTa8>
17. <https://www.youtube.com/watch?v=ufKTsOVApgo>

Урок – 27

Позднякова Наталія Вікторівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Смілянської спеціалізованої школи I-III ступенів № 12
Смілянської міської ради Черкаської області

Тема уроку. Неймовірні образи у мультиплікації.

Мета уроку:

формувати компетентності:

ключові: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність, підприємливість і фінансова грамотність;

предметні:

- ознайомити дітей з жанром кіномистецтва – мультиплікацією, розглянути роль музики в анімаційних фільмах; надати доступні відомості про творчу діяльність людей, які створюють мультфільми (продюсер, сценарист, режисер-мультиплікатор, художник-мультиплікатор, оператор, звукорежисер, композитор, актори, які озвучують персонажів мультфільмів);

ознайомити з творчістю композиторів, які писали музику для мультфільмів;

- розвивати вміння характеризувати музику з мультфільмів, емоційно її сприймати, розрізнити на слух засоби музичної виразності в музиці з мультфільмів, спів акторів, які озвучували персонажів мультфільмів; розвивати вміння створювати музичний супровід до пісні, виконувати танцювальні рухи під музику;

- виховувати інтерес до музики з мультиплікаційних фільмів, до виконання пісень сучасних українських композиторів.

Наскрізнi вiмннн: читати з розумiнням, висловлювати власну думку в уснiй i письмовiй формi, критично i системно мислити, логiчно обгрунтовувати позицiю, дiяти творчо, виявляти iнiцiативу, конструктивно керувати емоцiями, приймати рiшення, розв'язувати проблеми, спiвпрацювати з iншими.

Тип уроку: комбiнований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний iнструмент, комп'ютер, мультимедiйна презентацiя.

Ключовi поняття: анімація, мультиплікація, музика в мультиплікації та її значення, професії людей, пов'язаних з мультиплікацією.

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво.

Музичний матеріал: фрагмент відеофільму «Історія розвитку української анімації», фрагмент мультфільму В.Дахна «Як козаки...», фрагмент анімаційного фільму-фентезі «Клара та чарівний дракон» (реж. О. Клименко, 2019), фрагмент мультфільму «Микита Кожум'яка» (реж. М. Депен, 2016.), пісня «Перерва» (слова Т. Демчук, музика І. Тарнавської), гра-вікторина «Музика з мультфільмів», гра «Співаємо в парі».

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми та мети уроку.

Слайд 1

Подивіться уважно на екран. Чи відомі вам ці персонажі? Назвіть їх. Що у них спільного? Всі вони є героями анімаційних фільмів. Пригадайте, що таке анімація. Який вид анімації вам найбільше подобається? Чому?

Мультфільми люблять не тільки діти, їх із задоволенням переглядає більшість дорослих. А все тому, що мультфільми піднімають настрій, навчають бути добрими, чесними, сміливими, справедливими.

Слайд 2

Думаю, що ви вже зрозуміли, що мова сьогодні піде саме про мультфільми. Тема уроку «Неймовірні образи у мультиплікації». Ми поговоримо про професії людей, які створюють анімаційні фільми, сам процес, розглянемо, яку роль відіграє музика в анімації.

III. Мистецька грамотність. Виклад нового матеріалу.

Слайд 3

Анімація, мультиплікація — вид кіномистецтва, твори якого створюються шляхом знімання послідовних фаз руху намальованих або об'ємних об'єктів. Ці твори називають анімаційними або мультиплікаційними фільмами.

Слайд 4

Мультфільми створюють художники-мультиплікатори. Їх ще називають аніматорами, тому, що вони оживляють малюнки. Назва анімаційне кіно походить від слова “аніма”, що означає “душа” і слова “мульти”, в перекладі – “багато”.

Треба намалювати дуже багато кадрів, щоб застигли образи почали рухатися. Плівка у кінопроекторі біжить зі швидкістю 24 кадри за секунду.

Слайд 5

Уявіть, скільки потрібно малюнків для фільму, який триває 10 хвилин!

Спочатку продюсер окреслює загальний задум. Тоді сценаристи пишуть сюжет і розбивають його на епізоди та сцени. Далі режисер-мультиплікатор розподіляє сцени між художниками-мультиплікаторами, які повинні намалювати кожен рух персонажів окремо. Інші художники готують фон, на якому розгортатиметься дія. Потім оператор фотографує усі

малюнки, їх монтують у стрічку і додають звук. Над звуковим супроводом працюють звукорежисер, композитор та актори, які озвучують персонажів.

Слайд 6

Якщо ж анімація лялькова, до команди долучаються майстри-лялькарі. Ляльки розташовують прямо перед камерою і фотографують покадрово, причому щоразу вносять мінімальні зміни у пози, аби на наступних етапах відтворити ілюзію руху.

Слайд 7

Чимало нових, сучасних стрічок належать до комп'ютерної анімації, яку створюють на основі комп'ютерних технологій.

Слайд 8

- Які мультфільми ти любиш дивитися?
- Розглянь кадри з анімаційних стрічок та впізнай зображених героїв.
- Як називаються ці відомі мультфільми?

VI. Сприймання та інтерпретація творів мистецтва.

Слайд 9

Мистецтву мультиплікації трохи більше ста років. Багато кіностудій працюють над створенням мультфільмів. Далеко за межами країни відома і українська анімація, історія якої розпочалася у 1927 році, коли художник-аніматор В'ячеслав Левандовський створив ляльковий мультфільм «Казка про солом'яного бичка».

Перегляд фрагмента відеофільму про розвиток української анімації.

Слайд 10

Найвідомішими в українському кінематографі стали дев'ять короткометражних мультфільмів про пригоди козаків. Автор сценарію і режисер легендарного козацького серіалу – Володимир Дахно. Герої цих мультфільмів — козаки Грай, Око і Тур. Це своєрідні національні символи, оскільки в їхніх образах відображаються найкращі риси українського народу: сміливість і допитливість, кмітливість і готовність допомогти ближньому, доброта і щирість.

Слайд 11

За сюжетами мультфільмів персонажі потрапляють в усілякі пригоди, зустрічаються з людьми різних країн і епох: мушкетерами, античними богами й олімпійцями та, навіть, з прибульцями. Демонструвати чудеса козацьких подорожей допомагає музика. Її для різних епізодів написали відомі українські композитори: Мирослав Скорик, Борис Буевський, Володимир Губа, Ігор Поклад.

Перегляд фрагмента мультфільму з серіалу «Як козаки...».

Слайд 12

«Клара та чарівний дракон» — український анімаційний фентезійний фільм режисера Олександра Клименка. Стрічка розповідає про пригоди дівчини Клари, яка намагається врятувати чарівного дракона від сил зла.

Слайд 13

Раз на тисячу років в казковому лісі з'являється чарівний Дракон, який має надзвичайні здібності. За його чарами розпочали полювання Сили Зла. Дівчина Клара разом з двома друзями Єнотом і Гномом вирішують врятувати Дракона і повернути його додому. Під час мандрівки друзі дізнаються, що Сили Зла насправді полюють не тільки на Дракона, а також на Клари.

Перегляд фрагментів мультфільму «Клара і чарівний дракон»

Слайд 14

Який образ головної героїні втілено у цій стрічці? Опиши свої враження.

Слайд 15

Композитори Іван Розін, Микита Моїсєєв, Макс Смоголь, Захар Дзюбенко написали прекрасну музику, яка допомагає глядачам поринути в атмосферу подій, що відбуваються з героями стрічки та втілити задум режисера у створенні яскравих образів героїв цієї історії.

Слайд 16

Український гурт PUR: PUR створив та виконав дві композиції українською та англійською мовами для саундтреку фільму.

Слайд 17

«Микита Кожум'яка» — перший український 3D-анімаційний фільм-фентезі, знятий Мануком Депояном за мотивами однойменної казки Антона Сіяніки. Фільм розповідає про хлопчика Микиту, сина багатиря, який рятує свій і казковий світи від повернення злого дракона.

Слайд 18

Перегляд фрагментів мультфільму.

- Які художні образи втілені у цьому фільмі?
- Як музика допомагає їх розкрити?
- Добери слова, що характеризують цю музику.

Слайд 19

Музику до фільму написав сучасний український композитор Сергій Круценко. Також був залучений оркестр, який налічував 62 особи. Спеціально для стрічки було записано 7 пісень, головну з яких виконує співачка Злата Огневич.

Слайд 20

Іноді в мультфільмах використовують твори всесвітньо відомих композиторів. Але значно частіше музику до анімаційних стрічок створюють спеціально — на замовлення режисерів. У такому випадку композитори уважно вивчають сценарій, беруть участь в обговоренні сюжету та співпрацюють зі звукорежисерами й акторами, які озвучують персонажів і виконують пісні.

Обговори із сусідом/сусідкою по парті, як з'являється музика до мультфільмів.

V. Мистецька діяльність

Слайди 21-27

1. Вокальна діяльність.

Виконання пісні «Перерва» (слова Т. Демчук, музика І. Тарнавської)

2. Творча діяльність.

Створення танцю-імпровізації до приспіву пісні.

Слайди 28-30

3. Ігрова діяльність.

Проведення гри-вікторини «Музика з мультфільмів».

VI. Мистецька комунікація.

Оцінювання творчої діяльності на уроці.

Визначення власних емоцій від творчої діяльності.

VII. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

Слайд 31

- Хто з фахівців працює над створенням анімаційної стрічки?
- Яку роль відіграє в мультфільмах музика? Як вона з'являється?

VIII. Домашнє завдання.

Слайд 32

Знайдіть у додаткових джерелах інформацію про мультфільми, озвучені музикою відомих композиторів.

Перегляньте мультфільми, про які йшла мова на уроці.

Складіть пазли з сюжетами мультфільмів «Як козаки...», «Клара і чарівний дракон», «Микита Кожум'яка»

Використані джерела:

1. <https://cutt.ly/d2CfmFb>
2. <https://cutt.ly/D2OkxN6>
3. <https://cutt.ly/d2Or0YM>
4. <https://cutt.ly/l2OiDSQ>

5. <https://cutt.ly/y2CfX2X>
6. https://drive.google.com/file/d/1LTLzMRsICBrWNwO0PQ9k8Og6o_0AqEPD/view
7. https://edodatok.com/6755-3_myst5/
8. https://metjkyskova.blogspot.com/p/7_2.html
9. <https://svet-mus.blogspot.com/>
10. <https://www.jigsawplanet.com/>
11. <https://www.klipartz.com/>
12. <https://www.ostmusic.org/album/id/423>
13. <https://www.youtube.com/watch?v=hoxCXmFsaTQ>

Урок – 29

Бабич Марина Олександрівна,
вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Золотоніської спеціалізованої школи № 1
Золотоніської міської ради Черкаської області;

Тема : «Художні образи в дитячих кінофільмі»

Музичний матеріал: Саундтрек до фільму «Пекельна Хоругва, або Різдво Козацьке» (реж. М. Костров, композитори А. Пономарьов, Я. Певно, 2019). Уривок із дитячого фільму-фентезі «Тільки диво» (реж. О. Каретник, 2019). Саундтрек до фільму «Тільки диво» (реж. О. Каретник, композитор Д. Коновалов, 2019).

Розучування пісні: «Хай щастить!» (сл. і муз. І. Тарнавської).

Пластична імпровізація під пісню Назара Савка та групи «Джерело»: «Миколай, танцюй давай».

Основні поняття для засвоєння: роль музики у кіно, види дитячого кіно;

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

громадянська компетентність: усвідомлення своєї належності до етносоціального й соціо-культурного середовища;

предметних компетентностей:

- розвивати вміння розрізняти елементи музичної мови,
- виховувати вміння слухати музику.

ознайомити дітей з історією кіномистецтва; розвивати вокально-хорові, музично – ритмічні навички; розвивати життєві компетенції, удосконалювати творчі здібності дітей, уяву, виховувати повагу та дружбу між країнами.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Актуалізація набутого навчального матеріалу учнями. Індивідуальне опитування

III. Мотивація навчання.

IV. Повідомлення теми, мети, завдання уроку

V. Слухання та аналіз музичних творів

VI. Вокально – хорова робота;

VII. Підсумок уроку, рефлексія

VIII. Домашнє завдання

1. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання.

II. Актуалізація знань.

- Діти! Давайте згадаємо нашу подорож з минулого уроку?
- Чи сподобалося вам мандрувати країною Мультиплікації?
- Розкажіть про значення музики в мультфільмах.
- Діти, а розкажіть, які фільми найчастіше ви переглядаєте вдома всією сім'єю?

III. Мотивація навчання:

З-поміж усіх видів мистецтва мистецтво кіно є наймолодшим. У ньому поєдналися: музика, література, театральна дія, візуальні мистецтва.

Кіно – мистецтво відтворення на екрані за допомогою кінознімання реальних, спеціально інсценованих або створених засобами анімації подій.

Ритмічна вправа «Ritmograma Believer Imagine Dragons»

Мета: на розвиток ритмічного слуху

Хід: прослухати мелодії і за малюнком відтворити ритм руками або ногами.

IV. Повідомлення теми, мети, завдання уроку : Тема сьогоднішнього уроку: «Художні образи в дитячому кінофільмі».

1. Вступна бесіда.

Історія кіномистецтва, порівняно з тисячолітньою історією музики, живопису чи театру, коротка. Зародилося це мистецтво наприкінці 19-го століття. Воно стрімко розвивалося й пододало значний шлях від чорно-білого німого кіно до сучасних 3D-фільмів. Перші, ще не озвучені, стрічки переглядали під супровід мелодій, які виконував на фортепіано музикант — тапер. Він стежив за розвитком подій на екрані та відповідно змінював характер музики. Для сучасних фільмів характерне чудове звукове оформлення і візуальні спецефекти, створені за використанням новітніх цифрових технологій. А зараз ми з вами ознайомимося із видами дитячого кіно.

Важливу роль у кіно відіграє музика. Музичний супровід допомагає яскравіше сприймати розвиток подій на екрані, хвилюватися за героїв чи радіти за них. Пригадайте: музика або пісня, що звучить на початку фільму, налаштовує глядачів на певний сюжет. Зазвичай музику до кінострічки створює композитор, прізвище якого зазначено в титрах, але іноді для озвучування цілого сюжету чи окремих сцен добирають справжні шедеври зі скарбниці світової музичної спадщини. Чимало пісень, написаних для фільмів, стають хітами, які співає вся країна.

А зараз ми попрацюємо в групах. Клас ділимо на 2 групи. Перша група складає сенкан до слова «Музика», а друга група складає сенкан до слова «Кіно», потім презентуємо кожен роботу

1. Музика	Кіно
2. Красива, лірична	Дитяче, сімейне
3. Надихає, заспокоює, звучить	Надихає, відкриває, розповідає
4. Життя з піснею яскраве	Життя вирує в кадрі
5. Вічна	Фільм

- **Музична вікторина**

V. Слухання та аналіз музичних творів. Послухаймо музичний твір Саундтрек до фільму «Пекельна Хоругва, або Різдво

Козацьке» (реж. М. Костров, композитори А. Пономарьов, Я. Певно, 2019).

Як музика допомагає розкрити сюжет фільму? Опишіть її засоби виразності.

Уривок із дитячого фільму-фентезі «Тільки диво»

(реж. О. Каретник, 2019).

Саундтрек до фільму «Тільки диво» (реж. О. Каретник, композитор Д. Коновалов, 2019).

Який настрій створює ця музика? Поміркуй, яку роль вона відіграє у фільмі.

- Що уявляли, відчували, коли слухали музику?

- Який настрій?

-Який темп цієї музики?

Який характер музики?

VI. Вокально – хорова робота;

Пропоную розспіватися і розігріти голосіві зв'язки.

А зараз спробуємо вивчити пісню «Хай щастить».

Заспівай пісню разом із друзями під акомпанемент.

Створіть музичний супровід до пісні на дзвіночках та маракасах.

VII. Підсумок уроку, рефлексія

- *Що нового ти дізнався/дізналася про кіно?*
- *На які види поділяють дитяче кіно?*
- *Яку роль у кінофільмах відіграє музика?*
- *Поділися своїми враженнями від уроку*

VIII. Домашнє завдання

Збери колекцію своїх улюблених мелодій з кінофільмів. Запропонуй своїм друзям її послухати.

Урок – 31

Бабич Марина Олександрівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі

Золотоніської спеціалізованої школи № 1

Золотоніської міської ради Черкаської області;

Тема : «Секрети майстрів та майстринь.

Музичний матеріал: «Музична вікторина» , Уривки з мюзиклу Н. Май «Новорічні приклички та Карабасові штучки», «Хай щастить!» (сл. і муз. І. Тарнавської).

Основні поняття для засвоєння: музика, співацькі голоси, жанри музики;

Мета: формувати здатність до різних видів активної творчої діяльності; формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

громадянська компетентність: усвідомлення своєї належності до етносоціального й соціо-культурного середовища;

предметних компетентностей:

- закріпити добуті знання про основні жанри музики;
- розвивати вміння розрізняти елементи музичної мови;
- виховувати вміння слухати музику;
- розвивати вокально- хорові, музично – ритмічні навички; розвивати життєві компетенції, удосконалювати творчі здібності дітей.

ХІД УРОКУ

- I. Організаційний момент
- II. Актуалізація опорних знань
- III. Мотивація навчальної діяльності.
- IV. Вокально – хорова робота;
- V. Підсумок уроку, рефлексія

1. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання.

"Урок музики у нас запросив усіх у клас,
привітаймось дружно всі : "До,ре,мі,фа,соль,ля,сі".

II. Актуалізація знань.

- Діти! Давайте згадаємо нашу подорож з минулого уроку?
- Чи сподобалося вам мандрувати країною дитячого кіно?
- Розкажіть про значення музики у фільмах.

III. Мотивація навчальної діяльності:

Діти! Ми з вами протягом 2 чверті працювали над темою "Мистецька азбука". І ті знання, які ви отримали на цих уроках, мені дуже хотілось би узагальнити та закріпити. Я знаю, що діти дуже люблять ігри, змагання. Тому я пропоную сьогодні наш урок провести у формі гри.

Ритмічна вправа «Ritmograma Believer Imagine Dragons»

Мета: на розвиток ритмічного слуху

Хід: прослухати мелодії і за малюнком відтворити ритм руками або ногами.

1. Вступна бесіда.

Ось ми і подолали половину шляху із запланованої мандрівки Країною музичного мистецтва. Настав час зробити кілька зупинок, аби підсумувати свої здобутки та поділитися враженнями.

Перша зупинка Музична вікторина Послухай фрагменти музичних творів, які звучали на уроках. Пригадай назви цих композицій та прізвища авторів.

Друга зупинка — «Знавці музики»

У майстернях митців і мисткинь, які присвятили свою творчість музиці, ми дізналися про види музичного мистецтва та засоби музичної виразності.

1. Дай відповіді на запитання.

- Чим камерно-вокальна музика відрізняється від хорової?
- Які назви мають музичні ансамблі залежно від кількості виконавців?
- На які види поділяють хорові колективи залежно від манери виконання?
- На які типи поділяють співацькі дитячі голоси за висотою?

2. Розглянь «квітку таланту». Її пелюстки означають засоби

музичної виразності, які допомагають композиторам створювати музику. Назви ці засоби й порівняй свої відповіді

з відповідями однокласників. Чи все тобі вдалося пригадати?

Третя зупинка — «Співоча студія»

Вирушаймо у студію звукозапису, аби разом прослухати зроблені вами записи пісень у власному виконанні.

1. Пригадайте свої враження від цього процесу й обговоріть, чий виступ був найцікавішим. Оцініть власне виконання, вибравши відповідний смайлик

2. Напередодні новорічних свят загадай бажання та заспівай разом із друзями пісню І. Тарнавської «Хай щастить!».

Влаштуйте конкурс на краще виконання пісні. Супроводжуйте свій спів танцювальними рухами в ритмі музики.

IV. Вокально – хорова робота;

Пропоную розспіватися і розігріти голосів зв'язки.

Виконуємо пісню «Хай щастить»

Четверта зупинка — «Театральна хвилинка»

Далі ми прямуємо в дитячий театр, де відбувається прем'єра новорічного мюзиклу.

Поділися своїми враженнями від перегляду. Що тобі найбільше сподобалося?

Добери слова, що характеризують мелодію першої пісні мюзиклу.

Мюзикл — музично-сценічна вистава, в якій поєднуються різноманітні жанри і виражальні засоби естрадної та побутової музики, хореографічного, драматичного й оперного мистецтва.

П'ята зупинка — «Танцювальний майдан»

Влаштуй разом із друзями танцювальний флешмоб під музику відомої новорічної польки.

Повторюйте рухи одне одного та вигадуйте свої і передавайте естафету іншим.

V. Підсумок уроку, рефлексія

Ну що ж, діти, наша гра завершилась. Ви з гідністю пройшли всі випробування

Поділися своїми враженнями від уроку

II семестр. У КОЛІ НАРОДНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ МИТЦІВ І МИСТКИНЬ. **(38 годин)**

Урок – 33

Мехеда Віталіна Миколаївна,
учитель предметівмистецької освітньої галузі
Смілянської загальноосвітньої школи
I-III ступенів N1 Смілянської міської ради
Черкаської області

Тема уроку. Народні мотиви й обереги.

Мета уроку:

формувати компетентності:

ключові: загальнокультурна грамотність (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною мовою), інформаційно-комунікаційна компетентність (впевнене застосування інформаційно-комунікаційних технологій), навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність.

предметні:

- ознайомити з поняттям «народне мистецтво», розглянути особливості народної вокальної музики, познайомитись з обрядами та традиціями зимового циклу календарно-обрядових пісень;

- розвивати вміння розрізняти різні види народної творчості, аналізувати та виконувати народні пісні, брати участь в інсценізації народних обрядів;

- виховувати інтерес до української народної музики, зокрема до слухання календарно-обрядових пісень.

Наскрізнi вiмннн: читати з розумiнням, висловлювати власну думку в уснiй i письмовiй формi, критично i системно мислити, логiчно обгрунтовувати позицiю, дiяти творчо, виявляти iнiцiативу, конструктивно керувати емоцiями, приймати рiшення, розв'язувати проблеми, спiвпрацювати з iншими.

Тип уроку: комбiнований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний iнструмент, комп'ютер, мультимедiйна презентацiя, iлюстрацiї до музичних творiв та пiсень

Ключовi поняття: народне музичне мистецтво, народна вокальна та iнструментальна музика, колядки, вiншiвки, щедрiвки

iнтеграцiя: лiтература, образотворче мистецтво, iсторiя, хореографiя, музичне мистецтво.

Музичний матерiал: М.Леонтович, «Щедрик» (дитячий хор, а капела та мiшаного хору i оркестру); «Щедрик» у виконаннi О.Скрипки; В.Барвiнський, «Що то за предиво» iз фортепiанного циклу «Колядки i щедрiвки»; гра з колядкою «Добрий вечiр тобi, пане господарю»; пiсня «Це Рiздво!», сл. i муз. Н.Савка

ХiД УРОКУ Слайд 1

I. Органiзацiйний момент.

II. Мотивацiя навчальної дiяльностi, оголошення теми та мети уроку. Слайд 2

*Народна творчiсть — це людське буття,
Хвилини суму, радостi й удачi.*

У нiй, як в дзеркалi, вiдбилось все життя:

Як наш народ смiється щиро й плаче...

Переплелись в нiй радiсть i печаль,

I сподiвання на добрiшу долю.

I гарне й зле, що є у нас, на жаль,

Що не розвiєш, наче дим, по полю.

Талант i мудрiсть поколiнь в нiй є,

I добре й зле там визначення має.

Це — українське, рiдне все, своє...

Народна творчiсть душу розкриває. (Н.Красоткiна)

Пропоную вiдправитись у цiкаву подорож сторiнками минулого нашого народу, з яких ви дiзнаєтесь багато цiкавого про народну творчiсть наших предкiв.

III. Мистецька грамотнiсть. Виклад нового матерiалу.

Слайд 3 Народне музичне мистецтво - це мистецтво створене i виконуване в народному стилi, яке передається з поколiння в поколiння в межах певної культури або рeгiону. Це можуть бути пiснi, мелодiї, танцi, iнструментальнi композицiї, якi вiдображають культурну спадщину народу.

Народна музика зазвичай заснована на традицiйних мелодiях та ритмах, якi передаються з поколiння в поколiння. Цi мелодiї можуть бути спiванi на мовi, яку вживає даний народ, i можуть мiстити елементи iмпровiзацiї.

Слайд 4 Народна музика може вiдрiзнитися в залежностi вiд рeгiону, звичаїв, мови та iнших факторiв, що впливають на культуру того чи iншого народу. Народне музичне мистецтво є важливою частиною культурного доробку кожної країнi та народу, i є своєрiдним вiкном в минуле та традицiї народу.

Усi українськi народнi обряди здавна супроводжувались пiснями, танцями, грою на музичних iнструментах i театралiзованими дiйствами. Обряди, пов'язанi з важливими подiями в кожнiй родинi (народженням дiтей, сватанням, одруженням, хрестинами тощо), називають родинними (сiмейними). Свята i традицiї, пов'язанi з календарем та трудовою дiяльностю людини, називають календарними.

На якi групи подiляються календарно-обрядовi пiснi?

Якi свята зимового циклу ви пам'ятаєте? Слайд 5

Календарно-обрядові пісні поділяються на зимові (колядки, щедрівки), весняні (веснянки, гагілки) та літні (русальні, купальські, жнивварські). Давайте більш детально познайомимось з піснями і обрядами зимового циклу календарно-обрядових пісень.

Слайд 6 Зимовий цикл календарно-обрядових пісень складається зі спеціальних пісень та обрядів, які відзначаються протягом зимового періоду, включаючи Різдво, Новий рік, Водохреща та Йордана, а також інші святкові події.

Колядування - це стародавній обряд, який відзначається на Різдво, і полягає в тому, щоб привітати дім молодим врожаєм, багатством та щастям, а також відігнати зло. Обряд Колядування передбачає виконання спеціальних колядок - календарно-обрядових пісень, які співаються дітьми та дорослими в період з Різдвяних свят до Щедрого дня.

Колядування зазвичай починається ввечері, коли відбувається збір колядників - груп людей, які вирушають з дому в дім, співаючи колядки і бажаючи мешканцям дому здоров'я, багатства та щастя на наступний рік. Кожний колядник виступає зі своїм репертуаром пісень, і мешканці дому вітають їх і подають їжу та напої.

Слайд 7 У різних регіонах України можуть відрізнятися мелодії та слова колядок. Традиційні колядки містять у собі релігійні мотиви, народження Ісуса Христа, згадки про святих та біблійні події, а також про зимові пригоди, які можуть статися з колядниками. Під час коляди молоді люди збирались у гурти, вибирали ватага – «березу» та міхоношу і обходили всі оселі з колядками, релігійними піснями та віншівками. Також часто в колядках використовуються різноманітні музичні інструменти, такі як бандура, ліра, гармонія, баян тощо.

Колядування є важливою частиною зимового циклу календарно-обрядових пісень і допомагає зберегти національну традицію та культуру.

Слайд 8 *Колядки — старовинні обрядові величальні пісні, які виконують колядники від Різдва до Водохреща.*

Слайд 9 Щедрівкові дійства виконували тільки дівчата. Увечері напередодні Нового року (за старим стилем — з 13-го на 14 січня) молодші й старші дівчатка групами чи поодиноці приходили до односельців, щоб защедрувати — привітати з новолітуванням.

До хат заходити не годилося. Робили це під вікнами осель. Господарі у свою чергу обдаровували щедрувальників смачним печивом, яблуками чи горіхами.

Слайд 10 *Щедрівки – новорічні обрядові пісні, в яких висловлюють побажання доброго врожаю, приплоду худоби та всіляких гараздів.*

Слайд 11 Крім того, удосвіта на Василя підліткові хлопчики (тільки їм можна було це робити) оббігали найближчих родичів та сусідів і засівали їхні домівки зернами пшениці або жита. Попросивши дозволу, юний посівальник ставав біля порога, брав у жменю зерно і «скроплював» ним долівку хати, приказуючи в такт віршований текст:

Сію, сію, посіваю,
З Новим роком всіх вітаю!

Віншівки – новорічно-різдвяні привітання

VI. Сприймання та інтерпретація творів мистецтва.

Слайд 12 "Щедрик" - це українська народна пісня, обробку якої створив Микола Леонтович на початку ХХ століття. Вона була написана на різдвяну тематику і стала дуже популярною як в Україні, так і в інших країнах світу. У 1936 році американський композитор Пітер Вільховський зробив аранжування "Щедрика", яке стало відомим як "Carol of the Bells" і стало також дуже популярним в світі.

Слайд 13, 14, 15 *Слухання. М.Леонтович, «Щедрик» (дитячий хор, а капела та мішаного хору і оркестру); «Щедрик» у виконанні О.Скрипки і гурту «ВВ»*

Слайд 16 *Який настрій у вас викликали ці твори?*

Яке виконання щедрівки вам більше сподобалося?

Які засоби музичної виразності вам вдалося розпізнати?

Які почуття пробудила в вас прослухана музика?

Темі різдвяних свят присвячено цикли не тільки вокальної та вокально-хорової, а й інструментальної музики.

Слайд 17 Видатний український композитор Василь Олександрович Барвінський (1888—1963) упродовж усього життя досліджував музичний фольклор різних регіонів України і використовував народні мелодії у власних творах, розкриваючи світові невичерпну скарбницю українського фольклору.

Одним із творів, в якому професійне поєдналося з народним, є фортепіанний цикл В. Барвінського «Колядки та щедрівки». «Його був створено з метою популяризації української народної пісні, щоб «видобути і підкреслити ту природну красу, яка криється не раз і в простенькій мелодії...»,— як писав В. Барвінський у передмові до збірки.

Слайд 18 Цикл містить 22 обробки українських колядок та щедрівок. Барвінський робив обробки колядок та щедрівок дуже обережно, прагнучи зберегти неповторну красу кожного народного твору. Тому його фортепіанні п'єси здебільшого прозорі, з нескладною гармонією, яка підкреслює самобутність народних пісень.

Завдяки яскравому національному колориту і майстерності художньої обробки творів фортепіанний цикл «Колядки та щедрівки» набув широкої популярності в Україні та за її межами ще за життя композитора.

Слайд 19 *Слухання. В.Барвінський, «Що то за предиво» із фортепіанного циклу «Колядки і щедрівки»*

Слайд 20 *Який настрій навіяла вам ця музика?*

Охарактеризуйте особливості звучання щедрівки у творчості В.Барвінського.

Які засоби виразності було чути в цьому творі?

V. Мистецька діяльність

1. Вокальна діяльність

- **Слайд 21** Виконання розспівки

- **Слайд 22** Розучування пісні «Це Різдво!», сл. і муз. Н..Савка

2. Творча діяльність

- **Слайд 23** Інсценізація української народної колядки «Добрий вечір тобі, пане господарю».

3. Ігрова діяльність

- **Слайд 24** Складання пазлів за посиланням

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=0113d3549e91> або за QR-кодом

VI. Мистецька комунікація.

Обговорення на тему «Народні мотиви й обереги»

Оцінювання творчої діяльності та музикування.

Визначення власних емоцій від творчої діяльності.

VII. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

Слайд 25 *Що таке колядки, щедрівки? Про що йдеться в цих піснях? Хто створив відому обробку до української народної щедрівки «Щедрик»? Що вам відомо про фортепіанний цикл В.Барвінського «Колядки і щедрівки»?*

VIII. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

Слайд 26 Дізнайтеся з додаткових джерел, як святкують Різдво в інших країнах.

Урок – 35

Мехеда Віталіна Миколаївна,
вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Смілянської загальноосвітньої школи
I-III ступенів N1 Смілянської міської ради
Черкаської області

Тема уроку. Народні обряди та символи

Мета уроку:

формувані компетентності:

ключові: загальнокультурна грамотність (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною мовою), інформаційно-комунікаційна компетентність (впевнене застосування інформаційно-комунікаційних технологій), навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність.

предметні:

- ознайомити з витоками українського народного фольклору та його різновидів, поняття вертеп;

- розвивати вміння розрізняти різні види народної творчості, аналізувати та виконувати народні пісні, брати участь в інсценізації народних обрядів; розвивати вміння елементарного музикування, формувати вокально-хорові навички;

- виховувати інтерес до української народної музики, зокрема до слухання календарно-обрядових пісень.

Наскрізні вміння: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Тип уроку: комбінований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація, ілюстрації до музичних творів та пісень, портрет композитора

Ключові поняття: народні обряди, види фольклору: інструментальний, пісенний, ігровий, танцювальний, театр-вертеп.

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, історія, хореографія, музичне мистецтво.

Музичний матеріал: українська народна щедрівка «Щедрий вечір», українська народна пісня «Світить місяць над горою» (у виконанні аматорського фольклорного колективу «Берегиня»), українська народна полька, український народний танець «Ой-ра», народна гра «Коза», вистава народного театру «Вертеп», пісня «Це Різдво!» (сл. і муз. Н.Савка).

Хід уроку **Слайд 1**

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми та мети уроку. **Слайд 2**

Розв'яжіть завдання і дізнаєтесь, про що у нас сьогодні на уроці піде мова.

Мистецький словничок

Слайд 3 **Фольклор** – це колективна художня літературна і музична творча діяльність

народу.

III. Мистецька грамотність. Виклад нового матеріалу.

Робота з таблицею **Слайд 4**

Слайд 5 *Пісенний фольклор* України багатий та різноманітний, включає в себе різні жанри та стилі. Українські народні пісні зазвичай мають сильний емоційний заряд та пов'язані з різними аспектами життя – любов'ю, роботою, війною, сімейними стосунками, природою та іншими темами.

Український народний спів – це складна система, яка включає в себе не тільки мелодії, але й танці, інструментальну музику, легенди та обряди.

Слайд 6 Пісенний фольклор здавна приваблював численних дослідників, які збирали та ретельно занотовували українські пісні та обряди, які їх супроводжували, щоб зберегти цю велику спадщину для нащадків. Зараз фольклорні твори зберігаються у цифрових архівах. Пригадайте прізвища українських композиторів, які використовують у своїй творчості мелодії та ритми українських пісень.

Українські народні пісні та мелодії відомі по всьому світу, і їх виконують у різних жанрах та стилях. Вони продовжують жити та розвиватися, ставши не тільки частиною культурної спадщини України, але й популярним елементом світової культури.

Слайд 7 *Слухання. Українська народна щедрівка «Щедрий вечір»*

Чим ця пісня відрізняється від знайомого вам «Щедрика» М.Леонтовича? Що в цих творах спільне?

Слайд 8 *Слухання. Українська народна пісня «Світить місяць над горою»*

Який настрій створює ця пісня? Про що в ній ідеться? Охарактеризуйте особливості народної манери виконання.

Слайд 9 *Інструментальний фольклор України* – це різноманітна та багата система, що включає в себе різні музичні жанри та стилі, а також різні музичні інструменти.

Одним з найбільш відомих інструментів українського фольклору є бандура – струнний інструмент з 65-ти струнами. Бандура використовується для виконання різноманітних пісенних жанрів, а також інструментальних композицій. Також до ряду популярних народних інструментів України входять: кобза, ліра, дудка, гусла, трембіта та інші.

Інструментальний фольклор України також містить багато танцювальних композицій. Найвідоміші з них – гопак, козачок, аркан, метелиця та багато інших. Кожен танець має свій власний ритм та стиль, що відображає культурні традиції та історію України. Інструментальний фольклор України використовується як у сольному виконанні, так і в складі народних оркестрів.

Слайд 10 *Слухання. Українська народна полька*

Про що розповіла вам музика? Який настрій вона створює? Які народні інструменти її виконують?

Слайд 11 «Ой-ра» є одним із найпопулярніших українських народних танців. Цей танець зазвичай танцюють колективно на весіллях та інших урочистих заходах.

Танець «Ой-ра» має жвавий темп і ритмічну мелодію. Танцювальна форма може варіюватися залежно від регіону, але зазвичай включає в себе швидкі рухи ногами, повороти та складні кроки. Також до танцю «Ой-ра» часто додають акробатичні елементи, такі як підскоки, підкидання та перевертання.

Слайд 12 Одяг для танцю «Ой-ра» традиційно включає в себе вишиванки, білі сорочки, високі чоботи та сукні для жінок. У деяких регіонах танець «Ой-ра» супроводжується виконанням народних пісень та музики на традиційних інструментах, таких як бандура, ліра або трембіта.

Танець «Ой-ра» є важливою частиною української культури та традицій, і до сьогодні він зберігається та виконується на різних урочистостях в Україні та по всьому світу.

Слайд 13 *Перегляд. Український народний танець «Ой-ра»*

Які елементи танцю вам сподобались? Доберіть слова, якими можна описати музичний супровід і характер танцю.

Музичний словничок Слайд 14

Інструментальний фольклор – це музичний супровід до пісень, танцювальні мелодії, імпровізації та награвання, які найчастіше виконують кобзарі, лірники, бандуристи, оркестри народних інструментів, а також аматорські й професійні ансамблі народних інструментів.

Ігровий фольклор – це словесний супровід дитячих та народних ігор, театралізованих обрядових дійств.

Вертеп – це старовинний пересувний український ляльковий театр, у якому ставили релігійні та світські жартиєливі й іронічні п'єси.

Слайд 15 Водіння кози – один з найдавніших ритуалів, обрядів, які збереглися до наших днів і відбувається у щедрий вечір. Головний персонаж – Коза, роль якої виконує парубок, одягнений у костюм та маску Кози. Саме дійство різниться залежно від регіону країни, але в основному Коза танцює, «вмирає» і «воскресає», що символізує річний цикл змін у природі.

Го-го-го, Коза! Го-го, білая!

Го-го, сірая! Го-го, бистрая!

Ой, розходилась, розвеселилась,

по всьому дому, по веселому.

Де Коза ходить — там жито родить,

де не буває — там вилягає.

Слайд 16 *(Перегляд обряду водіння Кози.)*

Слайд 17 Вертеп – це театральна вистава, яка зображує різні епізоди з біблійної історії народження Ісуса Христа. Вертеп традиційно властивий для української культури та здійснюється у вигляді пересувної сцени. Вистава зазвичай включає в себе різноманітні театральні елементи, такі як голосові та музичні виконання, танці, міміку та акторську гру.

Вертеп зазвичай представляється у вигляді маленьких кіосків або сцен, які можуть бути пересувними, і розміщуються на вулицях та в будинках. Кожен вертеп містить відповідну біблійну сцену, яка відтворюється акторами та виконавцями. Серед учасників вистави можуть бути діти, молодь та дорослі, а також місцеві жителі, які долучаються до вистави.

Слайд 18 Вертеп відображає не тільки релігійну історію, але й культурні та соціальні аспекти життя того часу. Це дозволяє глядачам краще зрозуміти традиції та звичаї народу, а також відчувати атмосферу Різдвяних свят.

В Україні вертеп є невід'ємною частиною Різдвяних свят та зберігається як народна традиція. Часто вистави проводяться в церквах, школах та інших громадських місцях, де мешканці можуть насолоджуватися красою вертепу та відчувати Різдвяну атмосферу.

Слайд 19 *Відеофрагмент із вистави народного театру «Вертеп»*

Поділіться своїми враженнями від перегляду. Що вам найбільше сподобалось?

IV. Мистецька діяльність

1. Вокальна діяльність

- Виконання розспівки **Слайд 20**
- Виконання пісні «Це Різдво!», 79л. і муз. Н.Савка **Слайд 21**

2. Творча діяльність

- Створення ритмічного супроводу до пісні «Це Різдво!»
- Пластична імпровізація до пісні

3. Ігрова діяльність

- Народна гра «Коза»

VI. Мистецька комунікація.

Обговорення на тему «Народні обряди й символи»

Оцінювання творчої діяльності та виконання й музикування.

Визначення власних емоцій від творчої діяльності.

VII. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія. Слайд 22

Що таке фольклор? Які види музичного фольклору існують?

Яку роль виконують пісні в народних обрядах?

Яка народна гра пов'язана із зимовими святами?

Що ви дізналися про народний театр Вертеп?

VIII. Підсумок уроку. Домашнє завдання. Слайд 23

Розпочніть збирати музичний матеріал до спільного проекту «Народна музика»

Урок – 37

Маріненко Оксана Юріївна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 24

Черкаської міської ради

Тема: Народні мотиви та обереги.

Мета: цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Музичний матеріал:

Українська народна щедрівка «Щедрий вечір» (у виконанні фольклорного ансамблю; фрагмент).

Українська народна пісня «Світить місяць над горою» (у виконанні аматорського фольклорного колективу «Берегиня»; фрагмент).

Українська народна полька (у виконанні аматорського ансамблю народних інструментів; фрагмент).

Відеофрагмент українського народного танцю «Ой-ра» (у виконанні танцювальної групи Державного академічного Волинського народного хору).

Народна гра «Коза».

Відеофрагмент із вистави народного театру «Вертеп».

Виконання пісні: «Це Різдво!» (сл. і муз. Н. Савка). Супровід співу танцем імпровізацією.

Обладнання: мультимедійна презентація, комп'ютер.

ХІД УРОКУ

I ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

1. Перевірка готовності класу до уроку

2. Музичне вітання

II МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

III ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Засвоєння нових знань

Наша подорож в історію музичної України триває. Прямуємо в гості до знавців фольклору.

Фольклор – це колективна художня література і музична творчість народу.

- Пісенний
- Ігровий
- Танцювальний
- Інструментальний

Народні пісні надзвичайно різноманітні за видами та жанрами.

Їх виконують переважно аматорські або професійні фольклорні колективи, яким притаманна народна манера співу.

Пісенний фольклор здавна приваблював численних дослідників, серед яких були славетні композитори. Вони дбайливо збирали народні пісні, записували їх нотами та здійснювали інструментальні обробки, аби зберегти це багатство для нащадків.

2. Музичне сприймання

Жоден народний обряд не обходиться без пісні. Прослухайте старовинну обрядову пісню, що зберігається в цифровому архіві фольклорної спадщини Харківської області.

Українська народна щедрівка «Щедрий вечір»

Українська народна пісня

«Світить місяць над горою»

Інструментальний фольклор — це музичний супровід до пісень, танцювальні мелодії, імпровізації та награвання, які найчастіше виконують кобзарі, лірники, бандуристи, оркестри народних інструментів, а також аматорські й професійні ансамблі народних інструментів.

- Прослухайте музичний твір.
- Про що розповіла вам музика?
- Який настрій вона створює?
- Які народні інструменти її виконують?

Українська народна полька

(у виконанні аматорського ансамблю народних інструментів)

Українські народні танці відображають національні риси характеру українців: волелюбність, завзяття, веселу вдачу.

«Колискою» знаменитих гопаків і козачків була Запорозька Січ, адже козаки із задоволенням танцювали під час відпочинку або в процесі фізичних тренувань (бойовий гопак).

Доволі популярними були й танці-ритуали, танці-обряди — побутові, сюжетні, які виконували в супроводі хору і самотніх народних інструментів.

- Послухайте народний танець.
- Які елементи танцю вам сподобалися?
- Доберіть слова, якими можна описати музичний супровід і характер танцю.

Український народний танець

«Ой-ра»

Ігровий фольклор — це словесний супровід дитячих та народних ігор, театралізованих обрядових дійств.

Народна гра «Коза» — театралізований обряд-гра з масками, що має різні варіанти сценарію та пісень, пародійно-гумористична вистава, яку проводять на зимові свята.

Головний персонаж — Коза, тобто парубок, одягнений у вивернутий кожух і маску

вміння здійснювати музикування, вокально-хорові навички.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, ПК, проектор, колонка для підсилення звуку, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композитора автора музики та автора пісні.

Основні поняття для засвоєння: мандрівка Україною (регіонами); народна інструментальна музика; народні інструменти: струнні, духові, ударні; троїсті музики; самозвучні інструменти (ідіофони).

Твори, що вивчаються на уроці: *сприймання*. Я. Кололуб «Старосвітські гуцульські награвання» (соло на сопілці). Віночок українських народних мелодій (відеофрагмент виступу ансамблю «Троїсті музики»

Національного академічного оркестру народних інструментів). Гра «Упізнай інструмент». Римічна гра. Виконання пісні: «Під небом синім» (сл. і муз. д. Пташинської).

ХІД УРОКУ

I ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

3. Перевірка готовності класу до уроку

4. Музичне вітання

5. **Оголошення теми уроку.** Мотивація до навчання:

- які українські народні інструменти ви знаєте?

- до яких груп інструментів вони належать?

II ОСНОВНА ЧАСТИНА

5. Засвоєння нових знань

Наша мандрівка мистецькими стежками України триває. Сьогодні ми побуваємо в гостях у народних майстрів, які виготовляють музичні інструменти.

На теренах України музичні інструменти відомі із сивої давнини. Зокрема, зображення на пам'ятках скіфської та давньоруської культури доводять, що в ті часи були поширені ліри, гуслі, бубни, дерев'яні труби, сопілки.

У Запорозькій Січі популярними інструментами були литаври, барабани, козацькі сурми і труби.

У сучасній Україні народні інструменти входять до складу найрізноманітніших ансамблів та оркестрів.

Робота з ілюстраціями

- Розгляньте зображення українських народних музичних інструментів.

-

- Зверніть увагу, на які групи їх поділяють.

- Які з цих інструментів вам вже були відомі, а які ви бачите вперше?

Духові народні інструменти мають різні тембри, які легко розпізнати на слух: ніжний звук **сопілки**, закличний сигнал сурми або сильний звук **трембіти**.

Завітаймо в гості до народного майстра, який власноруч виготовляє сопілки. **Сопілка** та її різновиди побутують у багатьох регіонах України, але мають різні назви й технології виготовлення.

Зокрема, на Гуцульщині поширена денцівка, бо має **свисток** у вигляді денця. На Поліссі та Поділлі побутувала назва **дудка**, на Лемківщині — **сопівка**. Різновидом сопілки є **дводенцівка** — здвоєна сопілка з особливою системою отворів.

Музичне сприймання

- Прослухайте музичний твір.

- Який настрій створює ця музика?

- Опишіть особливості звучання сопілки.

- Доберіть слова, що характеризують мелодію прослуханого твору.

Л.Колодуб

«Старосвітські гуцульські награвання»

Духові інструменти

До духових народних інструментів належить і багатоголосна **волинка**. Цей колоритний інструмент складається з декількох трубок, які кріпляться до торби або міхура з повітрям. Побутував переважно серед пастухів і набув значного поширення у середньовічній Європі.

В Україні з'явився приблизно в 16-му столітті й отримав багато синонімічних назв: «**дуда**», «**коза**», «**баран**», «**міх**». Волинка входила до полкового оркестру Війська Запорозького.

Струнні та ударні інструменти

На струнних народних інструментах звук утворюється по-різному: **бандура і кобза** потребують щипкового дотику, на **басолі** й гудку грають смичком, а на цимбалах звук видобувають ударами паличок по струнах.

Призначення ударних інструментів — задавати ритм. Ви вже знаєте, що улюбленим інструментом козаків були **литаври**, звук яких сповіщав про небезпеку і закликав до боротьби.

А ще у Запорозькій Січі значну популярність здобув **бубон**. До слова, цей інструмент і досі надзвичайно поширений в Україні.

- Перегляньте відео.
- Про що розповіла вам музика?
- Опишіть її характер.
- Які музичні інструменти виконували цю музику?

Віночок українських народних мелодій
(відеофрагмент виступу ансамблю «Троїсті музики»)

Мистецький словничок

Троїсті музики — народний інструментальний ансамбль, до складу якого входили скрипка, басоля (бас), бубон або скрипка, цимбали, бубон.

Самозвучні інструменти

Ідіофони — це музичні інструменти, джерелом звуку яких є сам корпус або його частина.

До цієї групи інструментів належать:

- дзвони (великі, середні й малі та дзвіночки);
- дримба і подвійна дримба (нині збереглася лише в Карпатах);
- калатало та клепало (використовували замість дзвонів у Галичині);
- тріскачка, било, деркач (шумові інструменти, відомі також як дитячі іграшки).

Гра «Упізнай інструмент»

Розгляньте зображені самозвучні народні інструменти і послухайте, як вони звучать. Спробуйте розпізнати кожен інструмент.

6. Весела руханка

- Давайте відпочинемо і потанцюємо.

7. Вокально-хорова робота.

Виконання пісні Діани Пташинської «Під небом синім»

1. Україно моя, Україно квітуча,
Золотаві лани і небесна блакить,
Мов джерельна вода, лине мова співуча,
Що, як музика, в серці моєму бринить!
Приспів:
Під небом синім на Україні
Шумлять жита!..
Співайте з нами усі країни,
Усі міста!..
Понад землею полине пісня,
Неначе птах,
Про край, де квітнуть волошки сині
В рясних житах!..

2. Україно моя, росяна Україно,
Яблуневі сади, колосисті поля,
Лине пісня дзвінка в небеса соколині
І радіє під сонцем квітуча земля!
Приспів.

3. Україно моя, чарівна Україно,
Поміж сотень шляхів і життєвих доріг,
Рідну мову свою і пісні солов'їні
Я навік збережу, мов святий оберіг!
Приспів.

IV ПІДСУМОК УРОКУ

- Про які народні інструменти ви дізналися?
- Назвіть струнні, ударні та духові народні музичні інструменти.
- Чим цікавий музичний інструмент волинка?
- Які інструменти називають самозвучними? Поясніть, чому

Урок – 41

Царинна Людмила Генадіївна,
вчитель музичного мистецтва та
інтегрованого курсу «Мистецтво»
Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7
Смілянської міської ради Черкаської області

Тема уроку. Народні герої в мистецтві

Мета уроку:

формування ключових компетентностей:

- **загальнокультурна компетентність:** виховувати естетичний смак до народного музичного мистецтва,

- **міжпредметна естетична компетентність:** образотворче мистецтво;

- **предметні компетентності:**

- **ознайомити** із поняттями «дума», «історичні пісні», «інтродукція», «опера»;

- **розвивати** вміння учнів уважно слухати народну музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханих творів; розвивати мистецькі художні інтереси, естетичні потреби; виконувати ритмічні завдання; розвивати уміння сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ, стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвивати художні мистецькі здібності, креативне мислення, творчий потенціал;

- **формувати** систему мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; формувати потребу в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті;

- **виховувати** інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів; виховати в учнів емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та дійсності.

- **наскрізні вміння:** читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Тип уроку: комбінований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Ключові поняття: народна вокальна музика, дума, кобзар, історичні пісні, інтродукція, опера.

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво.

Сприймання: Уривок зі старовинної української «Думи про Марусю Богуславку», XVII ст. (у виконанні кобзаря).

Уривок із мультфільму «Маруся Богуславка» (реж. Н. Василенко, 1966). Українська народна пісня «Засвіт встали козаченьки» (у виконанні симфонічного оркестру). А. Бойко.

Варіації на тему української народної пісні «Взяв би я бандуру» (у виконанні Р.Гриньківа).

Розучування пісні: «Ми – козаки» (сл. і муз. М. Назарця).

ХІД УРОКУ

1. Організація класу (слайд 2)

Музичне вітання.

Створення позитивного психологічного клімату класу.

2. Мотивація навчальної діяльності:

Вправа «Інтелектуальний баскетбол» (слайд 3)

Діти, пропоную розпочати наш урок з вправи «Інтелектуальний баскетбол», тобто ви даєте відповіді на запитання, ніби закидаєте м'яч в сітку. Кожна влучна відповідь – це влучний кидок м'яча в сітку. То ж, поїхали:

1. Який твір називають піснею?

2. Які види пісень ви знаєте?

3. Як ви розумієте народний вислів «Пісня ні в добру, ні в злу годину не покидає людину»?

3. Актуалізація опорних знань

Ребус «Українська пісня» (слайд 4)

- Розгадайте ребус

4. Асоціативний куш «Українська пісня» (слайд 5)

- Діти, подумайте і скажіть, що для вас означає «українська пісня», тобто яка вона.
(Діти по черзі називають слова, які характеризують українську пісню)

5. Вивчення нового матеріалу

Діти, як ви гадаєте, у яких піснях відображається історія народу? (слайд 6)

Слайд 7-10: Слово вчителя

Слайд 7. - Звернімось до знавців історії музичного мистецтва України. Своєрідним символом української національної культури є думи й історичні пісні.

Слайд 8. - Як окремий жанр думи почали виділяти з XV століття. Джерелом їх виникнення стали величальні пісні, які набули поширення ще в XI столітті і прославляли князів, змальовували їхні походи, битви і подвиги.

Слайд 9. - З XVII століття в тематиці дум почали переважати розповіді про драматичні сторінки з життя народу, відвагу і завзяття у боротьбі з ворогом.

Слайд 10. – Появу українських дум пов'язують з козаччиною. Боротьба козаків із завойовниками-турками, татарами, життя бранців у турецькій неволі, тяжкий їх побут на

галерах, морські походи козаків, козацькі повстання проти Польщі – усі ці події були мотивами українських дум.

Слайд 11. - Творцями і виконавцями дум були мандрівні співці — кобзарі, які супроводжували свій спів грою на кобзі (рідше — на бандурі чи лірі). Характерною рисою думи є її будова: заспів, власне дума з ліричними відступами і кінцівка (славослів'я). Думи виконувались речитативом.

Слайд 12. Словничок:

Ребус «Дума»

Думи — лірико-епічні твори героїчного і соціально-побутового змісту, які виконували мандрівні співці-музики: кобзарі, бандуристи, лірники

Слайд 13. Слухання та аналіз прослуханого твору:

- Прослухайте: уривок зі старовинної української «Думи про Марусю Богуславку», XVII ст. (у виконанні кобзаря).
- Про що розповідає прослуханий твір?
- Які характерні ознаки вам вдалося розпізнати?
- Охарактеризуйте засоби музичної виразності думи.
- Яку роль виконує інструментальний супровід на кобзі?

Слайд 14. Перегляд відео:

- Перегляньте: уривок із мультфільму «Маруся Богуславка» (реж. Н. Василенко, 1966).

Слайд 15. Обговоріть:

- Який образ Марусі Богуславки втілено у мультфільмі?
- Як музика допомагає розкрити цей образ?
- У 1981 р. у м. Богуславі на місці, де колись була Покровська церква і хата, в якій Маруся народилася й жила, встановлено пам'ятник народній героїні. На постаменті напис *«Живи у думках та піснях Маруся Богуславка»*

Слайд 16-17: Слово вчителя

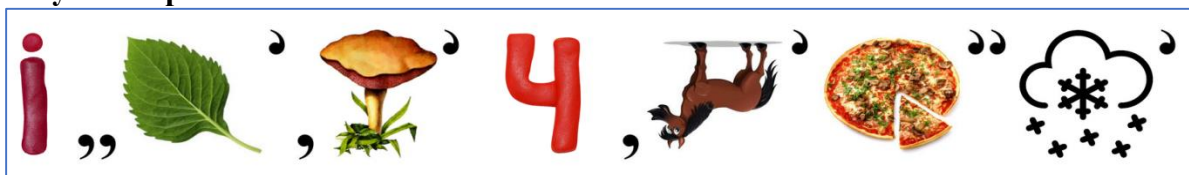
Слайд 16. - В історичних піснях, котрі з'явилися у XV столітті, оспівували реальних історичних осіб або безіменних героїв, розповідали про визвольну боротьбу українського народу з турецько-татарськими поневолювачами та польською шляхтою, про стихійні селянські повстання. «Пісня про Байду», «Ой Морозе, Морозенку...», «За Сибіром сонце сходить» та інші.

Слайд 17. Історичні пісні відтворюють найголовнішу рису народних героїв – готовність іти на самопожертву заради добра для свого народу.

Слайд 18. Сьогодні ці пісні виконують як з інструментальним супроводом (оркестр або ансамбль), так і без нього (а капела)

Слайд 19. Словничок:

Ребус «Історичні пісні»

Історичні пісні — твори, присвячені історичним подіям або героям української історії.

Слайд 20. Перегляд відео:

- Перегляньте: українська народна пісня «Засвіт встали козаченьки» (у виконанні чоловічої хорової капели).

Слайд 21. Слухання та аналіз прослуханого твору:

- Прослухайте: М. Лисенко. Інтродукція з опери «Тарас Бульба»: українська народна пісня «Засвіт встали козаченьки» (у виконанні симфонічного оркестру).
- Який настрій викликала прослухана музика?
- Як змінилась українська народна пісня в інтродукції М.Лисенка?
- Чим відрізняється вокальний твір від інструментального?
- Які інструменти виконували цю історичну пісню?

Слайд 21. Прослухайте: М. Лисенко. Інтродукція з опери «Тарас Бульба»: українська народна пісня «Засвіт встали козаченьки» (у виконанні симфонічного оркестру).

Слайд 22. Словничок:

Ребус «Інтродукція»

Інтродукція— невеликий інструментальний вступ, що передує основній частині музичного твору.

Слайд 23-24: Слово вчителя:

Слайд 23: - Оперу «Тарас Бульба» написав відомий український композитор Микола Віталійович Лисенко.

Слайд 24: - Написав її за сюжетом однойменної повісті М.Гоголя, в якій розповідається про історичні події в житті України, мужність та героїзм козацтва.

Слайд 25: Візуалізація та аналіз репродукції картини:

- Розгляньте картину, на якій зображено ідеалізований образ козака — захисника українського народу.
- Опишіть свої враження від цього твору та засоби його виразності.
- Який музичний інструмент зображено на картині?
- Якою б музикою вам хотілося її озвучити?

Слайд 26-27: Слово вчителя:

Слайд 26: - Ви вже знаєте, що кобзу і бандуру називають своєрідними символами українців. Ці струнно-щипкові музичні інструменти наш народ любить здавна, і вони досі популярні серед аматорів та професійних музикантів.

Слайд 27: - За допомогою QR-кодів можете прослухати як звучать ці народні музичні інструменти та побачити, який вони мають вигляд

Слайд 28. Слухання та аналіз прослуханого твору:

- Прослухайте: А. Бойко. Варіації на тему української народної пісні «Взяв би я бандуру» (у виконанні Р. Гриньківа).
- Які емоції викликала у вас прослухана музика?
- Як змінилась мелодія народної пісні в інструментальних варіаціях?
- Хто, на вашу думку, виконав цей твір: аматор чи професійний музикант? Поясніть, чому ви так вважаєте.

Слайд 29: Робота в парах:

- Об'єднайтесь у пари і заграйте на онлайн-бандурі, намагаючись створити власну мелодію (натисніть на бандуру). Поділіться одне з одним своїми враженнями.

Слайд 30: Руханка

Патріотична руханка- «Ой у лузі червона калина» (сл. і муз Назар Савко)
Войціцька М.М. #руханка.mp4

Слайд 31-34: Знайомство та розучування пісні:

- Прослухайте пісню М. Назарця «Ми — козаки».

Слайд 32-35:

- Розучуємо пісню «Ми — козаки» по куплетам (фразами) та окремо приспів.

Слайд 36: Виконання пісні:

- Виконуємо пісню «Ми — козаки».

Слайд 37: Ритмічна вправа та гра на музичних інструментах:

- Об'єднайтесь у дві групи. Візьміть улюблені ударні або шумові інструменти і виконайте ритмічний супровід до пісні.

6. Закріплення вивченого:

Слайд 38: - Підсумовуємо вивчене:

- Що таке дума? Розкажіть про особливості її будови.
- Які пісні називаються історичними?
- Хто найчастіше виконував думи й історичні пісні?
- Яку народну пісню використав М.Лисенко у вступі до опери «Тарас Бульба»?
- Що вам відомо про кобзу та бандуру?

7. Підсумок. На дозвіллі.

Слайд 39: - Знайдіть в інтернет-джерелах музичні композиції, в яких поєднано звучання народних та сучасних електронних інструментів. Збережіть цей запис на своїх гаджетах.

- Доповніть мистецький проєкт «Народна музика» колекцією історичних пісень та народних дум, які найбільше вам сподобались.
- Дослідіть, чи є історичні пісні у фольклорі інших народностей, що живуть на території України.

8. Рефлексія

Слайд 40: Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон»

- Сьогодні я дізнався...
- Було цікаво...
- Було складно...
- Я зрозумів (-ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився (-лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг / змогла...

Слайд 41: - Дякую за увагу! До нової зустрічі!

Урок – 43

Царинна Людмила Генадіївна,
вчитель музичного мистецтва та
інтегрованого курсу «Мистецтво»
Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7
Смілянської міської ради Черкаської області

Тема уроку. Танець у мистецтві

Мета уроку:

формування ключових компетентностей:

- **загальнокультурна компетентність:** виховувати естетичний смак до народного музичного мистецтва, до народного танцю;

- **міжпредметна естетична компетентність:** образотворче мистецтво, хореографія;

- **предметні компетентності:**

- **ознайомити** із поняттями «танець», «гопак», «козачок», «метелиця», «аркан», «фольклор»;

- **розвивати** мистецькі художні інтереси, естетичні потреби; стимулювати здатність учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвивати художні мистецькі здібності, креативне мислення, творчий потенціал;

- **формувати** потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті; формувати систему мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;

- **виховувати** в учнів емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та дійсності;

- **наскрізні вміння:** читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Тип уроку: комбінований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Ключові поняття: український народний танець, гопак, козачок, аркан, метелиця, фольклор.

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво, хореографія.

Сприймання: відеозапис «Гопак», українські народні танці гопак, козачок, метелиця (фрагменти); український народний танець аркан (відеофрагмент).

Виконання пісні: «Ми – козаки» (сл. і муз. М. Назарця).

Хід уроку

9. Організація класу (слайд 2)

Музичне вітання.

Створення позитивного психологічного клімату класу.

10. Мотивація навчальної діяльності:

Вправа «Інтелектуальний баскетбол» (слайд 3)

- Діти, пропоную розпочати наш урок з вправи «Інтелектуальний баскетбол», тобто ви даєте відповіді на запитання, ніби закидаєте м'яч в сітку. Ваша влучна відповідь – це влучний кидок м'яча в сітку. Отже:

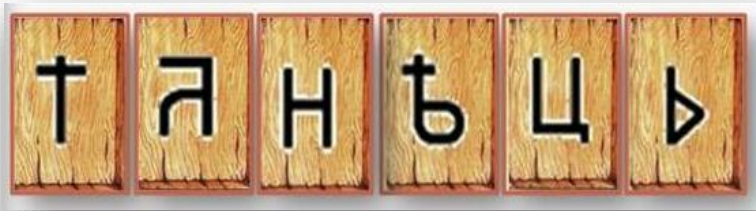
- 1. Яку частину в українському музичному мистецтві займають танцювальні мелодії?
- 2. Які ви знаєте танці?
- 3. Як ви розумієте вислів Мата Харі: «Танець – поема, а всі рухи в ньому - слова»?

11. Актуалізація опорних знань

Приєм «Здивуй!»

Шифратор рун «Танець» (слайд 4)

- Розшифруйте руни

12. Асоціативний кущ «Танець» (слайд 5)

- Діти, подумайте і скажіть, що для вас означає «танець», тобто з якими асоціаціями він у вас пов'язаний. (Діти по черзі називають слова, які характеризують танець)

13. Вивчення нового матеріалу

- Діти, танець – це маленьке життя, яке проживає танцюрист! Це пісня душі, радості і болі. У танці кожен через рухи розповідає свою історію, не схожу ні на одну іншу.
- Танець допомагає створити новий багатогранний образ, більш чуттєвий, емоційний і пристрасний. (слайд 6)

Слайд 7-11: Слово вчителя

Слайд 7. - Завітаймо в гості до знавців народної хореографії, які розкажуть нам про особливості українського танцювального мистецтва

- Український народний танець формувався і вдосконалювався протягом віків. Він був тісно пов'язаний із життям, побутом, працею народу.

Слайд 8. - Наші предки трепетно зберігали і розвивали кращі зразки танцювального мистецтва, передаючи від покоління до покоління форми танців, їхній характер і манеру виконання.

Слайд 9. - Сьогодні мелодії традиційних українських танців лунають у містах і селах під час масових гулянь та родинних свят. А ще народний танець можна побачити на сцені у виконанні професійних або аматорських танцювальних колективів.

Слайд 10. – Безсумнівно, одним із найпопулярніших народних танців є гопак. Це традиційний український танець запорозького походження, який виконують соло або групами у швидкому темпі.

Слайд 11. - Оскільки гопак виник у Запорізькій Січі, то спочатку його виконували тільки чоловіки. Сучасний гопак танцюють і чоловіки, й жінки. Виконання танцю допускає імпровізацію (стрибки, присідання, обертання тощо).

Слайд 12. Словничок:

Ребус «Гопак»

Гопак — традиційний плясовий український народний танець запорозького походження. Назва танцю походить від вигуку «гоп!» під час його виконання, а також слів «гопати», «гупати», «гопкати».

Слайд 13. Перегляд відео:

- Перегляньте: відеозапис «Гопак» (у виконанні Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені Павла Вірського)

Слайд 14. Обговоріть:

- Які елементи танцю вас вразили?
- Доберіть слова, якими можна описати характер музики гопака.

Слайд 15: Слово вчителя

Слайд 15. – А ви знали, що гопак – це не лише танець? Гопак – це бойове мистецтво і навіть вид спорту в Україні. Тож, напевно, вам вже відомо, що за часів Козаччини існував бойовий гопак. Під час танцю козаки відпрацьовували основні бойові елементи — блискавичну швидкість, потужні удари рук та ніг, спритність, характер і стійкість. Зараз мистецтво бойового гопака набуває в Україні дедалі більшої популярності.

Слайд 16. Перегляд відео:

- Перегляньте: відеозапис «Історія виникнення бойового гопака від часів Козаччини до сьогодення»

Слайд 17: Слово вчителя

Слайд 17. До речі, в нас на Черкащині існує Школа Бойового Гопака, яка працює з молоддю за трьома напрямками - це оздоровчий, фольклорно-мистецький, спортивний і бойовий. Хто бажає займатись цим видом мистецтва та спорту, можна завітати на їхню сторінку в соцмережі та познайомитись ближче з їхньою творчістю.

Слайд 18. Обговоріть:

- Що нового ви дізнались про гопак?
- Звідки походить назва цього танцю та що вона означає?

Слайд 19. Словничок:

Ребус «Козачок»

- До масових народних танців належить і **козачок**. Цей швидкий танець виконують парами, рядами, соло. Козачок має багато спільного з гопаком, але за характером більш легкий і веселий.

Слайд 20. Гра «Урок танців»:

- Об'єднайтесь у пари. Увімкніть відеозапис танцю козачок.
- Стежте за рухами танцюристів і повторюйте за ними прості елементи.
- Яка пара затанцює найкраще?

Слайд 21. Словничок:

Ребус «Метелиця»

- А який народний танець, на вашу думку, особливо популярний взимку?
- Звісно, **метелиця**.
- Це масовий танець жвавого характеру і темпу, який виконують із переплетінням рук

та швидким кружлянням, що нагадує снігову заметіль (метелицю). Танець супроводжується співом із текстами жартівливого характеру.

Слайд 22. Слухання та аналіз прослуханого твору:

- Прослухайте: українські народні танці гопак, козачок, метелиця (у виконанні оркестру народних інструментів; фрагменти).
- Який настрій навіяла вам музика?
- Чи вдалося вам розпізнати мелодію кожного танцю?
- Який танець вам найбільше сподобався?
- Що саме привернуло вашу увагу?

Слайд 23. Словничок:

Ребус «Аркан»

- Серед відомих народних танців вирізняється суто чоловічий — гуцульський аркан. Його виконують зімкненим колом або півколом із топірцями в руках.

- Танець є головним елементом обряду посвячення юного гуцула в легіні (парубки), після чого той отримував право носити топірець та підперізуватися широким паском.

Слайд 24. Перегляд відео:

- Перегляньте: український народний танець аркан (відеофрагмент виступу хореографічного колективу).

Слайд 25. Обговоріть:

- Розкажіть про свої враження від перегляду.
- Який основний елемент цього танцю?
- Опишіть характер музичного супроводу й особливості національних костюмів танцюристів.

Слайд 26: Руханка

- Пропоную трішки відпочити та порухатись та затанцювати український «Гопачок»! Поїхали!

Слайд 27: Розспівка:

- Давайте, діти, перш ніж заспівати нашу пісню – розігріємо наші голосочки та заспіваємо по співку «Нам для щастя треба».
- Слова тексту повторюємо та запам'ятовуємо:
*«Нам для щастя треба сонечка у небі,
Пісню заспівати – соль, фа, мі, ре, до.»*

Слайд 28-31: Виконання пісні: (пригадування)

- Виконуємо пісню «Ми — козаки» М. Назарця

Слайд 32: Виконання пісні: (Вправа «Ланцюжок»)

- Виконуємо пісню «Ми — козаки» М. Назарця
- Пропоную спробувати себе в ролі соліста чи солістки і заспівати по черзі по одній фразі, так, ніби ви утворюєте ланцюжок. Потрібно співати так, щоб нашій уявний ланцюжок не перервався, а приспів виконуємо разом з однокласниками хором. Далі куплети продовжуємо співати «ланцюжком»: продовжує той, на кому зупинились після першого куплету.

Слайд 33: Гра на музичних інструментах:

- Візьміть улюблені ударні або шумові інструменти і виконайте ритмічний супровід до української польки. В кого є бажання – можна пританцювати.

14. Закріплення вивченого

Слайд 34: - Підсумовуємо вивчене:

- Про які народні танці ви дізнались на уроці?
- Розкажіть про походження та особливості виконання гопака.
- Який народний танець танцюють виключно чоловіки?
- Що вам відомо про цей танець?

15. Підсумок. На дозвіллі.

Слайд 35:

- Знайдіть в інтернет-джерелах відеоролики сучасних танців, схожих на гопак за ритмом і танцювальними елементами.

- Доповніть мистецький проєкт «Народна музика» відеозаписами народних танців.

16. Рефлексія

Слайд 36: Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон»

Рефлексійна мішень. «Влуч цеглинкою LEGO в ціль та оціни урок».

Слайд 37: - Дякую за увагу! До нової зустрічі!

Урок – 45

Шеремет Лариса Григорівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі
закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів

С.Березняки Березняківської ОТГ
Черкаського району

Тема уроку. «Зв'язок народного та професійного мистецтва»

Мета уроку:

формувати компетентності:

ключові: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність, підприємливість і фінансова грамотність;

предметні:

- ознайомити учнів з особливостями народним пісенним мистецтвом, роллю народної пісні в житті українців; визначити роль музичних інструментів у створенні художнього образу; вчити створювати художній образ пісні;

- розвивати вміння учнів давати характеристику художнім образам, добираючи слова-характеристики; вміння уважно та емоційно слухати музичні твори, визначати їх настрій, висловлювати власні враження від прослуханих пісень;

- виховувати інтерес до різних жанрів народної пісні, мистецтва в цілому;

- інтерес до виконання пісень сучасних українських авторів.

Наскрізні вміння: висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Тип уроку: комбінований, заглиблення у тему.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Основні поняття для ознайомлення: Побутові пісні. (Козацькі пісні, ліричні пісні, жартівливі пісні, танцювальні пісні, кріпацькі пісні.)

Інтеграція: література, образотворче мистецтво, історія, хореографія, музичне мистецтво.

Музичний матеріал. Древо «Ой з-за гори», Володар - Ой їхав чумак да й у Крим по сіль, «Ой, виїду на гору» , «Їхали козаки», Михайло Хома « Марічка», «Світить місяць»" українська народна пісня, «Ой під вишнею, під черешнею» тріо Мареничів.

Попурі Українських народних пісень - ансамбль "SoloMia"

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми та мети уроку.

Всі ви полюбляете розгадувати загадки, ребуси, тому я перш ніж назву тему нашого уроку для вас буде розминочка. Розгадай ребус. Перші 5 осіб отримають додаткові бали .

Молодці. Правильно. (ПОБУТОВІ ПІСНІ)

Розглянь віночок українських побутових пісень. Вислови припущення, про що вони розповідають.

??? Розглянь віночок українських побутових пісень.

Вислови припущення, про що вони розповідають.

1. Чумацька пісня. <https://youtu.be/8Q3rdca1seo>

Древо - Ой з-за гори

Володар - Ой їхав чумака да й у Крим по сіль

<https://youtu.be/WgxRe4c2LnM>

Чумацькі — нележку долю чумаків, небезпеки, що підстерігають їх у дорозі і сум через розлуку з рідними.

2. Кріпацькі пісні. <https://youtu.be/CIRIjf51LFY>

Ой, вийду на гору (кріпацька). Автентичний спів

Кріпацькі пісні зображують тяжке підневільне життя селян, а чумацькі — нележку долю чумаків, небезпеки, що підстерігають їх у дорозі і сум через розлуку з рідними.

3. Козацькі пісні. https://youtu.be/CUk9Oc_HyI8

«Їхали козаки» українська народна пісня.

Козацькі пісні пов'язані з історією козацтва. В них оспівуються козацькі походи, туга за рідними і батьківщиною, сутички з ворогами й нелегка доля в полоні.

4. Ліричні пісні. <https://youtu.be/-aPcI8mcoX8>

Михайло Хома – Марічка

<https://youtu.be/lzce2ugN04M>

"Світить місяць" . Українська народна пісня

Ліричні пісні розповідають про кохання і біль розлуки, родинні стосунки, щастя материнства.

5. Жартівливі пісні <https://youtu.be/k1yB73ok5IE>

«Ой під вишнею, під черешнею». Тріо Мареничів.

6. Танцювальні пісні. https://youtu.be/DInowsqW_Zg

Попурі Українських народних пісень - ансамбль "SoloMia"

У жартівливих піснях особисті почуття, сімейні незгоди або життєві історії змальовуються з доброзичливим гумором. Чимало таких пісень є танцювальними, бо мають чіткий ритм і жвавий темп.

III. Мистецька грамотність. Виклад нового матеріалу.

Українці — надзвичайно співучий народ. Ми співаємо в будень і свято, у рідному домі

й на чужині, виливаючи свою радість та журбу. Найбільший пласт народної творчості складають побутові пісні. І тема нашого уроку так і звучить. . «Зв'язок народного та професійного мистецтва». **Побутові пісні. (Козацькі пісні, ліричні пісні, жартівливі пісні, танцювальні пісні, кріпацькі пісні.)**

Побутові пісні — це пісні, в яких відображено почуття, переживання і думки людини, пов'язані з її особистим життям та життям усього народу.

Побутові пісні дуже різноманітні за тематикою, сюжетами й мотивами.

У побутових піснях мелодія зазвичай нескладна, часто повторюються фрази або окремі слова, приспів іноді відсутній. Розповідь ведеться від імені героя/героїні або декількох осіб.

IV. Вокальна робота.

Розучуємо українську народну пісню «**Їхав козак за Дунай**». Заспівай пісню спочатку під фонограму, а потім — а капела.

<https://youtu.be/oaHUCp1kh> І Плюс для розучування. « Їхав козак за Дунай».

<https://youtu.be/DHp2u2gFFrQ> Мінус « Їхав козак за Дунай»

1. Їхав козак за Дунай,

Сказав: «Дівчино, прощай!

Ти, конику вороненький,

Скачи та гуляй!».

2. Вийшла, ручки заламавши

І тяженько заплакавши:

«Як ти мене покидаєш, —

Тільки подумай!».

3. «Білих ручок не ламай,

Ясних очок не стирай,

Мене з війни зі славою

К собі очідай!»

4. «Не хочу я нічого,

Тільки тебе одного,

Ти будь здоров, мій миленький,

А все пропадай!»

Пісня «Їхав козак за Дунай» на слова Семена Климовського — історія сумного розставання дівчини з козаком, який іде на війну. Хлопець мріє здобути славу й перемогу, вона ж хоче лише одного — щоб він повернувся живим і здоровим.

Творче практичне завдання.

Створи ритмічний супровід до пісні за допомогою рук і ніг, використовуючи різні способи видобування звуків: клацання, тупання, плескання тощо.

Ти вже знаєш, що професійна і народна музика тісно пов'язані між собою, — адже народні пісні часто стають основою для творів композиторів.

Послухай музику, переглянь відео

«Їхав козак за Дунай» українська народна пісня.

<https://youtu.be/askXHX0ONtA>

<https://youtu.be/iXk4CQm6Mxg>

"Їхав козак за Дунай" (фрагмент) - Капела ім. Ревуцького

<https://youtu.be/i77ZZuT6Ya0>

"Їхав козак за Дунай" - Національна капела бандуристів України, соліст - Максим Куценко

<https://youtu.be/QCHn0xuCK7s>

Капела бандуристів ім. Майбороди - Їхав козак за Дунай

https://youtu.be/_8hK_a9fcd8

Пісня облетіла увесь світ, вона полюбилася не тільки в Україні, й далеко за її межами.

Доля відомої української пісні «Їхав козак за Дунай» має цікаву історію. Українці співали її ще у 18-му столітті, а невдовзі вона набула популярності і в Західній Європі.

Якось німецький композитор **Л. ван Бетховен** почув цей мотив у Відні. Так народився твір — варіації на тему пісні «їхав козак за Дунай». Композитор кілька разів опрацював мелодію і створив обробки для голосу в супроводі фортепіано, скрипки та віолончелі й обробку для фортепіано і флейти. Потім пісня долинула до Італії і залишилась там у творі італійського композитора **Томмазо Траєтта**. Учень В. А. Моцарта композитор **Й. Гуммель** та німецький композитор **Й. Шнайдер** теж написали обробки цієї пісні для інструментів і хору. Згодом з'явилися переклади популярного пісенного твору французькою, чеською, англійською мовами. Пісня навіть здолала відстань через океан й опинилася в Америці.

Їхав козак за Дунай (обробка Л. ван Бетховена) / «Schöne Minka, ich muß scheiden»

<https://youtu.be/malpxiiWUDM>. (обробка пісні для голосу в супроводі фортепіано, скрипки та віолончелі)

Бетховен Варіації на українську тему Їхав козак за Дунай

<https://youtu.be/K4FHoTvmhiU> (Обробка пісні для флейти і фортепіано)

Виконай завдання. Опиши свої враження від прослуханих творів.

1. Як змінилась народна пісня у варіаціях Л. ван Бетховена?
2. Які засоби виразності використав композитор?
3. Добери слова, якими можна описати музику обох творів.

Яким же чином ноти пісні потрапили до рук європейських композиторів та хто насправді її автор? Науковці з'ясували, що написав пісню **Семен Климовський** — козак Харківського полку. Отож, авторська пісня, створена три століття тому, стала не тільки українською народною, а й підкорила увесь світ.

Виконай завдання

Пригадай, яку музику Л. ван Бетховена ти слухав/слухала раніше. Дізнайся більше про цього унікального композитора, творчості якого не завадила навіть глухота, а згодом і цілковита втрата слуху.

<https://youtu.be/C5WTGOdOek0> Л.ван Бетховен «Місячна соната»

<https://youtu.be/7ESB1rZs5wA> Л.ван Бетховен «До Елізи»

<https://youtu.be/SXOvrvGdIcg> Український друг Бетховена

<https://youtu.be/nLIsZeRjCoM> Біографія Бетховена для дітей.

V. Сприймання та інтерпретація творів мистецтва.

Обробки народних пісень, зокрема й українських, здійснював майстер професійної музики П. Чайковський. Чудовим прикладом цього є використання української народної жартівливої пісні «Журавель» у симфонії композитора.

Послухай музику, переглянь відео

Українська народна пісня «Журавель» (у виконанні дитячого хору; фрагмент).

<https://youtu.be/A21n-oTjTNU> Журавель (плюс з текстом). Українська народна пісня для дітей.

<https://youtu.be/8OkL9XyAUw> П.Чайковський. Симфонія №2 (до мінор, 4 частина, фрагмент)

Багато українських композиторів працювали над обробками народних пісень. Кирило

Стеценко теж написав чудову обробку пісню «Журавель»

<https://youtu.be/0ePwnDMooK4> українська народна пісня в обр. Кирила Стеценка

- «Журавель»

<https://youtu.be/uBzIbOue5AE>

Українська народна пісня «Журавель» Обробка К. Стеценка

V. Мистецька діяльність

Музикування.

Підберіть рухи, ритмічний супровід на шумових інструментах та виконайте пісню «Занадився журавель».

<https://youtu.be/dJRG76krVL0> «Занадився журавель»

VI. Музична грамотність. Динаміка. Кресендо. Димінуендо.

Пригадайте, що таке динаміка?

Які ви знаєте динамічні відтінки?

Як змінилась мелодія пісні в симфонічному творі? Які динамічні відтінки використав композитор?

Пригадай:

поступове збільшення сили звуку має назву кресендо,

поступове зменшення — димінуендо.

Охарактеризуй засоби виразності обох творів.

Багато сучасних митців перетворюють народні пісні на популярні сучасні композиції.

Послухай музику, переглянь відео

Українські народні пісні «Гей, соколи!», «Взяв би я бандуру» в обробці О. Токар (у виконанні театру пісні «Джерела»; фрагменти).

<https://youtu.be/DeoCX3v-g0>

<https://youtu.be/ZmCIIimoZ04Y> Пікардійська терція. ГЕЙ, СОКОЛИ

<https://youtu.be/84Jsnrq2wZM> «Гей соколи» Українська народна пісня

Виконай завдання.

Розкажи про свої враження від прослуханої музики.

Поміркуй, завдяки чому народні пісні отримують нове звучання в творчості сучасних виконавців.

VII. Мистецька комунікація.

Оцінювання творчої діяльності та музикування.

Визначення власних емоцій від творчої діяльності.

VIII. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

1. Що означає обробка народної пісні?
2. Назвіть жанри побутових пісень.
3. Про що співається в козацьких піснях?
4. Яка тема звучить в кріпацьких піснях?
5. Хто такі чумаки?
6. Який характер жартівливих пісень?
7. Які композитори зверталися в своїй творчості до народних пісень?
8. Назвіть, які ви знаєте динамічні відтінки?
9. Які українські пісні стали основою для професійних творів Л. ван Бетховена та П.

Чайковського, К. Стеценка?

IX. Домашнє завдання.

1. Дізнайся більше про народні пісні, які отримали друге життя в професійних творах.
2. Доповни проект «Народна музика» записами побутових пісень.
3. Виконувати вивчені українські народні пісні.

Урок – 47

Славінська Таміла Іванівна,
вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Паланського ліцею Паланської сільської ради
Уманського району Черкаської області

Тема: «Народні мотиви в музиці та скульптурі»

Мета:

навчальна: розширити загально-естетичний та музичний кругозір учнів про народні мотиви в інструментальній та професійній музиці; навчати виражати та обґрунтовувати власне емоційно – естетичне ставлення до музичних образів;

розвиваюча: розвивати розуміння учнями музичної мови, співацькі та слухацькі навички;

виховна: виховувати слухацьку культуру, пошану до народної музичної спадщини.

Сприймання: М. Березовський Уривок із симфонії № 1 до мажор, Л. Ревуцький Уривок із симфонічної п'єси «Козачок», Ю. Шевчук. «Шумка-гопак» (фрагмент).

Виконання: українська народна пісня «Їхав козак за Дунай».

Обладнання: фортепіано, ноутбук, аудіо- та відеозаписи, мультимедійна презентація, портрети композиторів, картки понять, зображення інструментів, роздатковий матеріал для ігор і опитувань.

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

СЛАЙД 1

Вхід учнів під звучання пісні « Їхав козак за Дунай»

СЛАЙД 2

Організація класу до уроку.

Музичне вітання.

Дзень – дзе-лень! Дзень – дзе-лень! Заклика дзвінок у клас! Заклика дзвінок у клас!
Дзень – дзе-лень! Дзень – дзе-лень! Урок музики у нас! Урок музики у нас!

СЛАЙД 3

Мотиваційний навчальної діяльності.

Тема уроку: «Народні мотиви в музиці та скульптурі». Розширимо загально-естетичний та музичний кругозір про народні мотиви в інструментальній та професійній музиці; навчимося виражати та обґрунтовувати власне емоційно – естетичне ставлення до музичних творів.

СЛАЙД 4

Актуалізація опорних знань учнів (Запитання та завдання для учнів)

- Виконання інтерактивної вправи на платформі що за посиланням
<https://learningapps.org/view16505279>

СЛАЙД 5

Вивчення нового матеріалу

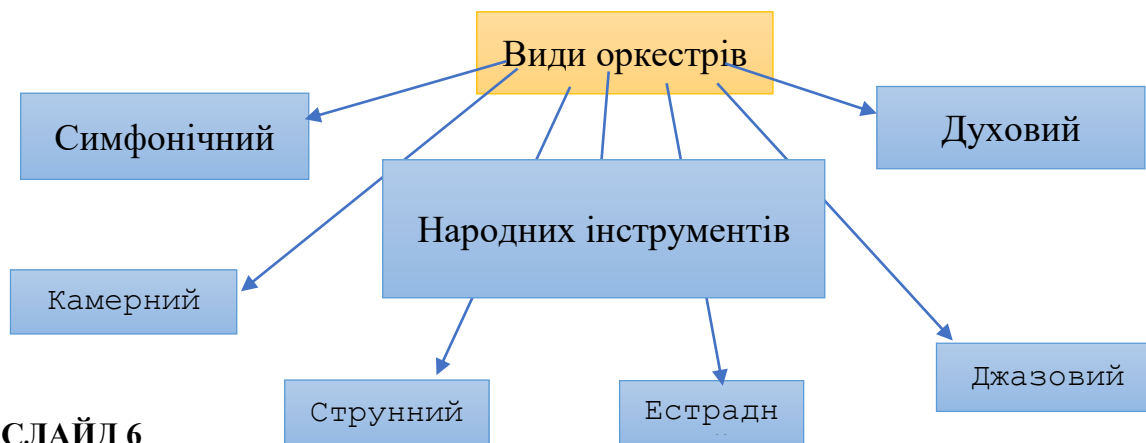
Сьогодні ми з вами поговоримо про оркестри для чого вони потрібні, якими вони бувають і на яких музичних інструментах у них грають. Оркестри часто можна почути у фільмах і відеоіграх, на концертах артистів естради. Оркестрове виконавство є одним із найефективніших засобів репродукції творів музичного мистецтва. Його розвиток віддзеркалює історію культури людства, процесів формування художнього мислення, форм і засобів музичного виконавства.

Слово «оркестр» давньогрецького походження, майданчик античного театру, в сучасному значенні, — колектив музикантів, призначений для сумісного виконання музичних

творів. З кінця вісімнадцятого сторіччя велику групу музикантів, що грають разом, почали називати саме оркестром.

Оркестр – це великий колектив музикантів, які грають на різних інструментах і разом виконують музичний твір, написаний для даного інструментального складу.

Наразі ми можемо розпізнати різні види оркестрів.

СЛАЙД 6

Спробуймо розібратися.

Струнний оркестр. Це – оркестр, що складається зі струнно – смичкових інструментів. Смичок – паличка з натягнутим волоссям – ведеться по металевих струнах, викликаючи звукову реакцію у дерев’яному корпусі. За таким принципом побудовані чотири інструменти: скрипка, альт, віолончель і контрабас – за порядком збільшення розмірів.

СЛАЙД

7

За аналогією **духовий оркестр** – такий, в якому грають на духових інструментах. Це трубки з отворами, в які музиканти вдихають повітря. Інструментів такого типу багато, але для спрощення їх розрізняють на дерев’яні духові і мідні духові.

Отже, *дерев’яні духові інструменти* – флейта, гобой, кларнет та фагот

Мідні духові інструменти - труба, валторна, тромбон, туба.

Дерев’яні духові інструменти звучать більш тонко і гостро, мідні духові – більш потужно і грубо.

СЛАЙД 8

Слухання : *М. Березовський. Уривок із симфонії № 1 до мажор (у виконанні академічного камерного оркестру «Віртуози Львова»). Більшість творів талановитого українського композитора Максима Березовського існували лише в рукописах, і тому не збереглися. Однак на початку 2000-х років завдяки зусиллям американського диригента Стівена Фокса в архівах Ватикану було знайдено нотний запис симфонії до мажор, яку вважали втраченою з кінця 18-го століття. В Україні симфонія вперше прозвучала у 2016 році. А 2020 року на батьківщину повернулися віднайдені партитури симфоній № 11 та № 13.*

- Який настрій викликала прослухана музика? Звучання яких музичних інструментів тобі вдалося розпізнати?

- Охарактеризуй засоби музичної виразності цього твору?

СЛАЙД

Невеликий за кількістю колектив, який виконує музичні твори у невеликих приміщеннях, складає групу струнних, дерев’яно – духових та ударних інструментів - **камерний оркестр**

Оркестр народних інструментів є особливим видом оркестру.

Народний оркестр, на відміну від симфонічного чи духового, не є інтернаціональним, єдиним і постійним щодо інструментарію, оскільки формується переважно за національними ознаками. У ньому використовуються музичні інструменти, які та чи інша нація вважає

невід'ємною частиною своєї духовної культури, своїми національними музичними інструментами.

Слухання : *Л. Ревуцький. Уривок із симфонічної п'єси «Козачок» (у виконанні Національного оркестру народних інструментів України).* У творчості Левка Ревуцького чільне місце займає народна музика, зокрема обробки народних пісень і танцювальних мелодій. Симфонічна п'єса «Козачок» вражає неповторним народним колоритом, захоплює нестримною енергією, яскраво відтворює жвавий характер українського танцю.

Л. Ревуцький – один з найвидатніших музичних діячів ХХ століття. Композитор, педагог, піаніст, музично-громадський діяч. Він залишив по собі не лише творчу спадщину, але й численних учнів. Музика Л.Ревуцького уособлює в собі пісенну душу українського народу. Творчості композитора властиві: тонкий ліризм, позначений душевністю і витонченістю, та епічність зі спокійною манерою розгортання образів. Левко Ревуцький народився 20 лютого 1989 року в с. Іржавець на Полтавщині. Зростаючи у творчій атмосфері, дуже рано виявив музичний талант. 30 березня 1977р. Л.Ревуцького не стало, але залишилася пам'ять про нього, та творча спадщина. Левко Ревуцький був одним з найбільш різносторонніх митців України ХХ століття, послідовним і відданим патріотом, вірним сином свого народу.

СЛАЙД 9

Аналізування прослуханого музичного твору

- Що ви уявили під цю музику? Які засоби виразності використав композитор для створення образу народного танцю?

- Поміркуйте, чи може оркестр звучати злагоджено без керівника. Обґрунтуйте свою думку.

Перед оркестром часто стоїть людина і розмахує руками. Це диригент. Він допомагає виконавцям грати разом і проводить з ними репетиції, пояснюючи, що, як і навіщо грати і як звучати краще. Від майстерності диригента залежить якість звучання оркестру. Помах диригентської палички і музиканти стають єдиним цілим. Музиканти бачать диригента наскрізь і відчувають щонайменші нюанси його настрою. Диригент професія штучна, ексклюзивна, якій навчити практично не можна. Головне завдання диригента захопити музикантів, повести за собою. Оркестр - це команда. А в команді повинен бути лідер, який візьме на себе всю відповідальність.

СЛАЙД 10

Зустрічаймо диригентку симфонічного оркестру Оксану Лінів

СЛАЙД 11

Найбільш складний і розвинений оркестр - симфонічний. У ньому є кілька груп, кожна з яких складається з різних інструментів. Оркестри виконують музику різних жанрів - класичну, джазову – і звучать і фільмах, відеоіграх тощо.

Розгляньте схему симфонічного оркестру (с. 159). Зверніть увагу на групи музичних інструментів та їх розташування на сцені. Поміркуйте, чому назви музичних інструментів на схемі виділено різними кольорами.

СЛАЙД 12

Танцюємо, співаємо, на інструментах граємо!

Музикування на музичних шумових інструментах

Пропоную створити свій шкільний оркестр - гра «Оркестр -Полька»:

- відтворити пульсацію музики на музичних інструментах

СЛАЙД 13

Вокально-хорова робота.

- ✓ Повторення правил співу.
- ✓ Розспівування. Поспівка.
- ✓ Вправи для розвитку музичного слуху та голосу (за вибором вчителя).
- ✓ Виконати українську народну пісню «Їхав козак за Дунай»

СЛАЙД 14

8. Виконання творчого завдання з музикування.

1.Створити ритмічний супровід до пісні «Їхав козак за Дунай» на ударних та шумових інструментах.

- Перший крок — прослухати уважно мелодію та відбити ритмічний малюнок мелодії пісні.
- Другий крок — заспівати і заграли одночасно. Визначення найкращих виконавців.

СЛАЙД 15

2.Гра «Я композитор /композиторка»

- ✚ Виконай на металофоні танцювальну мелодію за поданим ритмічним малюнком П П І П І П П І І

СЛАЙД 16

Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

Гра «Так чи ні?»

1.Оркестр — це колектив музикантів, об'єднаних для спільного виконання різних за характером музичних творів.

- ✚ Так

- ✚ Ні

2.До струнного оркестру входять мідні та дерев'яні духові, а також ударні інструменти.

- ✚ Так

- ✚ Ні

3.Духовий оркестр найчастіше грає просто неба: у парках і скверах, на вулицях та площах.

- ✚ Так

- ✚ Ні

4.Камерний оркестр — дуже великий за кількістю музикантів колектив, який виконує музичні твори.

- ✚ Так

- ✚ Ні

5.У оркестрі народних інструментів зібрані музичні інструменти, які нація вважає невід'ємною частиною своєї духовної культури.

- ✚ Так

- ✚ Ні

6. Симфонічний, естрадний та джазовий оркестри належать до оркестрів мішаного складу інструментів у великих концертних залах або стадіонах.

- ✚ Так

- ✚ Ні

Рефлексія.

Домашнє завдання.

Виконати інтерактивні вправи, що за посиланням

-Гра "Інструменти симфонічного оркестру"<https://learningapps.org/view11699615> -Гра "Соло - оркестр" <https://learningapps.org/view5149934>

Вихід з класу під музичний супровід

М. Березовський. Уривок із симфонії № 1 до мажор (у виконанні академічного камерного оркестру «Віртуози Львова»).

Використано джерела з інтернету

1. Мистецтво. 5 клас. Кондратова <https://uahistory.co/pidruchniki/kondratova-art-integrated-course-5-class-2022/24.php>
2. Біографічна довідка та творчий доробок <https://composersukraine.org/index.php?id=126>
3. Інтерактивна вправа «Інструменти симфонічного оркестру» <https://learningapps.org/view11699615>
4. Інтерактивна вправа "Соло - оркестр" <https://learningapps.org/view5149934>
5. Тестове завдання <https://naurok.com.ua/test/narodni-motivi-v-muzici-1985226.html>
6. Інтерактивні вправи для проведення рефлексії на уроках <https://naurok.com.ua/interaktivni-vpravi-dlya-provedennya-refleksii-na-urokah-u-pochatkovih-klasah-146129.html>
7. Відоефрагменти :
8. М. Березовський. Уривок із симфонії № 1 до мажор (у виконанні академічного камерного оркестру «Віртуози Львова»). <https://www.youtube.com/watch?v=Yf1WCKztGmE>
9. Л. Ревуцький. Уривок із симфонічної п'єси «Козачок» (у виконанні Національного оркестру народних інструментів України). <https://www.youtube.com/watch?v=LyXKIBFTVq4>
10. "Їхав козак за Дунай" - мінус із словами, українська народна пісня <https://www.youtube.com/watch?v=A7SCWZluAOg>
11. Музично – дидактична гра «Оркестр "Полька"» <https://www.youtube.com/watch?v=YKglWu3V4Qs>

Урок – 49

Славінська Таміла Іванівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі

Паланського ліцею Паланської сільської ради

Уманського району Черкаської області

Тема уроку: Весну зустрічаємо

Календарні пісні. Веснянки.

Мета уроку: ознайомити учнів із весняними обрядами й обрядовою пісенною, дати поняття: веснянка; розвивати музично-ритмічний слух, співацькі навички та музичну пам'ять; виховувати інтерес до культурної спадщини свого народу, любов до української пісні та слова.

Сприймання: українська народна, українська народна пісня «Вербовая дощечка».

Розучування: «Українонько моя!» (сл. і муз. Н. Май).

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: мультимедійний комплект

ХІД УРОКУ

СЛАЙД 1

Вхід учнів під звучання пісні «Українонько моя!» (сл. і муз. Н. Май).

СЛАЙД 2

Організація класу до уроку.

- Доброго дня! Доброго дня. тобі, весняна рідна земля!

Сонце нам шле привіт... Доброго дня, тобі, світ!

русальні, купальські; осінні - жнивварські; пісні зимового циклу — колядки й щедрівки; весняні - веснянки.

Вивчення нового матеріалу

СЛАЙД 5

Весняні обряди мають дуже давнє коріння, вони сягають ще в дохристиянський період, коли наші предки поклонялись природі, сонцю, різним богам. Усе це відбилося в усіх весняних піснях, де часто згадуються ці божества: Ярило, Лада, Перун. Упродовж усього свого історичного буття наш народ шанував землю-матінку, одухотворював природу. Тому весною, людина своїм веселим співом намагалася допомогти світлим силам землі прогнати сили злі і темні, прикликати із далекого вирію птахів, що приносять на своїх крилах весну, раділи кожному її прояву: прильоту птахів, цвітінню природи, теплу. Одним з найцікавіших звичаїв стародавніх слов'ян, а в першу чергу наших предків, є закликання весни. Народна уява створила поетичний образ весни у вигляді дівчини-«паняночки», що «десь у садочку шиє сорочку», а інколи і у вигляді молодиці, що вже має або повинна мати дочку:

Ой, весна, весна та весняночка,

Ой, де ж твоя донька, та паняночка...

Вона, ця вродлива дівчина або молодиця, дуже багата, від неї люди сподіваються щедрих дарів, а тому й виглядають її рано-вранці, до схід-сонця: вибігають на горби, стають на воротях, лізуть на дах комори чи клуні — і запрошують, закликають її піснями. Наш народ усім серцем славив землю, небо, птахів, квіти своїми закличними піснями. Такі закличні і величальні пісні, що виконуються на честь приходу весни, називаються **веснянками**.

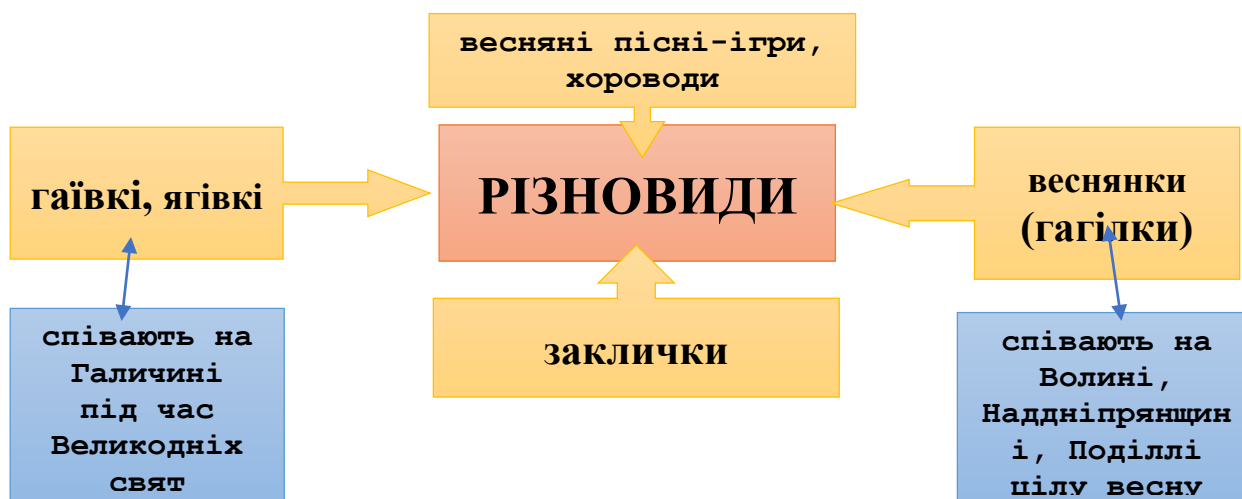
СЛАЙД 6

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:

Весняні пісні	старовинні календарно-обрядові пісні, в яких оспівується початок весни, майбутнє кохання, наближення весняних польових робіт, надії на добрий врожай.
----------------------	---

Різновидом веснянок є **гаївки** - пісні, що виконувались тільки у час великодніх свят. Гаївок було багато і різних: для молодших дітей, для старших, для хлопців і дівчат, були й гаївки, у яких парубки та дівчата обирали собі пару. На відміну від гаївок, веснянки обіймають цілий цикл весняних пісень, які співаються цілу весну. Найголовнішим залишається те, що усі веснянки, як би їх не називали – це ті пісні, що звеселяють людей, несуть в їхні душі красу та оптимізм та є дорогоцінним скарбом ранньої культури наших прапрадідів.

Гаївки, гагілки, ягілки, риндзівки – так називали весняні обрядові пісні в різних регіонах України. Вони були поширені від заходу на схід і виконували важливу роль в обрядах закликання весни.

СЛАЙД 7

Веснянки були закличними піснями, бо закликали весну, а також величальними, адже возвеличували цю пору року, **Веснянки** мають таке ж давнє походження, як і інші календарно-обрядові пісні українців. Весняний цикл починається з пісень-закликань весни, наші люди намагалися за допомогою обрядових закличок пришвидшити прихід теплої пори року. Навесні пробуджується природа, а з нею – надії та клопоти хліборобів. Після холодних, коротких днів і довгих зимових вечорів, що минали колись у тісних хатах за роботою, при поганому освітленні, молодь діставала, нарешті, можливість вийти на заліті сонячним світлом левади, в гаї, затіяти гру, поспівати і повеселитися. Коли луки покривалися травицею, сільська молодь влаштовувала традиційні весняні ігри. Вибиралася найвродливіша дівчина, її прикрашали вербовими котиками, хрещатим барвінком і, взявшись за руки, водили хоровод. Дівчата імітували в танках процеси вирощування збіжжя та городини: „орали” поле, „збирали” льон, гречку, „завивали” огірочки, „саджали” грушу. Також, на молодіжних весняних гулянках, під час ігор і танців, зав’язувалися знайомства, відбувалися зустрічі, говорили про майбутнє одруження.

СЛАЙД 8

В Україні є один цікавий співочий звичай, який особливо подобається дітям. В березні, першому весняному місяці, випікалося обрядове печиво у формі пташок; діти, співаючи, носили його по селу, провіщаючи і закликаючи весну:

Пташок викликаю
З теплою краю:
Летіть, соловейки,
На нашу земельку,
Спішіть, ластівоньки,
Пасти корівоньки!

Неймовірно, та ніхто в світі, окрім слов’ян, не зберіг до наших днів настільки різноманітні весняні хороводи, і жоден зі слов’янських народів не розвинув їх так, як це зробили українці. Десятки авторських та народних веснянок, запальні танці, гуляння і забави — в Україні зустріч весни завжди проходить весело та незабутньо.

СЛАЙД 9

Українці повертають собі свої традиції. Зокрема і веснянки, які на рівні з колядками та щедрівками, були популярними обрядовими піснями.

Вони були найгучнішими піснями на наших теренах - чим голосніше їх співали, тим швидше наставала весна. Співали їх і на Великдень. Тож не лякайтесь, якщо десь в парку чи в саду почуєте голосні пронизливі співи.

Переспіви весняних пісень на сучасний лад стають трендом серед українських виконавців. Знайомтесь, гурт «Древо» — київський музичний гурт, перший у своєму роді, що розпочав новий напрямок у музичній культурі України, продемонструвавши світові традиційну селянську музику українців як повноцінне й самобутнє мистецьке явище, що не потребує композиторського втручання

Послухай музику, переглянь відео

СЛАЙД 10

Пропоную переглянути відеофрагмент із проекту фольклорного гурту «Древо» «Веснянки. Частина перша» (за участі фольклорних гуртів «Володар», «Орелі» та «Рожаниця»).

Аналізування прослуханого музичного твору

- Діти, будь – ласка, поділіся своїми враженнями від перегляду. Що було для вас новим та цікавим?

СЛАЙД 1

Слухання : Фольклорний гурт «Древо» збирає народні пісні під час етнографічних подорожей і популяризує унікальну національну культуру не тільки в Україні, але й в країнах Європи, де проводить майстер-класи зі справдешнього українського народного співу.

Аналізування прослуханого музичного твору

До вашої уваги українська народна веснянка (у виконанні гурту «Древо»).

- Прослухайте веснянку та розкажіть про свої враження від прослуханої пісні. Охарактеризуйте особливості виконання веснянки фольклорним колективом.

СЛАЙД 12

Слухання : Також, прослухайте українську народну пісню «Вербовая дощечка» (в сучасній авторській обробці та виконанні співачки Навки).

Аналізування прослуханого музичного твору

- Який настрій створює ця пісня? Які засоби музичної виразності вам вдалося розпізнати

СЛАЙД 13

Ігровий майданчик

От вміли наші предки розважатися. Що там не кажіть. Попри тяжку роботу і відсутність елементарних побутових благ. Знали багато ігор, забав і не проминали нагоди, щоб у них погратися. Супроводжували співом та рухами, дофантазовували нові куплети, жартували і веселились. Сьогодні ми ознайомимося та пограємо в гру щоб нам також веселіше жилося.

Гра-веснянка - "Вербовая дощечка" - давній весняний обряд (гра), що також називають ЖУК або ЖУЧОК.

Опис гри: Оберіть на роль головної героїні Насточки дівчинку. Станьте парами, візьміться за руки та підніміть їх угору, утворивши «струмочок». Діти виконують два куплети пісні, а «Насточка» ходить у такт музики та обирає собі пару.

5

По ній хо - дить Нас - точ - ка, Нас - точ - ка, Нас - точ - ка.

Помірно

Вер - бо - ва - я до - щеч - ка, до - щеч - ка, до - щеч - ка.

1. Вербовая дощечка, дощечка, дощечка,

По ній ходить Насточка, Насточка, Насточка.

«Насточка» ступає попід з'єднаними руками.

2. Де ти, Насте, бувала, бувала, бувала,

Як діброва палала, палала, палала?

Діти роз'єднують руки і стають у дві колони на відстані, щоб «Насточка» змогла пройти між ними і повернутися на початок «струмочка».

3. Решетом воду носила, носила, носила

Та й діброву гасила, гасила, гасила.

«Насточка» виконує третій куплет соло, вибирає собі пару серед дітей у колоні і стає першою перед «струмочком». Дитина, яка залишилася без пари, буде «Насточкою». Гра повторюється спочатку.

СЛАЙД 14

Вокально-хорова робота.

✓ Повторення правил співу.

✓ Вправи для розвитку музичного слуху та голосу (за вибором вчителя).

Сьогодні вас зустрічала на урок музики пісня Н. Май «Українонько моя!» ми спробуємо розучити її за таким планом:

Перший етап – ознайомлення з новою піснею: Н. Май «Українонько моя!».

* вступна бесіда, ілюстрація пісні за допомогою наочних засобів;

* виразне та емоційне виконання пісні педагогом;

* бесіда з дітьми після ознайомлення з піснею, аналіз пісні;

* повторне виконання пісні педагогом.

Другий етап - розучування пісні, потрібно:

- * нагадати дітям нову пісню, емоційно виконати її під музику;
- * провести роботу з дітьми над чистотою інтонації (пофразне розучування мелодії пісні);
- * розучити з дітьми 1 куплет та приспів пісні, провести роботу над дикцією;
- * розвивати правильне звукоутворення у дітей під час співу;
- * провести роботу над вокальним диханням;
- * простежити, щоб діти виконували пісню у правильному темпі та ритмі;
- * провести роботу над співом дітей усією групою.

Третій етап – це закріплення та повторення пісні. На цьому етапі діти демонструють:

- * художньо-виразне та емоційне виконання пісні під музичний супровід;
- * спів пісні хором, групою дітей або сольне виконання пісні під музичний супровід.

Узагальнення вивченого матеріалу.

1. *Пісні, які співали навесні :*

- а) купальські;
- б) веснянки, гаївки;
- в) колядки.

2. *Календарно – обрядові пісні – це народні пісні, які виконувалися під час народних свят і обрядів*

- а) Так
- б) Ні

3. *Головні обряди, пов'язані з приходом весни:*

- а) обряд закликання весни;
- б) спалювання опудала;
- в) обряд Меланки.

4. *Веснянки – це пісні, які закликали й прославляли весну*

- а) Так
- б) Ні

5. *Щоб закликати гарний врожай, дівчата водили хороводи, де імітували рухи польових робіт.*

- а) Так
- б) Ні

6. *Гаївки, гагілки, маївки, рогульки – це все назви веснянок в різних куточках України.*

- а) Так
- б) Ні

СЛАЙД 15

Рефлексія. «Зірки мудрих істин»

Учні прикріплюють до зображеного на ватмані зоряного неба свої зірки зі здобутими за урок враженнями /істинами

СЛАЙД 16

Домашнє завдання.

Сьогодні в мережі можна знайти достатньо описів українських традиційних ігор: поцікавтеся самі, а потім підготуйте повідомлення про весняні ігри «Віночок», «Хрещик», «Зелений шум», «Володар».

Вихід з класу під музичний супровід української народної пісні «Вербовая дощечка» (в сучасній авторській обробці та виконанні співачки Навки).

Використано джерела з інтернету

- Мистецтво. 5 клас. Кондратова <https://uahistory.co/pidruchniki/kondratova-art-integrated-course-5-class-2022/24.php>
- Біографічна довідка та творчий доробок <https://composersukraine.org/index.php?id=126>
- Що таке веснянки — пісні, які закликають весну та урожай <https://slukh.media/texts/ukrainian-spring-songs/>

- Бібліотека методичних матеріалів <https://vseosvita.ua/library/embed/0100arnk-1109.docx.html>
- <https://yrok.pp.ua/mistectvo-ta-rozvagi/4080-scho-take-vesnyanka-scho-take-obryadov-psn-zvdki-voni-zyavilisy-a-chomu-kanuli-v-letu.html>
- Відеофрагменти :Музичне вітання <https://www.youtube.com/watch?v=If8uhqz-N2o&list=PLBBZp1KFeXMoqTLUzJFKER4fATrJ5lfk0&index=10>
- Відеофрагмент із проєкту фольклорного гурту «Древо» «Веснянки. Частина перша» (за участі фольклорних гуртів «Володар», «Орелі» та «Рожаниця»). <https://www.youtube.com/watch?v=WO0vhvz8PE>
- Українська народна веснянка (у виконанні гурту «Древо»). <https://www.youtube.com/watch?v=iHFxHKJDilQ>
- Українська народна пісня «Вербовая дощечка» (в сучасній авторській обробці та виконанні співачки Навки). <https://www.youtube.com/watch?v=4xEUhBF18dQ>
- Вербовая дощечка <https://www.youtube.com/watch?v=d8cJPuXUuUs>

Урок – 51

Сидоренко Наталя Василівна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи

I-III ст.№ 32 Черкаської міської ради

Черкаської області

Тема: Народні весняні мотиви

Мета: формування ключових компетентностей:

- уміння вчитися, самоорганізовуватись до навчальної діяльності, уміння працювати в колективі;

- **загальнокультурної** – дотримуватись норм культури мовлення, зв'язно висловлюватись;

- **міжпредметної естетичної** — виявляти естетичне ставлення до світу, інтерпретувати музичні твори, розвивати творчі здібності; вчити учнів розуміти емоційний зміст музичних творів;

- **предметних компетентностей:** узагальнити знання учнів з вивченої теми «У колі народних митців та мисткинь», розвивати образне мислення, музичні здібності, виконувати творчі завдання.

Тип уроку: узагальнення.

Обладнання: дошка, підручник (Л.Кондратова, С.Федун, О.Чорний), комп'ютер, телевізор, фішки-нотки.

Методи і прийоми: вікторина, інструктаж та коментар вчителя, організація пізнавальної та художньо-творчої діяльності учнів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження.

Форма організації: виконання творчих завдань, презентація творчих проєктів.

Терміни і поняття: українська народна музика, пісні, танці, інструментальна музика, оркестр та ансамбль народної музики.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне, образотворче мистецтво, декоративно-ужиткове.

Очікувані результати: учні виявляють певний рівень знань, засвоєних протягом вивчення теми, імпровізують, беруть участь у виконавській діяльності, виразно співають, ритмічно рухаються під музику, презентують результати спільної художньо-творчої діяльності.

Музичний ряд: фрагменти музичних творів: українських народних пісень, мелодій, танців, раніше прослуханих на уроках; Л.Ревуцький, вокальний цикл «Сонечко», № 3

«Подоляночка»; руханка «Полька» В.Самойленка (НАОНІ).

Відеоряд: пісня «Українонька моя» Н.Май.

Міжпредметні зв'язки: музичне, образотворче, декоративно-ужиткове мистецтво.

Домінанти уроку:

- народна музика – джерело професійної музики;
- емоційно-образний зміст музичних творів.

Структура використання на уроці навчального часу:

I. Вхід до класу, музичне привітання. Створення емоційної атмосфери. 2 хв.

II. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку. 2 хв.

III. Узагальнення вивченого матеріалу.

1. Зупинка перша «Музична вікторина» - 3 хв
2. Зупинка друга «Знавці музики» - 8 хв
3. Зупинка третя «Співоча студія»
 - 1) Прослуховування відеозаписів пісень – 10 хв
 - 2) Виконання пісні Н.Май «Українонька моя» - 2 хв
4. Зупинка четверта «Ігрова хвилинка»
 - 1) Слухання: Л.Ревуцький, вокальний цикл «Сонечко», № 3 «Подоляночка» 1 хв
 - 2) Виконання весняного хороводу під пісню «Подоляночка» - 2 хв
5. Зупинка п'ята «Танцювальний флешмоб» - 2 хв
6. Презентація колективного проєкту «Народна музика»
 - 1) «Пісняри» - 3 хв
 - 2) «Фольклористи» - 3 хв
 - 3) «Інструменталісти» - 3 хв
 - 4) «Режисери» - 3 хв

IV. Підсумки уроку. Рефлексія – 1 хв.

ХІД УРОКУ

I. Вхід до класу під фрагмент пісні «*Вербовая дощечка*» у виконанні *Навки*, привітання.

Створення емоційної атмосфери

II. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку.

Учитель: Діти, протягом дев'яти уроків ми опрацьовували тему «У колі народних митців та мисткинь»: говорили про українську народну музику: вокальну та інструментальну, слухали пісні та дивилися танці, насолоджувалися грою оркестрів та ансамблів українських народних інструментів, вивчали традиції та звичаї народу, пам'ятаючи, що народ, який не знає свого минулого, не матиме майбутнього. А народна музика є джерелом професійної, адже, як кажуть: пісня – душа народу. Тож сьогодні прийшов час підвести підсумки нашої спільної роботи з дослідження народної творчості. Пропоную грати командами, в яких ви готували проєкти, за кожну правильну відповідь команда отримує фішки. Переможе та, яка набере більшість фішок. Але розпочнемо із записів у ваші книги музичних вражень, запишіть, що вам найбільше сподобалось або запам'яталось. (діти записують свої музичні враження)

Отже, рушаймо в гру!

III. Художньо-творча діяльність.

1. Зупинка перша «Музична вікторина». (Вчитель вмикає фрагмент музичного твору, команди називають)

2. На уроках ми з вами багато дізналися про українську народну музику, тож наступне випробування для знавців музики. Оголошую другу зупинку, яка так і називається - «Знавці музики». Проведемо опитування в режимі «бліц» - послухали і швидко відповіли. (Вчитель задає питання, команди відповідають)

3. Для того, щоби зупинитися на третій зупинці, яка має назву «Співоча студія», ви записували власне виконання пісень. Тож на першому етапі ми дивимося наявні відео, решта голосують смайликами за найкращі, на вашу думку, виконання. (перегляд відео, голосування).

А тепер пропоную пригадати вивчену нами пісню Н.Май «Українонька моя»: приспів виконують всі, далі по черзі по куплетах: 1. – «Пісняри», 2. - «Фольклористи», 3. – «Режисери». «Інструменталістам» пропоную створити інструментальний супровід (виконання пісні).

4. Зупинка четверта «Ігрова хвилинка». Зараз ми послухаємо № 3 «Подоляночка» з вокального циклу «Сонечко» Л.Ревуцького. (слухання твору) Прошу поділитися своїми враженнями від музики. Що вам найбільше сподобалося? (відповіді дітей) Давайте пригадаємо, як зустрічали українці весну в давні часи. Запрошую до себе «Фольклористів» (хоровод під пісню «Подоляночка»).

5. Кожен народ світу має свої народні танці, наш народ не є виключенням. Тож, оголошується «Танцювальний флешмоб!» Імпровізуємо! (діти танцюють польку)

6. І найцікавіша частина нашого уроку, до якої ми йшли понад два місяці – презентація ваших колективних проєктів. Вам слово! (діти презентують по черзі свої проєкти).

IV. Підсумки уроку. Рефлексія. Наш урок добігає кінця. Яким він був для вас і для мене, визначимо за допомогою смайликів настрою. Прошу визначитись! (діти підходять до дошки і приклеюють обрані смайлики на плакат)

-До побачення!

-До побачення!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Підручник Мистецтво. 5 клас. – Тернопіль: «Навчальна книга - Богдан», 2022, – Л.Кондратова, С.Федун, О.Чорний, с.163-164.
2. <https://mp3ха.сc/ukrainian/>
3. https://www.youtube.com/watch?v=vJ4yODeet04&t=2s&ab_channel=LarysaMandryk

Урок – 53

Сидоренко Наталя Василівна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Черкаської загальноосвітньої школи

I-III ст.№ 32 Черкаської міської ради

Черкаської області

Тема: Народні весняні мотиви

Мета: формування ключових компетентностей:

- уміння вчитися, самоорганізовуватись до навчальної діяльності, уміння працювати в колективі;
- **загальнокультурної** – дотримуватись норм культури мовлення, зв'язно висловлюватись;
- **міжпредметної естетичної** — виявляти естетичне ставлення до світу, інтерпретувати музичні твори, розвивати творчі здібності; вчити учнів розуміти емоційний зміст музичних творів;
- **предметних компетентностей:** познайомити учнів з професійною музикою, зокрема інструментальною та вокальною, розвивати образне мислення, музичні здібності, виконувати творчі завдання.

Тип уроку: введення в тему.

Обладнання: дошка, підручник (Л.Кондратова, С.Федун, О.Чорний), комп'ютер, телевізор.

Методи і прийоми: бесіда, коментар вчителя, організація пізнавальної та художньо-творчої діяльності учнів, стимулювання активності учнів, педагогічне спостереження.

Форма організації: виконання творчих завдань, сприймання музики.

Терміни і поняття: професійна музика: інструментальна та вокальна музика, камерно-вокальна та хорова, камерно-інструментальна та симфонічна музика, шедевр, бельканто.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне, театральне мистецтво.

Очікувані результати: учні розуміють різницю між вокальною та інструментальною музикою, знають, що таке шедевр, знайомі з деякими зірками оперної сцени, беруть участь у виконавській діяльності, виразно співають, ритмічно рухаються під музику.

Музичний ряд: фрагменти музичних творів: Й. С. Бах. Прелюдія та fuga до мажор із циклу «Добре темперований клавір» (у класичному та сучасному виконанні), Ф. Шуберт. «Ave Maria», Дж. Верді «Отелло», арія Дездемони «Ave Maria», Дж. де Куртіс та Е. де Куртіс, неаполітанська пісня «Torna a Surriento» («Повернись у Сорренто»).

Відеоряд: пісня «Україна тополина» А.Сердюка.

Міжпредметні зв'язки: музичне, театральне мистецтво.

Домінанти уроку:

— популярність професійної музики залежить від виконавців;

— емоційно-образний зміст музичних творів.

Структура використання на уроці навчального часу:

I. Вхід до класу, музичне привітання. Створення емоційної атмосфери. 1 хв.

II. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку. 1 хв.

III. Сприйняття нового матеріалу.

1) Вступне слово учителя, заповнення 1 та 2 розділів таблиці «Знаю», «Хочу дізнатись» - 2 хв.

2) бесіда з дітьми - «Професійна музика» - 5 хв.

3) Зупинка «Професійна інструментальна музика»:

а) слухання музики: Й.С.Бах. Прелюдія та fuga до мажор з «Добре темперованого клавіру» - 2 хв.;

б) бесіда з дітьми про твір та ДТК – 2 хв;

в) слухання музики: Й.С.Бах. Прелюдія та fuga до мажор з «Добре темперованого клавіру» в сучасній обробці – 1 хв.;

г) бесіда з дітьми про твір – 1 хв;

4) Зупинка «Професійна вокальна музика»:

а) бесіда з дітьми про походження бельканто – 2 хв.;

б) слухання музики: Ф. Шуберт. «Ave Maria» («Радуйся, Маріє») – 2 хв.;

в) перегляд відео твору: Дж. Верді «Отелло», арія Дездемони «Ave Maria» 2 хв;

г) бесіда з дітьми про твори – 2 хв;

д) слухання музики: Дж. де Куртіс та Е. де Куртіс, неаполітанська пісня «Torna a Surriento» («Повернись у Сорренто») – 2 хв.

5) Руханка - 2 хв.

б) Художньо-творча діяльність – 13 хв.

IV. Підсумки уроку. Рефлексія, заповнення 3 розділу таблиці «Дізнався (дізналася)» – 3 хв.

V. Творче завдання. Самооцінка – 2 хв

ХІД УРОКУ

I. Вхід до класу під «Арію» з сюїти ре мажор Й.С.Баха, привітання.

Створення емоційної атмосфери

II. Мотивація навчальної діяльності на уроці. Оголошення теми і мети уроку.

Учитель: Діти, хотілося би спитати про музику, яка щойно вас зустріла. Ми слухали її раніше. Як ви вважаєте, її автором є народ чи професійний композитор? (відповіді дітей) Так, це професійна музика, створена величним Бахом, якого вважають «батьком» світової класичної музики. Тож запрошую вас у «Коло професійних митців і мисткинь».

III. Сприйняття нового матеріалу.

1) Розпочати нашу мистецьку подорож прошу із заповнення перших двох розділів таблиці з назвою ЗХД: знаю, хочу дізнатися, дізнався (дізналася). Прощу вийти бажаючих. (Заповнення таблиці)

2) А тепер прошу звернути увагу на схему «Професійна музика». Скажіть, які види професійної музики подобаються вам найбільше і чому. (відповіді дітей)

Давайте спробуємо розібратися, хто бере участь у створенні та виконанні творів музичного мистецтва. Увага на екран. Ваші думки? (бесіда з дітьми)

Музика зароджується в задумах **композитора/композиторки**. Далі автор/авторка записує мелодію нотами на нотному аркуші, вказує темп виконання твору, зазначає динаміку, розставляє позначки щодо особливостей його виконання (штрихи); у вокальній музиці під нотами підписує слова тощо. Згодом твір потрапляє в друкарню і доходить до **виконавця/виконавиці** або **колективу виконавців**. Надалі над твором працюють **аранжувальники, звукорежисери**, які перетворюють звук на цифровий запис у спеціальних студіях. Сучасні композитори можуть самостійно робити аранжування і запис твору.

Важливо пам'ятати, що жоден цифровий запис не замінить живий звук та живе сприймання, яке слухачі можуть отримати в концертному залі або в театрі.

Тож занотуємо собі, що Професійна музика — це музика, створена композиторами; вона написана в певному жанрі, музичній формі, має свої засоби виразності та втілює задумані авторами музичні образи.

3) Зупинка «Професійна інструментальна музика».

Важлива роль у поширенні професійної інструментальної музики належить виконавцям, бо саме від них залежить, наскільки майстерно буде донесено задум композитора/композиторки до слухачів. Бути справжнім віртуозом гри на інструменті дуже важко: окрім здібностей, необхідні багатогодинні та щоденні репетиції та вправи, які формують талановитих виконавців.

Саме завдяки талановитим виконавцям існує скарбниця світових шедеврів. Увага на екран - *Шедевр* — довершений у своєму жанрі твір, що отримав визнання від критиків та слухачів за надзвичайну майстерність.

Сьогодні ми звертаємось до одного з багатьох шедеврів Й.С.Баха – Прелюдії та фуги до мажор з мажор з «Добре темперованого клавіру».

а) Слухання музики: Й.С.Бах. Прелюдія та fuga до мажор з «Добре темперованого клавіру». Питання: Опиши характер прослуханого твору. Як музика допомагає створити образ безкінечності, світла та простору? Якими є темп і динаміка мелодії?

Давайте звернемося до довідки про загадковий твір ДТК. Увага на екран!

Цикл творів Й. С. Баха, що складається із двох зошитів, у кожному з яких зібрано прелюдії та фуги в різних тональностях. Збірки були задумані композитором як твори для тренування охочого до навчання музичного юнацтва. Й. С. Бах цими збірками довів, що всі 12 мажорних та 12 мінорних тональностей є рівноправними й однаково цікавими для виконавців.

А тепер пропоную вам ще один варіант прослуханого твору. Прошу дати відповіді на запитання: Поміркуй, чи змінилась музика? Який інструмент її виконував?

в) слухання музики: Й.С.Бах. Прелюдія та fuga до мажор з «Добре темперованого клавіру» в сучасній обробці, відповіді дітей на питання.

4) Зупинка «Професійна вокальна музика»:

а) Серед шедеврів світової класики є чимало вокальних творів. Дізнаймося більше про перлини вокальної майстерності у колі професійних музикантів та виконавців.

Батьківщиною оперного мистецтва та відомої вокальної школи, де зародився стиль **бельканто**, вважають Італію. Цей стиль поширився й панував у більшості країн Європи протягом 18-го та початку 19-го століть. На межі 20–21-го ст. великої популярності набули виступи зірок оперної сцени. Увага на екран!

Бельканто (італ. *bel canto*, де *bello* — гарний, *cantare* — співати) — стиль вокального виконання, особливо поширений в італійському оперному мистецтві **XVII—XIX** століть. Стиль бельканто вимагає від співака досконалої техніки володіння голосом, тривалого дихання, виняткової мелодійної зв'язності, легкості та вишуканості голосоутворення, емоційної насиченості співу.

Тріо класичних тенорів — **Пласідо Домінго, Хосе Каррерас** (Іспанія) та **Лучано Паваротті** (Італія) — і славетна співачка сопрано **Монсеррат Кабальє** (Іспанія) підкорювали

серця любителів оперного співу в усьому світі.

Пропоную вам послухати шедеври вокальної музики у виконанні зірок оперної сцени.

а) слухання музики: Ф. Шуберт. «Ave Maria» («Радуйся, Маріє») (у виконанні Хосе Каррераса, Пласідо Домінго, Лучано Паваротті та Віденського симфонічного оркестру);

б) перегляд відео твору: Дж. Верді «Отелло», арія Дездемони «Ave Maria» (у виконанні Монсеррат Кабальє).

в) Прошу вас охарактеризувати тембри голосів, які ви розпізнали у цих творах. Про що розповіла вам музика? Що допомогла зрозуміти? Як засобами музики змальовано любов до матері? Що притаманно академічній манері співу? Поділіться своїми враженнями від прослуханих творів.

г) І ще одна популярна пісня в усьому світі до вашої уваги. Для вас співатиме відомий італійський співак Андреа Бочеллі. Якщо вам цікаво, знайдіть історію життя цього співака, а поки що насолоджуйтеся -

слухання музики: Дж. де Куртіс та Е. де Куртіс, неаполітанська пісня «Torna a Surriento» («Повернись у Сорренто»).

5) Оголошую рухливу перерву! - **Руханка.**

б) Художньо-творча діяльність.

Ще цікава робота є у нас на уроці. Ми почули, як вміють співати зірки оперної сцени. Нам потрібно дуже багато працювати, щоби навчитися так співати, але вчитися варто завжди. Тож нова пісня! Увага на екран!

Розучування пісні «**Україна тополина**» А.Сердюка.

1. Земля тополина, свята і єдина,

Умита сльозою й водою Дніпра.

Ми разом з тобою — велика родина,

На всіх одна радість у нас і журба. /2р.

Приспів:

Моя Україно, для доньки і сина

Немає ріднішої в світі землі!

Є землі тепліші, але неодмінно

Вертають до тебе твої журавлі. /2р.

2. Сльоза в твоїй пісні гримить іще й досі,

Чорнобильський вітер гірчить на вустах.

А неба твого вже не хмариться просинь,

Надія в душі колоском пророста. /2р.

Приспів.

3. Хай сонце свободи нас лагідно гріє,

Хай руки держави тобі подають.

Хай в небо злітають «Руслани» і «Мрії»

І скрізь твою славу по світу несуть. /2р.

Приспів/2р.

IV. Підсумки уроку. Рефлексія. Все в житті має свій початок і кінець. Наш урок також. Але ми маємо незавершену таблицю. Хто має бажання заповнити останній розділ? (заповнення розділу «Дізнався(дізналася)»)

І ще є у мене для вас творче завдання –

1. *Розпочніть збирати колекцію кращих інструментальних та вокальних творів музичної класики, які вважають світовими шедеврами.*

2. *Дізнайтеся більше про сучасні шедеври інструментальної та вокальної музики України. Проведіть дослідження щодо відомих тріо сучасних українських виконавців.*

Наостанок прошу оцінити свою роботу на уроці. Поставте собі оцінку в зошит за зразком з екрану.

-До побачення!

-До побачення!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

4. Підручник Мистецтво. 5 клас. – Тернопіль: «Навчальна книга - Богдан», 2022, – Л.Кондратова, С.Федун, О.Чорний, с.168-172.
5. Вікіпедія
6. z2.fm
7. https://www.youtube.com/watch?v=o2pwropNV0M&t=4s&ab_channel=ENCOREPAPAGENO
8. https://www.youtube.com/watch?v=FD4MfRLM9MI&ab_channel=AndreaBocelliVEVO

Урок – 55

Нагорна Світлана Леонідівна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі

Шостаківської гімназії

Катеринопільської селищної ради

Тема: Зв'язок музики та графіки з літературою.

Професійна вокальна музика. Зв'язок музики з літературою. Особливості жанру романсу. Види дитячих хорів. Дискант.

Мета: цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Сприймання:

1. К. Стеценко

Романс «Стояла я і слухала весну» на вірші Лесі Українки (у виконанні Тетяни Гавриленко);

2. Українська народна пісня «Ой не світи, місяченьку» (у виконанні Людмили Монастирської та оркестру народної та популярної музики НРКУ);

3. Р. Прізман. Композиція «Voca me».

Виконання: «Україна тополина» (сл. і муз. А. Сердюка)

Обладнання: мультимедійний комплект, презентація.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ (Слайд №1)

17. Перевірка готовності класу до уроку

18. Музичне вітання

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Яку роль у вокальній музиці відіграє літературний текст? (Слайд №2)

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

19. Засвоєння нових знань.

Віддавна музика «товаришує» з літературою, бо без неї не було б пісень. Літературу називають мистецтвом слова. Що в слові? У ньому — дійсність, почуття, думки, мрії. (Слайд №3-5)

Людину, яка створює літературу, стали називати письменником або поетом, а їхнє мистецтво, яке виражалось за допомогою слова, записували літерами. (Слайд №6)

Як і в музиці, у літературі є народна творчість та професійне мистецтво. Пишуть літературні твори письменники й письменниці. (Слайд №7)

Розгляньте схему. Як ви гадаєте, чим схожі література та музика? (Слайд №8)

1. Музичне сприймання: (Слайд №9-10)

- Прослухайте і перегляньте відео фрагмент пісні.
- Які засоби музичної виразності використано в романсі?
- Розкажіть про особливості звучання сопрано.

- Як за допомогою віршів Лесі Українки та музики Кирила Стеценка розкрито образ весни?

Романс «Стояла я і слухала весну» слова Лесі Українки музика

К. Стеценка

Музичний словничок (Слайд №11)

Романс (від ісп. romance, від лат. — «по-романськи») — невеликий за обсягом вірш та музичний твір для сольного співу з інструментальним супроводом.

Академічна манера виконання унікальна. А чи можна співати народні пісні в академічній манері?

Послухайте і перегляньте відео фрагмент, як звучить народна пісня у виконанні відомої української оперної співачки Людмили Монастирської і оркестру народної та популярної музики Національної радіокомпанії України (диригент С. Литвиненко). (Слайд №12)

- Який настрій створює ця пісня?
- Охарактеризуйте її мелодію та засоби музичної виразності.

Українська народна пісня «Ой не світи, місяченьку» (Слайд №13)

У репертуарі кожного професіонала є сольні виступи, дуети, тріо, а також виступи разом із вокальними ансамблями та хорами. (Слайд №14)

Прямуємо на зустріч із дитячим хоровим колективом. Основою для хорових творів стає література, яка допомагає в хоровому виконанні розкрити зміст і характер пісні. (Слайд №15)

Ви вже знаєте, що звучання дитячого хору є особливим. Розрізняють декілька різновидів дитячих хорів за складом виконавців. (Слайд №16)

- Хор хлопчиків
- Хор хлопчиків та юнаків
- Мішаний дитячий хор (Слайд №17)

Голоси в хорі розподіляють на хорові партії. Дитячий мішаний хор становлять сопрано, дисканти та альти. У такому хорі співають дівчата і хлопці. (Слайд №18)

Кожен голос можуть поділяти на дві чи три партії, наприклад:

I, II сопрано; I, II альти. (Слайд №19)

Хор хлопчиків складається із дискантів та альтів. (Слайд №20)

У хорі хлопчиків та юнаків дисканти виконують партію сопрано, а партію альтів — юнаки з низькими голосами. (Слайд №21)

Музичний словничок (Слайд №22)

Дискант — високий дитячий (переважно хлопчачий) голос із специфічним звучанням.

- Перегляньте і прослухайте мелодію.

Р. Прірман Композиція «Voca te» (Слайд №23)

«**Libera**» — англійський хор хлопчиків під керівництвом Роберта Прізмана. До складу хорового колективу входять майже 40 учасників віком від семи до шістнадцяти років. (Слайд №24)

Репертуар хору складається переважно із композицій, написаних Робертом Прізманом, а також обробок класичних та сучасних мелодій. (Слайд №25)

- Чим особливе звучання вступу у прослуханій композиції?
- Опишіть звучання дискантів та альтів.
- Чим особливе звучання дитячого хору хлопчиків?
- Доберіть слова для характеристики мелодії твору в хоровому виконанні. (Слайд №27)

2. Весела руханка

Давайте відпочинемо і потанцюємо. (Слайд №28, 29)

- Чи може бути пісня без слів?
- Звичайно! Таке виконання називають **вокалізом**. (Слайд №30)
- Пригадайте вокалізи, які слухали раніше.
- Спробуйте заспівати відому вам пісню без слів на будь-який голосний звук. (Слайд №31)

3. Гра «Звучить хор»

Виконайте разом з друзями відому пісню вокалізом на звук «пам-пам-парам». Спочатку всі разом заспівайте без супроводу (а капела), а потім створіть ритмічний акомпанемент клацанням пальців рук. Після цього оберіть диригента, який буде керувати вашим співом, та розділіться на дві групи, що виконуватимуть різні партії. Перша партія співає вокаліз, а друга виконує внутрішнім голосом мовчки тільки тоді, коли покаже диригент.

4. Вокально-хорова робота.

Виконання пісні А.Сердюка «Україна тополина» (Слайд №33 - 37)

1. Земля тополина, свята і єдина,
Умита сльозою й водою Дніпра.
Ми разом з тобою — велика родина,
На всіх одна радість у нас і журба.

Приспів:

Моя Україно, для доньки і сина
Немає ріднішої в світі землі!
Є землі тепліші, але неодмінно
Вертають до тебе твої журавлі.

2. Сльоза в твоїй пісні гримить іще й досі,
Чорнобильський вітер гірчить на вустах.
А неба твого вже не хмариться просинь,
Надія в душі колоском пророста.

Приспів.

3. Хай сонце свободи нас лагідно гріє,
Хай руки держави тобі подають.
Хай в небо злітають «Руслани» і «Мрії»
І скрізь твою славу по світу несуть.

Приспів (двічі)

IV ПІДСУМОК УРОКУ

- Яку роль відіграє література у вокальних творах?
- Які жанри вокальної музики ви знаєте?
- Що вам відомо про дитячі хорові колективи?
- Назвіть партії у дитячому хорі. (Слайд №38)

На дозвіллі ...

- а) Дізнайтеся більше про відомі українські хорові колективи.
- б) Поповніть свою музичну колекцію вокальними творами. (Слайд №39)

5. Рефлексія «5 пальців» (Слайд №40)

1. Які знання та досвід ви сьогодні отримали?
2. Що ви сьогодні робили та яких цілей досягли?
3. Який настрій протягом уроку в тебе переважав?
4. Як ви допомагали сьогодні однокласникам?
5. Яким був мій фізичний стан?

Урок – 57

Нагорний Віталій Михайлович,
учитель предметів мистецької освітньої галузі
Катеринопільський ліцей №1
Катеринопільської селищної ради

Тема: Мелодійні лінії в музиці та графіці.

Професійна інструментальна музика. Мелодійні лінії. Соло. Сольна музика. Ансамблева інструментальна музика. Імпровізація.

Мета: цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Сприймання:

1. Н. Паганіні Каприз № 1 мі мажор;
2. Ф. Ліст. Великий хроматичний галоп.

Розучування: «Подаруй свою усмішку» (сл. і муз. Н. Май).

Обладнання: мультимедійний комплект, презентація.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ (Слайд №1)

20. Перевірка готовності класу до уроку

21. Музичне вітання

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Що ви знаєте про інструментальну музику? (Слайд №2)

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

22. Засвоєння нових знань.

Коли ми слухаємо музику, то відразу запам'ятовуємо яскраво виражену мелодію. Мелодійні лінії дуже легко сприймаються, а особливо в інструментальній музиці.

У Країні професіоналів ми зустрічаємось зі знавцями інструментальної музики та дізнаємось про її секрети. (Слайд №3)

Інструментальна музика відзначається багатством та розмаїттям форм. Це, зокрема, твори для окремих інструментів, які виконує соліст, а також твори, написані для інструментальних ансамблів, оркестрові композиції. Серед виконавців є справжні майстри, яких називають віртуозами. (Слайд №4)

Завдяки концертним гастролям, які тривали впродовж 1828–1834 років, він завоював титул найдивовижнішого віртуоза епохи. Це був **Ніколо Паганіні** — відомий світу як композитор та майстер гри на скрипці.

На початку XVIII століття одинадцятирічний хлопчик Ніколо вперше виступив на концерті в італійському місті Генуя. Він вразив слухачів своєю майстерністю гри на скрипці. А через кілька років Ніколо став найвідомішим виконавцем в усій Італії. (Слайд №5)

Особливістю виконавства Паганіні стало використання подвійних нот, піцкато, важких пасажів, технічних прийомів. Композитор мав цілу колекцію скрипок відомих італійських майстрів Страдіварі, Гварнері та був справжнім знавцем скрипки. (Слайд №6)

1. Музичне сприймання: (Слайд №7-8)

- Прослухайте і перегляньте відео фрагмент інструментального твору.
- Назвіть характерні риси твору.
- Розкажіть про особливості звучання скрипки.
- В чому унікальність твору композитора?
- Чи схожа музика Паганіні на ту, яку ви слухали раніше?
- Який інструмент виконував соло?
- Які мелодійні лінії ви зауважили у творі? Розкажи про це.

Н. Паганіні. Каприз № 1 мі мажор.

Музичний словничок (Слайд №9)

Інструментальну музику, яку виконує один інструмент, називають **сольною**. Виконавця такої музики звать **солістом**.

- Справжнім майстром, блискучим виконавцем на фортепіано вважали угорського композитора **Ференца Ліста**.

Він неодноразово доводив слухачам, що фортепіано може звучати як цілий оркестр, тому

на концертах, перед виступом оркестру, часто виконував твір на роялі, що мав звучати у другому відділенні.

Композитор-віртуоз любив повторювати, що десятих пальців йому цілком достатньо для відтворення звучання оркестру. (Слайд №10)

Ф. Ліст багато подорожував під час гастролей, відвідавши чимало країн. Його вважали найвидатнішим піаністом світу. На жаль, жодного запису виступу композитора не збереглося.

Цікаво, що 1847 року він давав концерти у Києві, Одесі, Львові. (Слайд №11)

Фортепіанні твори інколи виконують ансамблем у чотири руки. Проте зовсім рідко буває виконання творів для восьми рук. (Слайд №12)

- Прослухайте і перегляньте відео фрагмент інструментального твору.
- Прослідкуйте мелодійну лінію твору.

Ф. Ліст. Великий хроматичний галоп (у виконанні фортепіанного квартету для 8 рук).
(Слайд №13)

- Який характер відображено у ньому?
 - Які засоби виразності використав композитор для зображення руху галопу?
- (Слайд №14)

2. Весела руханка

Давайте відпочинемо і потанцюємо. (Слайд №15, 16)

Особливим для багатьох виконавців стає вміння виконувати імпровізацію.

(Слайд №17)

Музичний словничок (Слайд №18)

Імпровізація — створення музики під час виконання без попередньої підготовки, експромт.

- Чи важко створювати імпровізацію?
- Спробуйте і ви поімпровізувати на музичному інструменті. (Слайд №19)

2. Гра «Я — композитор/композиторка» (Слайд №20)

Сучасний синтезатор можна налаштувати на звучання скрипки. А далі — творча справа кожного. Спробуйте вигадати власну мелодійну лінію на синтезаторі, заграги уривчасто стакато або плавно й наспівно легато.

Музичний словничок (Слайд №21)

Штрихи — прийоми звуковидобування на музичних інструментах, які впливають на виразність виконання.

- Ось як вони виглядають у нотному тексті: (Слайд №22)

- Імпровізація притаманна й іншим видам мистецтва. Наприклад, театральна, хореографічна, графічна, циркова тощо. (Слайд №23)

- Чи часто ви усміхаєтеся?

- Веселий настрій створить вам й друзям пісня про усмішку. (Слайд №24)

6. Вокально-хорова робота.

Перегляньте відео та послухайте: «Подаруй свою усмішку» (слова і музика Н. Май).

(Слайд №25)

Розучуємо пісню «Подаруй свою усмішку» (Слайд №26 - 29)

1. Пам'ятайте, люди,
Це потрібно знати:
Щоб щасливим бути,
Треба вміти пробачати!

Пам'ятайте, люди,
Так давно ведеться:
Щоб щасливим бути,
Треба мати добре серце!

Приспів:

Подаруй свою усмішку —
І добрішим стане світ!
Подаруй свою усмішку,
Щоб довкола всіх зігрить!

2. Пам'ятайте, люди,
Рослі й невеликі:
Тільки разом ми здолаєм
Кручі всі і ріки!
Знайте, все на світі
Можна пережити —
Тільки треба дуже
Одне одного любити!

Приспів.

3. Пам'ятайте, люди,
Це потрібно знати:
Щоб щасливим бути,
Треба просто закохатись!
Пам'ятайте, люди:
Сонце світить ясно
І навколо світ такий
Хороший і прекрасний!

Приспів.

7. Гра-пантоміма

1. Створіть до пісні театральну імпровізацію на тему «Усмішка».
2. По черзі покажіть власну імпровізацію до кожного куплету пісні.
3. Намагайтесь виразити у своїх рухах настрій та зміст пісні.
4. Рухайтесь у ритмі музики. У кого вийде це найкраще?

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

- Яку роль виконує мелодія в музиці?
- Які твори в інструментальній музиці належать до сольних?
- Творчість яких композиторів ми вивчали?
- Що таке імпровізація та які її види ви знаєте?
- У чому полягає особливість інструментальної імпровізації?
- Розкажіть про свої враження від музики Н. Пагініні та Ф. Ліста.
- Які ваші досягнення на уроці? (Слайд №31)

На дозвіллі ...

- а) Вигадайте та намалюйте сюжетну композицію до пісні.
- б) Заспівайте пісню своїм різним та друзям. (Слайд №32)

8. Рефлексія «Зірковий настрій». Обери емотикон, який відповідає твоєму настрою в кінці уроку (Слайд №33)

Урок – 59

Войцях Світлана Анатоліївна,
вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Чорнобаївської гімназії Чорнобаївської
селищної ради Черкаської області

Тема: Театральні зустрічі

Основні поняття для ознайомлення Театр. Музика в театрі. Опера. Лібрето. Симфонічний оркестр у театрі.

Твори для сприймання та виконання Знайомство з творчістю українського композитора Івана Небесного. Відеофрагмент із першої дії опери І. Небесного «Лис Микита». Гра «Імпровізація».

Практична робота Виконання пісні: «Подаруй свою усмішку» (сл. і муз. Н. Май).

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Компетентності: *загальнокультурна компетентність* - здатність учня аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства. *комунікативна компетентність* - здатність особистості застосовувати у конкретному виді спілкування знання мови, способи взаємодії з людьми, що оточують її, навички роботи у групі.

Обладнання: мультимедійний комплект

Використані джерела:

1. Кондратова Л. Г. К 64 Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 5 кл. закладів загальн. середн. освіти / Л. Г. Кондратова, С. І. Федун, О. В. Чорний. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2022. — 240 с. : іл.
2. Навчальна програма МИСТЕЦТВО 5-6 класи для загальноосвітніх навчальних закладів, розроблена за модельною навчальною програмою «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Кондратова Л. Г.)

<https://youtu.be/sCeG7QpXIzM>
<https://www.youtube.com/watch?v=EzAHGkT41wU>
<https://youtu.be/QonSbfQjmxs>
<https://youtu.be/IO5dB8BQKNk>

Хід уроку

Організація класу, фізкультхвилинка

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Мотивація навчальної діяльності

Хотіли б ви помандрувати, відвідати великі міста? Кожна мандрівка супроводжується різними розвагами, а у вечірній час відкриваються двері театрів, які відвідують жителі та гості міста. Свято музики та мистецтва починається із театральної площі, а лише увійшовши в приміщення ми поринаємо у світ краси та довершеності. Унікальність театрального мистецтва полягає в тому, що в ньому зустрічаються майже всі види мистецтва.

Тож ми знайомимось із поняттями на уроці про: театр, оперу, лібрето, симфонічний оркестр у театрі. Також дізнаємось про творчість українського композитора Івана Небесного.

Актуалізація опорних знань

Пригадай, що тобі відомо про музичний театр?

Які особливості вокальної музики?

Які вистави можна побачити на сцені такого театру? Це театр опери та балету.

Уявіть себе глядачами театру. Уявляєте собі сцену без декорацій, акторів без яскравих театральних костюмів та гриму?

Може бути театральна вистава без звучання симфонічного оркестру?

Вивчення нового матеріалу

Слайд 5. Під час зведення театральної споруди особливу увагу звертають на акустику (для кращого звучання співу та гри оркестру). Сьогодні ми завітали на оперу.

Слайд 6. Опера — вид театрального мистецтва, музично-сценічний твір, заснований на синтезі музики, слова та дії.

Ви зайшли в зал, зайняли своє місце в патері, або ж на балконі і в оркестровій ям, що перед сценою, зазвучав оркестр! Як ви вважаєте, яку роль виконує музичний вступ до вистави?

Слайд 7. Цей вступ є головним музичним номером, який називають увертюрою. Також ми будемо слухати , арії (вокальні твори для одного голосу, що звучать у виконанні головних персонажів), речитативи (протяжне проказування тексту, що наближається до співу) тощо. Як ви вважаєте, чи може бути опера без слів та сюжету? Звичайно ні! Літературною основою є літературний твір – лібрето.

Слайд 8. Перед виставою варто придбати програмку – друковану листівку-буклет, в якій ви познайомитеся із сюжетом вистави, де вказані розділи вистави – дії та сцени. В ній указують склад акторів, що виконують ролі і врешті вона лишиться у вас як спогад про візит до театру.

Слайд 9. Сюжетом до опер часто стають казки, оповідаання та легенди. Познайомтеся зі знайомим персонажем казки Івана Франка лисом Микитою Цю новітню оперу для сімейного перегляду написав український композитор Іван Небесний. Автором лібрето є режисер вистави Василь Вовкун. *Відеосюжет.*

Слайд 10. Які незвичні для опери музичні інструменти ви побачили і почули у відеофрагменті? Які враження від оформлення сцени та звучання хору?

У творі звучать українські народні інструменти: бандура, цимбали, трембіта. Нестандартним є також освітлення за допомогою 3D-проекцій. Тож якщо буде нагода переглянути цю виставу ви матимете велике задоволення від зустрічі із дотепним гумором та красивою музикою.

Слайд 11. Ви були глядачами, а тепер – актори і співаки. Розспівування.

Слайд 12. Пропоную усім потринувати свої акторські здібності: відтворіть рухи, що відображають настрій, який підкажуть вам смайлики.

Спордіваюсь ви впізнали нову пісню Н.Май, а рухи до приспіву ви вже розучили. Посміхаймося і танцюйте разом із пісенькою.

Слайд 13-18 Виконання пісні Н.Май «Подаруй свою усмішку»

Слайд 19 Гра «Ритмічна імпровізація»: Об'єднайтесь у три групи і оберіть улюблені шумові інструменти: маракаси, трикутники, бубни. Визначте, хто буде диригентом/диригенткою. Послухайте фонограмний запис і відчуйте його ритмічну пульсацію. За вказівками диригента/диригентки відтворіть ритм композиції

Слайд 20 Фізкультхвилинка

Слайд 21 Закріплення вивченого матеріалу

Продовжуйте речення:

Відвідання театру – це свято тому, що....

Опера – це...

Вона складається із таких частин:...

Я знаю такі оперні номери...

Слайд 22 Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон»

Кожен, хто бере в руки мікрофон говорить, що найбільше запам'яталось на уроці?

Чого б ви хотіли навчити своїх менших братиків чи сестричок із того, що робили протягом уроку?

Слайд 23 Підсумок

На дозвіллі переглядайте відеозаписи оперних вистав, або ж фрагментів опер, а на початку наступного уроку розкажете про свої враження.

\Слайд 24

Урок – 61

Войцях Світлана Анатоліївна,
вчитель предметів мистецької освітньої галузі
Чорнобаївської гімназії Чорнобаївської
селищної ради Черкаської області

Тема: Зустрічі мистецтв у театрі.

Основні поняття для ознайомлення. Взаємозв'язки видів мистецтв у театрі. Знайомство з театральними жанрами. Балет. Номери балету. Художні образи балету. Адажіо. Саундтрек.

Знайомство з творчістю М. Скорульського.

Сприймання: М. Скорульський. Адажіо з балету «Лісова пісня», 3-тя дія (у супроводі оркестру Національної опери України). Саундтрек до мультфільму «Мавка. Лісова пісня» (режисери О. Рубан, О. Маламуж, 2021).

Розучування пісні: «Українці, ми єдина сім'я» (сл. І. Зінковської, муз. та аранж. В. Будейчука).

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Компетентності: **загальнокультурна компетентність** - здатність учня аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства. **комунікативна компетентність** - здатність особистості застосовувати у конкретному виді спілкування знання мови, способи взаємодії з людьми, що оточують її, навички роботи у групі,

Обладнання: мультимедійний комплект

Використані джерела:

3. Кондратова Л. Г. К 64 Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 5 кл. закладів загальн. середн. освіти / Л. Г. Кондратова, С. І. Федун, О. В. Чорний. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2022. — 240 с. : іл.

4. Навчальна програма МИСТЕЦТВО 5-6 класи для загальноосвітніх навчальних закладів, розроблена за модельною навчальною програмою «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Кондратова Л. Г.)

<https://youtu.be/yhrIZKDpfyA>

<https://youtu.be/CzqtxdJYU44>

<https://youtu.be/izQA8C3emt4>

<https://youtu.be/QonSbfQjmxs>

<https://youtu.be/wIygi9m1KeE>

<https://youtu.be/gjVIWuvzz14>

Хід уроку

Слайд 2 Організація класу, фізкультхвилинка

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Слайд 3 Мотивація навчальної діяльності

Пригадайте, про що ми говорили на попередньому уроці? Куди мандрували? Сьогодні свято зустрічі із театром опери та балету продовжиться.

Ми зустрінемося на уроці із найвитонченішим видом хореографії – балетом, дізнаємося про номери балетної вистави, художні образи та прийоми їх втілення. Познайомимось із поняттям «Адажіо», а також подивимось фрагмент дуже відомого 3-D мультфільму, прем'єра якого відбулась нещодавно.

Слайд 4 Актуалізація опорних знань

Пригадай особливості оперної вистави, чим вона вирізняється з-поміж інших вистав?

Пригадай, що таке балет.

Які особливості характерні для цього виду мистецтва?

Що таке лібрето?

Які види мистецтва представлені в театральній (балетній) виставі?

Можливо ви знаєте як називається спеціальний одяг для артистів балету?

Вивчення нового матеріалу

Слайд 5. Балетна вистава, як і опера, - суцвіття багатьох мистецтв.

Література – основа дійства, сюжет, що розгортається на сцені. основу сюжету. Але в балеті не звучить мова, зміст артисти балету передають засобами танцю і міміки. Це мистецтво хореографії. Хоча ці види мистецтва вважаються визначальними в жанрі, але автором балету вважається композитор, бо він написав музику, яку виконує симфонічний оркестр. Живопис, графіка, архітектура представлені в декораціях. А як же без дизайнерів? Ми зазначили раніше, що артисти в балеті мають спеціальне вбрання, що дозволяє вільно рухатись та підніматись на пуантах. Візуальні ефекти створює сценічна техніка: висвітлювання сцен, тіньові ефекти, рух декорацій... все це притаманно кіномистецтву. Артисти одягнені в яскраві костюми, на сцені використано бутафорію, на вході висять афіші, а перед виставою глядачі ознайомлюються з авторами і виконавцями спектаклю завдяки театральним буклетам (дизайн). Ми вже знаємо, що чимало балетів створених за сюжетами казок, народних фольклорних дійств та літературних творів. Та сьогодні ви будете споглядати втілення хореографічних образів містичної історії, створеної за сюжетом драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

Слайд 6. Тож слухайте уважно сюжет драми: У заповідному казковому лісі живе лісова русалка Мавка. За чудову гру на сопілці вона покохала сільського парубка Лукаша, але Лукаш оженився на Килині й у відплату за зраду втратив свій чудовий дар. Мавка ціною власного безсмертя повертає коханому талант.

Слайд 7 А якою постають головні герої в кінці балетної вистави – зможете побачити самі. *Відео* М.Скорульський. Балет "Лісова пісня" ШД. Адажіо Мавки та Лукаша

Слайд 8 Обговоримо враження:

Опиши свої враження від перегляду.

Як засобами пластики тіла й танцю передано художні образи Мавки та Лукаша?

Як музика допомагає виразити настрій, почуття в хореографічному дуєті?

Які характерні риси балетної вистави проявилися в адажіо?

Слайд 9 Адажіо — повільний ліричний танець у класичному балеті.

Слайд 10 При перегляді відео ви могла помітити, що одна сцена поділялась на декілька номерів, у яких змінювався склад учасників. Тож знайомтесь із новими для вас термінами: *варіації* — невеликий сольний танець; *па-де-де* — танець удвох, *па-де-труа* — танець у трьох, *па-де-катр* — танець учотирьох. Цікаво, що *па-де-де* як одна з форм романтичного балету складається з трьох частин: адажіо — парної ліричної частини, *алегро* — двох *варіацій* (сольних танців балерини й танцівника) та *коди* — спільної заключної частини.

Слайд 11 Сюжет «Лісової пісні» є часто використовуваний в інших мистецьких жанрах, зокрема і у в одному із найулюбленіших джітьми – мультиплікації. Тож для вас буде завдання: уявіть, що ви – музичні критики і вашим завданням є порівняти образи мавки в балеті та в мультфільмі, саундтрек якого ви щойно побачите. Відео саундтрек м\ф «Мавка.Лісова пісня».

Слайд 12. Розспівування

Слайд 13 Пропоную трохи розважитись: підняйтесь і потанцювати разом із виконавцями пісні «Українці, ми єдина сім'я» (сл. І. Зінковської, муз. та аранж. В. Будейчука).

Слайд 14 Розучування пісні, пластичне інтонування.

Слайд 15 Закріплення вивченого матеріалу. Гра «Хлопці проти дівчат»

Грають дві команди – хлопці та дівчатка. Вчитель дає запитання по черзі кожній команді. Якщо відповідь буде невірною або не повною – відповідає команда суперників.

- Назви професії митців, які працюють над створенням балету

Як називаються основні номери балетної вистави.

Хто є автором балету «Лісова пісня»? Який твір став основою для цього балету?

Опиши образи Мавки та Лукаша в спільному танці.

Розкажи про свої враження від перегляду уривка з балету.

Слайд 16. Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон» Підсумовуємо вивчене.

Кожен, хто бере в руки мікрофон говорить, що найбільше запам'яталось на уроці?

Продовжіть думку: на дозвіллі я планую переглянути фрагменти балету, або ж мультфільму «Лісова пісня» тому, що...

Підсумок

Слайд 17. Урок підходить до кінця і я прошу продемонструвати свій настрій жестами рук.

Урок – 63

Потравка Лідія Іванівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі

закладу загальної середньої освіти

I-III ступенів с.Погреби Шрамківської сільської ради

Золотоніського району Черкаської області

Тема уроку: Музика і хореографія.

Музична увертюра. Естрадно-духовий оркестр.

Циркова музика.

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; форммування системи мистецької грамотності, яка відображе видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ, стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації ; розвиток художніх мистецьких

здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент.

Вхід до класу " Українці- ми єдина сім*я"

<https://youtu.be/wIygi9m1KeE>

2. Музичне привітання " Ненька Україна"

<https://youtu.be/FtJyx2xaZYo>

3.Актуалізація знань.

Танець виник з різноманітних рухів і жестів, пов'язаних з трудовими процесами і емоційними враженнями людини від навколишнього світу. Майже всі важливі події в житті первісної людини відзначалися танцями: народження, смерть, війна, обрання нового вождя, зцілення хворого. Танцем виражалися моління про дощ, при сонячному світлі, про родючість, про захист і прощення. Рухи поступово піддавалися художнього узагальнення, в результаті чого сформувалося мистецтво танцю, одне з найдавніших проявів народної творчості. У кожного народу склалися свої танцювальні традиції.

4. Подання нового матеріалу.

В перекладі з грецької "хореографія" означає "запис рухів. Але зміст цього слова став значно ширшим і поняття "хореографія" в теперішній час включає в себе все те, що відноситься до мистецтва танцю: і професійний класичний балет, і народні і бальні танці і танець-модерн і естрадні танці – все це називається хореографією. З давніх-давен танець прикрашав життя людей. Танець в самому найпростішому своєму виді – це вирізні рухи людського тіла, які підкоряються визначеному ритму. Танець без сумніву народився під різноманітний шум – плескання в долоні удари в примітивні інструменти Пізніше виконувався під найпростішу музику.

ХОРЕОГРАФІЯ — це мистецтво постановки танцю, послідовності кроків, рухів, фігур для створення найкращого сценічного ефекту.

МУЗИКА - основа хореографічного твору. Вона має відповідати творчому задуму хореографа і допомагати йому втілювати художній образ.

Музична увертюра.

Інструментальний вступ до театрального спектаклю, частіше музичного, іноді до драматичного, а також до вокально- інструментальних творів - кантат і ораторій, або до інструментальних п'єс сюїтного типу.

Естрадно-духовий оркестр - колектив музикантів, призначений для сумісного виконання музичних творів.

Циркова музика -це будь яка музика, яка відтворюється у супроводі цирку, а також та, яка написана таким чином, що наслідує його загальний стиль.

Популярна музика також часто використовується для циркової групи, а також вальси, фокстроти, інші танці.

Хочу в цирк, бо там дива,
справжня казка ожива.
Хитрі фокуси, малята,
намагаюсь розгадати.
Ось під куполом вгорі
на потіху дітвори
виступають акробати.
Хочу з ними політати.
На арені — силачі.
У них гирі — за м'ячі.
Ними бавляться охоче.
Також спробувати хочу.

Чи з жонглером по канату
мрію рушити завзято.
Та зізнатися боюся,
бо не візьме в цирк матуся.

У цирковій виставі музика ніби пов'язує всі номери в єдиний сюжет, в один сценарій.

Разом з клоуном музика «сміється», злітає у височинь з гімнастами, настолює та підказує сюрпризи, змушує сміятись, хвилюватися, захоплюватися, радіти.

Цирк існував ще у Стародавньому Римі, але тоді мало нагадував мистецтво. Це були кінні змагання зі швидкісної їзди на колісницях, бої гладіаторів тощо.

Зародження цирку в Україні почалося з виступів акторів-скоморохів, жонглерів та циганів з ведмедами на ярмарках. Згодом з'явилися театралізовані кінні каруселі, мандрівні цирки та звіринці. І аж на межі XIX- XX ст. стали будувати приміщення для цирку.

Запитання:

- Яка музика звучить?
- Визначте її характер.
- Звучання яких музичних інструментів вам вдалося розпізнати ?
- Чим ця музика нагадує циркову виставу: ритмом, темпом, динамікою чи характером?
- Охарактеризуйте засоби музичної виразності твору.

Музичний словник

(Галоп-Бальний танець XIX в. Виконується в стрімкому стрибкоподібному русі. Музичний розмір 2/4. Характерно чітко окреслена мелодія.

Виник галоп, мабуть, в Німеччині, в 1820-х рр.. з'явився у Франції, потім як бальний танець розповсюдився по всій Європі).

5. Слухання музичних творів. Ж. Оффенбах. Галоп із оперети «Паризький балет».

<https://youtu.be/o4ArBJZhGE>

<https://youtu.be/415FFTsj2e8>

У цирковому мистецтві об'єднані: театр, музика, дресура, акробатика, кінна їзда, гімнастика, мистецтво ілюзії та фокусів тощо.

Цікаво, що ще з часів античності у цирку розвивалась майстерність кінної їзди та кінних перегонів. Клоунада, акробатика, жонглювання, дресура тварин, еквілібристика, фокуси тривалий час існували як окремі жанри, що об'єдналися під куполом цирку відносно недавно.

6. Розучування пісні «Українці - ми єдина сім'я» І. Зінковської.

<https://youtu.be/wIygi9m1KeE>

(Для засвоєння тексту пісні можна використовувати прийом тихої декламації тексту.

Для засвоєння мелодії прослухати куплет та приспів, обговорити напрям руху мелодії.

Звертати увагу учнів на правильність звукоутворення і дихання, звуковисотного інтонування мелодії, ритмічну чіткість, виразність дикції і динаміки).

7. Музична гра «Оркестр»

https://youtu.be/1m_hyACBjuc

8. Творче домашнє завдання.

Послухайте танцювальні композиції.

Виконайте для своїх рідних танець- імпровізацію під улюблену музику.

Сприймання: Ж. Оффенбах. Галоп із оперети «Паризький балет».

Музична гра «Оркестр».

Виконання пісні «Українці, ми єдина сім'я».

Урок – 65

Потравка Лідія Іванівна,

вчитель предметів мистецької освітньої галузі
закладу загальної середньої освіти
I-III ступенів с.Погреби Шрамківської сільської ради
Золотоніського району Черкаської області

Тема: Зустрічі мистецтв у кіно.

Мета:

навчальна: дати поняття про кіномистецтво, саундтрек, флешмоб. Визначити чи існує поєднання в кіномистецтві театру, музики, літератури, образотворчого мистецтва.

розвивальна: розвивати вокально-хорові та музично-ритмічні навички, звуковисотне відчуття ладу, уяву, кмітливість, пам'ять.

виховна: виховувати інтерес, любов до музики та інших видів мистецтва, формувати потребу сприймати та виконувати високохудожні музичні твори. виховувати почуття прекрасного.

Розучування пісні з дітьми — це захоплюючий процес осягнення музичного образу пісні, оволодіння вокально-хоровими і виконавськими навичками, розвитку музичних здібностей, художньо-образного мислення дітей. Домагаючись виразного виконання пісні, вчитель сприяє вихованню естетичних почуттів, смаків і суджень, виховує емоційну чутливість, здатність до глибокого естетичного переживання змісту твору. Колективне виконання пісень об'єднує дітей, привчає до спільних дій і співтворчості.

Очікувані результати:

учні інтерпретують виражальні засоби при аналізі музичних творів;

- розучують пісню, виконують у відповідному характері;
- беруть активну участь в обговоренні творів музичного мистецтва,
- активно співпрацюють в групі, в колективі;
- висловлюють свої емоції, які викликають різні твори мистецтва.

Тип уроку

формування компетентностей.

Обладнання:

баян, телевізор, телефон, комп'ютер, аудіо та відео матеріал.

Терміни:

композитор, режисер, кіномистецтво, флешмоб.

Музичний ряд:

“Літо, давай” слова та музика Н. Май, “Українці, ми єдина сім'я” І. Зінковської, та пісні за вибором учнів.

Відеоряд:

уринок з кінофільму “Дронині мандрони”(реж.К. Балабай)

уринок з фільму “Полі”(Франція та Бельгія, 2020)

відео про фестиваль “Чілдрен Кінофест”

відео “Літо, давай” (плюс зі словами для розучування)

Міжпредметні зв'язки:

музичне мистецтво, кіномистецтво. фотографія, театр, образотворче мистецтво.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Музичне привітання.

II. Мотивація:

Перегляд мультфільму “Не треба ображати друзів”(слайд 3)

Обговорення мультфільму.

III. Актуалізація знань:

Діти, що це за мистецтво. що ми залюбки переглядаємо?

Звичайно, це мультики та кінофільми.

IV. Повідомлення теми, мети.

Основна частина.

Діти, на уроці ми поговоримо про кіномистецтво, про поєднання театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики в кіно.

Дізнаємося про професію композитора, режисера.

Отже, серед усіх мистецтв кіномистецтво є наймолодшим. У ньому поєдналися музика, література, театральна дія, візуальні мистецтва. У чому ж його особливість?

В кіно є те, чого немає в жодному іншому мистецтві — фотографічна зйомка, анімація, кінозображення та монтаж.

Кіномистецтво — вид мистецтва, що за допомогою кінематографічної техніки відтворює реальність у художніх та художньо-документальних образах.

У кожному кіно та мультфільмі обов'язково є МУЗИКА — її створює композитор, а працює над звуковим оформленням звукорежисер.

Музика допомагає створювати потрібний настрій та емоційний фон. Чимало сучасних хітів здобули популярність саме завдяки кіно.

Режисер-творчий працівник видовищних видів мистецтва: театру, кінематографа, телебачення, цирку, естради.

Композитор- автор музичних творів: особа, що займається створенням музики..

V. Музична вікторина «Саундтреки до дитячих кінофільмів»

Скільки сучасних хітів слухаємо ми, які вийшли з екранів кіно! Для дитячих фільмів композитори пишуть пісні чи мелодії, які супроводжують дії головних героїв фільму, підбирають музику, що посилює глядацькі ефекти: напружену, неспокійну, ліричну, розслаблювальну або грізну, захоплюючу, ексцентричну, заворожуючу.

Послухайте мелодії відомих саундтреків до дитячих фільмів та відгадайте назви цих кінострічок.

(слайд 4)

Поєднання мистецтв в кіномистецтві.

Мистецтво кіно справедливо вважають одним із найпопулярніших видів мистецтва — це наймолодший вид мистецтва, в якому поєднуються багато інших видів: основою для кіно є література, адже кіносценарист пише сценарії до кінофільмів, як і театр, кіно — це гра кіноакторів під керівництвом режисера. Неможливо уявити кіно й без музики. Вона допомагає створювати потрібний настрій та емоційний фон. У кіномистецтві поєднуються естетичні властивості театру, літератури, образотворчого мистецтва та музики на основі властивих лише йому виражальних засобів, головне з яких — фотографічна природа кінозображення та монтаж.

VI. Перегляд Уривок із кінофільму «Дронині Мандрони» (реж. К. Балабай, 2020).

Фільм «Дронині Мандрони» режисерки Катерини Балабай належить до ігрового музичного кіно. Це весела музична історія, у якій переплітаються дитячі пригоди з пізнанням української культури. Головний герой фільму — одинадцятирічний Андрій на прізвисько Дроня — має заповітне бажання: перемогти у конкурсі молодих програмістів та поїхати навчатись у відому ІТ-компанію. Та долю хлопчика вирішують батьки, відправивши його у літній табір. Там на головного героя чекають нові випробування. Він відкриває для себе інший світ.

(Слайд 6)

Дайте характеристику музичному супроводу фільму.

- Яку роль відіграють пісні?

- Як композитор Б.О. Севастьянов допоміг зобразити образ головних героїв фільму?

Розповідь про фестиваль «Чілдрен кінофест»

Фестиваль «Чілдрен Кінофест» проводиться в Україні за підтримки ЄС. Конкурс відбувається щорічно наприкінці травня у 22-х містах.

«Чілдрен кінофест» вперше відбувся в 2014 році. У перший рік покази його конкурсної програми проходили в Києві, Львові та Одесі, а позаконкурсна програма демонструвалася у

11 містах України. Особливістю фестивалю є те, що кожен його глядач, незалежно від віку, стає членом журі. Фільм-переможець визначається шляхом прямого голосування глядачів – на вході до кінотеатру кожен відвідувач отримує «Чілдрен Кінофесту» — совеня Чарлі. Персонаж створено на основі бюлетень, за допомогою якого оцінює фільм. Логотип, символ і талісман малюнка 7-річного Артема Рассаднікова з Донецька та названо на честь легендарного кіноактора і кінорежисера Чарлі Чапліна.

Перегляд уривок з фільму “Полі” (Франція та Бельгія, 2020, гран-прі фестивалю «Чілдерн Кінофест»)

(слайд 8)

VII. Розвиток вокально-ансамблевих навичок.

Розспівування.

Удосконалення звучання пісні І. Зінковська “Українці, ми єдина сім'я”.

Працюємо над розвитком вокальних навичок у пісні Н. Май “Літо, давай”.

Робота над текстом.

Робота над мелодією.

Приділяємо увагу звуковисотності та звукотривалості. Звертати уваги на дихання, ритмічний малюнок.

(слайд 10)

VIII. Підсумок уроку.

Які мистецтва поєднуються в кіномистецтві?

Розкажіть про особливості музичного супроводу до кінофільмів.

Поміркуйте, як музика допомагає створити художні образи в кіно.

IX. Домашнє завдання:

Дізнайся більше про творчість дітей-акторів в Україні.

Досліди, у яких фільмах знімалися зображені діти-актори (підручник, стор 210)

Урок – 67

Теслюк Ольга Василівна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
Кочубіївської гімназії Паланської сільської ради
Уманського району Черкаської області

Тема: У колі народних та професійних митців і мисткинь.

Тема уроку: «Анімаційно-ігровий фільм».

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

Загальнокультурна компетентність: Виховувати естетичний смак, інтерес до анімаційно - ігрового кіно та до сучасних технологій кінематоіндустрії, збагачувати музичний кругозір дітей, розвивати найкращі моральні якості.

Інформаційна компетентність: ознайомити учнів з поняттям «анімаційно – ігровий фільм», «спецефекти», технологією «live action»;

міжпредметна естетична компетентність: розвивати вміння учнів надавати характеристику та аналізувати твори мистецтва, вчити визначати взаємозв'язок між різними видами мистецтва; удосконалювати вміння порівнювати та інтерпретувати мистецькі твори, розвивати творчі здібності, відчуття пульсації; поглиблювати знання учнів про поняття «види та жанри кіно», «спецефекти», «саундтрек»; розвивати фантазію, уяву, емоційну чуттєвість учнів;

предметні компетентності:

- розвивати інтерес до кіномистецтва;
- сформувати уявлення про взаємозв'язок різних проявів художньої творчості;
- виховувати здатність застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, поглиблення в тему.

Оснащення уроку:

1. мультимедійна презентація до теми уроку;
2. Фонохрестоматія, відеоряд.

Методи і прийоми, використовувані вчителем на уроці: коментар, бесіда, демонстрування наочності, організація процесу сприймання, пізнавальної, ігрової та практичної діяльності учнів, стимулювання творчої активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: виконання творчих завдань – індивідуальних та у групах.

Терміни і поняття : анімаційно-ігровий фільм, спецефекти, технологія «live action» кіностудія, анімація, саундтрек.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне мистецтво, образотворче мистецтво, кіномистецтво, мультиплікація.

Відеоряд: уривок із анімаційно-ігрового фільму «Фокстер і Макс» (реж. А. Матешко, 2019);

Фонохрестоматія: музична вікторина «Саундтреки до дитячих анімаційних фільмів».

Міжпредметні зв'язки – образотворче мистецтво, музичне мистецтво, анімація, кінгомистецтво.

Структура використання на уроці навчального часу:

1. Організаційний момент, музичне вітання (1 хв.).
2. Мотивація навчальної діяльності (4 хв.).
3. Перегляд, слухання та аналіз творів мистецтва (15 хв.).
4. Художньо - практична діяльність дітей (6 хв.)
5. Вокально-хорова робота (12 хв.).
6. Рухова активність дітей (4 хв.).
7. Підсумок уроку, рефлексія (3хв.).

ХІД УРОКУ

1.Організаційний момент:

Перевірка готовності класу до уроку.

Музичне вітання.

2. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми уроку.

Доброго дня, дорогі діти! Ми продовжуємо знайомство з наймолодшим, але, водночас, найпопулярнішим видом мистецтва - кіно. Сьогодні я пропоную вам більше дізнатися про технології та можливості сучасної кіноіндустрії.

- *Пригадайте, які різновиди дитячих кінофільмів вам відомі. Що для них характерне?*

3. Сприйняття та засвоєння нового матеріалу.

Найулюбленішими стрічками дітей є художні фільми, в яких грають актори. Такі фільми називають **ігровими**. Героями **анімаційних** фільмів стають вигадані персонажі, яких малюють, ліплять із пластиліну, виготовляють ляльки або створюють на основі комп'ютерних технологій. Але бувають стрічки, в яких головні герої у виконанні акторів взаємодіють із мультиплікаційними героями, тобто акторська гра чергується з комп'ютерною анімацією. Такі стрічки називають **анімаційно-ігровими**.

Словничок термінів і понять:

Анімаційно-ігровий фільм (англ. live-action/ ani-mated film) — фільм, що поєднує ігрове кіно з анімацією.

В анімаційно-ігрових фільмах анімаційних персонажів спочатку грають актори, а тоді за допомогою технології цифрового запису рухів їх анімують та моделюють. Цю технологію називають «live action» — **кадри з натуральним рухом**.

Слово вчителя:

Без анімації не обходились навіть на зорі розвитку кіно. Ще у 30-х роках минулого століття режисери використовували взаємодію акторів з анімованими персонажами мультфільму, поєднували лялькову анімацію, застосовували комбіновану зйомку акторів на

фоні вже відзнятого матеріалу.

У 1988 році майстри відомої кіностудії Волта Діснея вийшли на новий рівень анімації, використавши **комп'ютерні зображення** та взаємодію анімованих персонажів і живих акторів.

Найулюбленішими анімаційно-ігровими фільмами для дітей стали стрічки Волта Беккера, Тіма Гілла «**Елвін і бурундуки**», фільми британського режисера Пола Кінга «**Пригоди Паддінгтона**», фільм Вілла Глака «**Кролик Петрик**» та ін.

- Діти, пропоную вам переглянути фрагменти цих фільмів та разом пригадати ваших улюблених героїв.

Перегляд та аналіз фрагментів:

- *Який з цих фільмів вам подобається найбільше? Чому*
- *Які герої є вашими улюбленими?*
- *Завдяки чому ці кінострічки стали популярними?*

Напевно, вам відомо, що прообразами мультиплікаційних героїв часто стають відомі актори.

- Розпізнайте зображених кіноакторів та їхніх анімаційних «двійників». **(Слайд № 7)**

Слово вчителя:

Сучасне кіно вражає своїми можливостями та компютерними технологіями. Водночас масового поширення набули **спецефекти**.

Словничок термінів і понять:

Спецефекти — спільна назва технологічних прийомів у кінематографі, які застосовують для створення сцен, котрі неможливо відзняти звичайним способом.

(За бажанням можна переглянути відео «Історія спецефектів»)

Слово вчителя:

Діти, сьогодні я пропоную вам познайомитися з кінострічкою «**Фокстер і Макс**». Цей цікавий український фантастичний сімейний фільм режисера Анатолія Матешка розповідає про пригоди хлопчика та собаки-супергероя. Новим другом Макса стає пес-наноробот, що оживає із намальованого нано-фарбами песика. Головний герой потрапляє у вир незвичайних пригод, за ним полює злочинець, котрий дуже хоче заволодіти новітніми технологіями та мати суперможливості.

Творчий портрет митця:

Анатолій Миколійович Матешко (нар. 29 вересня 1953, м. Гостомель, Київська область, Україна) — український актор, кінорежисер. Член Національної спілки кінематографістів України.

Навчався на акторському факультеті Київського державного інституту театрального мистецтва ім. І. К. Карпенко-Карого, який закінчив в 1976 році і був направлений на кіностудію ім. О. Довженка. З 1983 по 2012 рік як режисер зняв близько 20 фільмів та серіалів. У 2014 році вийшов його перший повнометражний фільм, дитячий мюзикл «Сурмач», у 2019 році створив анімаційно-ігровий фільм «Фокстер і Макс».

Перегляд та аналіз фрагменту анімаційно-ігрового фільму «Фокстер і Макс»:

- *Охарактеризуйте гру акторів.*
- *Яка музика дозволяє розкрити сюжет фільму?*
- *Розкажіть про особливості поб'єднання ігрового та анімаційного кіно в стрічці.*
- *Чи сподобалась вам акторська гра головного героя?*

4. Художньо-практична діяльність дітей.

Пропоную послухати музичну вікторину та розпізнати за музичними уривками назви відомих анімаційних стрічок. **(Слайд № 13)**

5. Вокально-хорова робота та пластично-рухова діяльність дітей:

Н. Май «Літо, давай».

- Виконуємо пісню під фонограму;

- Створюємо дві імпровізації: спочатку — пластичну у вигляді танцю, а потім — театральну (показ мімікою і рухами змісту пісні).

6. «Робота в групах»:

- Об'єднайтесь у пари. Дослідіть, які українські актори стали прообразами анімованих героїв у вітчизняних фільмах.

7. Підсумок уроку, рефлексія.

- Що цікавого ви дізналися на уроці?
- Які враження у вас залишилися після знайомства з анімаційно-ігровим кіно?
- Які особливості характерні для дитячого анімаційно-ігрового фільму?
- Які технології використовують творці фільмів для поєднання анімації та гри акторів?
- Розкажіть про особливості музичного супроводу до кінофільмів.

8. Домашнє завдання:

- Збери галерею своїх улюблених героїв дитячих анімаційно-ігрових фільмів. Оформ слайди презентації та продемонструй її рідним і друзям.
- До нових зустрічей із мистецтвом!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Людмила Кондратова, Сергій Федун, Олександр Чорний – Тернопіль. Навчальна книга - Богдан – 2022 рік
2. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автор Кондратова Л. Г)
3. Платонова Н.І. Мистецтво. Енциклопедія / Наук.- поп вид. для дітей К.: ТОВ «Перо», 2008.- 144с.: іл..
4. Ілюстрації пошукової системи Google
5. Електронний ресурс+. – режим доступу з -<http://osvita.ua>
6. <https://www.google.com.ua/>, <https://www.youtube.com/watch>
7. Вікіпедія – вільна енциклопедія. <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Урок – 69

Теслюк Ольга Василівна,

учитель предметів мистецької освітньої галузі
Кочубіївської гімназії Паланської сільської ради
Уманського району Черкаської області

Тема II: У колі народних та професійних митців і мисткинь.

Тема уроку: «Зустріч мистецтв».

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

Загальнокультурна компетентність: стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації, креативного мислення, творчого потенціалу;

Інформаційна компетентність: узагальнити та систематизувати знання учнів з теми 2 «У колі народних та професійних митців і мисткинь»;

міжпредметна естетична компетентність: узагальнити знання учнів про видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвивати вміння учнів надавати характеристику та аналізувати твори мистецтва та визначати взаємозв'язок між різними видами мистецтва; удосконалювати вміння порівнювати та інтерпретувати мистецькі твори, розвивати творчі, художньо-мистецькі здібності, розвивати емоційну чуттєвість учнів;

предметні компетентності:

- розвивати мистецькі художні інтереси;
- сформувати систему мистецької грамотності, яка відображає взаємозв'язок різних проявів художньої творчості;

- виховувати здатність застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, узагальнення теми.

Оснащення уроку:

3. мультимедійна презентація до теми уроку;
4. Фонохрестоматія, відеоряд.

Методи і прийоми, використовувані вчителем на уроці: коментар, бесіда, демонстрування наочності, організація процесу сприймання, пізнавальної, ігрової та практичної діяльності учнів, стимулювання творчої активності учнів, педагогічне спостереження, індивідуальне консультування, порівняльний аналіз.

Форма організації: виконання творчих завдань – індивідуальних та у групах.

Види мистецтв (предметів), що інтегруються на уроці: музичне мистецтво, образотворче мистецтво, історія, література, кіномистецтво, мультиплікація.

Структура використання на уроці навчального часу:

1. Організаційний момент, музичне вітання (1 хв.).
2. Мотивація навчальної діяльності (2 хв.).
3. Виклад матеріалу до теми уроку:
 - 1 зупинка - «Музична вікторина»: слухання та аналіз творів мистецтва (10 хв.).
 - 2 зупинка - «Знавці музики»: тестові завдання, інтерактивні музичні ігри (15 хв.).
 - 3 зупинка - «Співоча студія»: художньо - творча діяльність дітей (5 хв.).
 - 4 зупинка - «Концертна»: вокально – хорова діяльність. (10 хв.)
6. Підсумок уроку, рефлексія (2 хв.).

ХІД УРОКУ

1. Організаційний момент:

Перевірка готовності класу до уроку.

Музичне вітання.

2. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми уроку.

Доброго дня, дорогі діти! Наш навчальний рік підходить до завершення! Ми всі дружно та творчо працювали, дізналися багато нового і цікавого в царині мистецтв. Давайте сьогодні вирушимо у подорож по професійних мистецьких колах.

Пропоную розгорнути книгу музичних вражень та пригадати, що вам найбільше запам'яталося.

3. Виклад матеріалу до теми уроку.

Отже, не будемо гаяти час і вирушаймо на зустріч з мистецтвом:

1 зупинка - «Музична вікторина»

Потрібно прослухати фрагменти музичних творів, які ми вивчали в «Країні професійного мистецтва», упізнати їх, а також пригадати прізвища авторів. Крім того, треба визначити, які з цих творів є інструментальними, а які — вокальними? І, головне, які з них содибалися вам найбільше?

2 зупинка – «Знавці музики»

(учні виконують тестові завдання, мистецький кросворд та музичних ігор):

У колі професійних митців і мисткинь ми ознайомились із різними видами камерно-вокальної та хорової музики; камерно-інструментальної та симфонічної музики.

1. Назви відомі тобі види хорових колективів.

Провести онлайн-тестування на платформі «Всеосвіта» <https://vseosvita.ua/u.1xfcs>

(Тест створено на базі тесту «Хор. Види хорів» (автор Алених Тетяна Федорівна).

Перед проходженням, тести потрібно обов'язково активувати!

2. Пригадай, на які типи поділяють вокальні голоси за висотою.

Проводиться у вигляді гри : «Секрети співочих голосів. 5 клас НУШ»
<https://wordwall.net/uk/resource/56238680/%d0%bc%d1%83%d0%b7%d0%b8%d1%87%d0%bd>

[%d0%b5-](#)

[%d0%bc%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%b5%d1%86%d1%82%d0%b2%d0%be/%d1%81%d0%b5%d0%ba%d1%80%d0%b5%d1%82%d0%b8-](#)

[%d1%81%d0%bf%d1%96%d0%b2%d0%be%d1%87%d0%b8%d1%85-](#)

[%d0%b3%d0%be%d0%bb%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b2-5-%d0%ba%d0%bb-%d0%bd%d1%83%d1%88](#)

3. Назви музичні інструменти, які входять до складу таких колективів:

- симфонічний оркестр;
- струнний квартет;
- фортепіанний квартет;
- камерний оркестр;
- естрадно-цирковий оркестр.

Ігри (М. Демків, І. Грицишина): <https://learningapps.org/view13633574>;
<https://learningapps.org/view23409922> ; <https://learningapps.org/9888507>

пазли (nataliyaivanova)

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=261d52d0ee01>;

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=38e1f634da89>;

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3e630bc63fe8>

4. Дай відповіді на запитання.

- Які види мистецтва поєднуються в театрі? (музичне: вокальне та інструментальне, хореографічне, літературне, образотворче мистецтво: живопис, графіка, архітектура, кіномистецтво та дизайн)

- У чому полягає особливість циркового мистецтва? (Уся циркова вистава супроводжується грою естрадно-духового оркестру)

- Які види мистецтва об'єднує цирк? (У цирковому мистецтві поєднуються театр, музика, дресура, акробатика, кінна їзда, гімнастика, мистецтво ілюзії та фокусів.)

- Які види дитячих фільмів ти знаєш? (Ігрові, анімаційні, музичні, анімаційно-ігрові)

- Чим відрізняється академічний спів від сучасного естрадного співу? (відрізняється вокальною технікою виконання творів. Академічний – класичний, оперний спів, зародився в Італії, де його називали «бельканто», що в перекладі означає «прекрасний спів»).

5. Поясни значення слів: саксофон, віолончель, спецефекти, саундтрек, балет, галоп, імпровізація, дискант, тенор.

Словничок музичних термінів і понять:

Саксофон - духовий музичний інструмент, назва якого походить від імені винахідника — бельгійського майстра Адольфа Сакса.

Віолончель - струнно-смичковий музичний інструмент, родини скрипкових.

Спецефекти (англ. *special effects*) — спільна назва технологічних прийомів у кінематографі, на телебаченні і в відеоіграх, що застосовуються для створення сцен, які не можуть бути зняті звичайним способом.

Саундтрек - (англ. *Soundtrack*, «звукова доріжка») — звукове оформлення будь якого фільму, мультфільму або комп'ютерної гри.

Балет (італ. *ballare* — танцювати) — вид сценічного мистецтва, театральна вистава, зміст якої розкривається засобами танцю, міміки і музики.

Галоп — стрімкий бальний танець 19-го століття, який виконують у швидкому, жвавому темпі. Має розмір 2/4.

Імпровізація — створення музики під час виконання без попередньої підготовки; експромт.

Дискант — високий дитячий (переважно хлопчачий) голос із специфічним звучанням.

Тенор — високий чоловічий голос.

3 зупинка – «Співоча студія»

Вирушаймо у студію звукозапису, щоби разом прослухати записи виконаних вами пісень.

- *Давайте разом пригадаємо свої враження від цього процесу!*

- *Який із виступів, на вашу думку, був найцікавішим?*

- Оцініть власне виконання, вибравши відповідний смайлик.

4 зупинка «Концертна»

А тепер ропоную влаштувати концерт, на якому пролунають ваші улюблені пісні. Їх можна співати хором, або з друзями, створивши вокальний ансамбль та сольно.

Для оголошення виступів обираємо ведучого нашого концерту!

На завершення нашого концерту виконуємо пісню «Літо, давай!»;

7. Підсумок уроку, рефлексія.

Розкажіть про свої мрії та плани на літо на основі пантоміми

8. Домашнє завдання:

- Слухати та виконувати музичні твори, які найбільше сподобалися
- записувати свої творчі доробки у книгу музичних вражень.

- До нових зустрічей із мистецтвом у наступному, 6 класі!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Людмила Кондратова, Сергій Федун, Олександр Чорний – Тернопіль. Навчальна книга - Богдан – 2022 рік
2. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автор Кондратова Л. Г)
3. Платонова Н.І. Мистецтво. Енциклопедія / Наук.- поп вид. для дітей К.: ТОВ «Перо», 2008.- 144с.: іл.
4. Ілюстрації пошукової системи Google
5. Електронний ресурс+. – режим доступу з -<http://osvita.ua>
6. <https://www.google.com.ua/>, <https://www.youtube.com/watch>
7. Вікіпедія – вільна енциклопедія. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
8. Інтерактивні музичні вправи: <https://wordwall.net/uk/> ; <https://learningapps.org/> ; <https://www.jigsawplanet.com> .

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОПОПП ЧОР»
Зам. № 1677 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1